Kukumbuchila

Chilongole

Chitabu cha Kukumbuchila ndo kuhiluchila kwa malajizo galingulongwa kulavigwa mgati mwa chitabu viyage vya Malajizo (vitabu vihano vya mwaluko kuli Ilagano lya Katali). Itagwa lya Chiebulaniya lya chitabu achi lina itagwa lya mina “Ulonzi.” Yangukundigwa kota Musa ndo yandichile chitabu achi ila honhu hado ha kuduma hangulonga mbuli za kubagama kwa heye. Chitabu achi changwaluka na ulonzi ulingulonga, “Awu ndo ulonzi wa Musa woyawalonjele Isilaeli.” Vitabu vya Ilagano Linyale vyangukunda kota Musa ndo yandiche chitabu cha Kukumbuchila. Petili loyasomile kulawa kuli chitabu cha Kukumbuchila 18:15-18, nakalonga kota awu nawali ulonzi wa Musa (Madito 3:22-23). Musa yoweza kuwa nakandika chitabu cha Kukumbuchila hamwe na vitabu vya Mwaluko na Kulawa na Walawi na Hisabu kuli hagati ha miyaka 1400 ama 1300, Kilistu loyang'hali kupondigwa.

Chitabu cha Kukumbuchila nachandichigwa kota ilagano lya mndewa na isi iwele hali ulongozi wake, kota vyoiwele aho katali. Ndo ilagano lya Nguluwi na Waisilaeli. Nguluwi nakakunda kuwatambichiza wanhu wone wahawinzile na kibatilila malajizo ga heye. Wone Waisilaeli wahabelenhuche mizilo ja Nguluwi, lelo wahagazigwe. Ayi yangulajilwa kuli chila honhu ha chitabu achi, ila sula ya 27 na ya 28 zangulonga kukomya.

Zilonga utambichizo na upanjilo viwele vyahawezile kulawila kwa chiwalo cha kuhulichiza ama kubelenhuka kwa Waisilaeli. Nhanzi za Isilaeli nazima hali vidunda vili vimile vilingilola na kilonjela utambichizo awu na upanjilo kota nzila ya kutawiza ilagano.

Gali mgati

1. Kuli sula ya 1-3 Musa kangulonga galawile kuli majendo ga Isilaeli kuloka chiwala.
2. Sula ya 4-26 zangusimila malajizo ga ilagano lya Nguluwi na wanhu wa heye.
3. Hamba kuli sula ya 27 mbaka ya 30 Waisilaeli wangulonga utambichizo na upanjilo kwa lizi ng'hulu kulajila kota kulawa mhela wula ilagano nalyali litawizwe.
4. Kuduma, kuli sula ya 31-34 Musa kangulonga ulonzi wa kuduma kwa Yoshua na kwa chila nhanzi ya Isilaeli loyawele yang'hali kubagama.

Ilajizo lya kuka kuli chidunda cha Holebu

1 Chitabu achi china ulonzi uwele Musa
nakawalonjela wanhu weng'ha wa Isilaeli mhela
lowawele mchiwala kolilawilaga isanya mwa
lwanda lwa Yolodani. Nawali hali ibindi lya
Yolodani behi na Sufu, hagati mwa muji wa
Palani ubanzi umwe na muji wa Tofeli na Labani
na Haseloti na Disahabu ubanzi wunji. 2 Ndo
majendo ga mazuwa kumi na imwe kulawila
kuchidunda cha Holebu mbaka Kadeshi-balineya
kwa nzila ya chidunda cha Seili. 3 Zuwa lya
mwaluko lya mwezi wa kumi na imwe, mwaka
wa makumi gane, lowalawile Misili, Musa

nakawalonjela wanhu wa Isilaeli chila chinhu
Mkulu Nguluwi choyamlajize yawalonjele.
4 Nakadita ahyo hala du loimalile ngondo ya
kuwasumya mndewa Sihoni wa Waamoli yawele
yochikala kuli muji wa Heshiboni, na mndewa
Ogu wa Bashani nayawele yochikala kuli miji
ja Ashitaloti na Edileyi. 5 Musa nakawalonjela
wanhu malajizo ga Nguluwi mhela lonawali kuli
ubanzi wa keli wa lwanda lwa Yolodani kuli isi ya
Moabu.

Nakawalonjela ahi, 6 “Lotuwele kuli chidunda
cha Holebu*, Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hetwe
nakatulonjela ahi, ‘Mikala kwa mhela wa kuhega
kuli chidunda achi. 7 Lelo muche hano mlu-
tilile na majendo. Mlute kuli isi ya vidunda vya
Waamoli na honhu hawele habehi na ibindi lya
Yolodani, kuli isi ya vidunda na kuli isi ya mibindi
ako Negebu na honhu ha mhwani, ena, mlute
mbaka kuli isi ya Kanaani na isi ya Lebanoni,
mbaka kuli lula lwanda lukulu lwa Eyufulate. 8 Isi
ayi yeng'ha ndiiwika hali hemwe. Lelo mlute
mkaihole isi ayo iwele heni Mkulu Nguluwi nandi-
laha kuwapa wasekulu wa hemwe Abulahamu na
Isaka na Yakobo na walelwa wa hewo.’ ”

Musa kanguhagula vilongozi (Kulawa 18:13-27)

9 Musa nakawalonjela wanhu, “Nalotuwele
tung'hali kuchidunda cha Holebu, heni nandi-
walonjela ahi, ‘Mbuli ya kuwalongoza hemwe
ndo ng'hulu ng'hatu kusinda ludali lwa heni
ndiliyeka. 10 Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,

* **1:6** Holebu Chidunda achi kahi changuzeleka kota ndo chidunda cha Sinai.

kawadita muwe wenji, lehano muwa wenji kota
nhondwe za kilanga. 11 Mkulu Nguluwi, Ngu-
luwi wa wasekulu wa hemwe, yawadite mon-
jezeche mala elufu mzidi ya vila vyomuwele
sambi na kuwatambichiza kota navyoyelahile!
12 Ila heni ndiliyeka ndoweza ndaze kuhola mbuli
azo za itunyo lya hemwe na kilewa kwa hemwe?
13 Mhagule kulawa kuli chila nhanzi ya wanhu
wawele na luhala na nyhala na uwanzi leka ndi-
wawiche wawe vilongozi wa hemwe.’ 14 Hemwe
namkunda na mnyidichila ahi, ‘Mbuli youlonjile
ndo inoga.’ 15 Ahyo nandiwahola wala vilon-
gozi wa hemwe wawele na luhala na uwanzi
wawele ndo muwahagule kulawila kuli nhanzi
za hemwe, nandiwawika wanji wawe vilongozi
wa hemwe kuli vilundo vya wanhu elufu imwe
na vilundo vya wanhu miya imwe na vilundo
vya wanhu makumi gahano na vilundo vya
wanhu kumi. Nandiwahagula kahi vilongozi
wang'hangala wanji kulawa chila nhanzi.

16 “Mhela wuwo nandiwapa vilongozi wa
hemwe malajizo aga, ‘Mhulichize nongwa za
wang'holozenu. Mtaguse kwa hachi hali nongwa
za wang'holozenu, hihyo du na kilewa kwa
wajenzi walingikala hamwe na hemwe. 17 Mleche
kumganilila munhu yoneche kuli kulavya
utaguso, mowahulichiza ne kubagula wawele
na lufufu ne wazunwa. Mleche kumdumba
munhu, mina hemwe moganigwa kutagusa
honhu ha Nguluwi. Wone kuwe na nhaguso iwele
ng'hulu kwa hemwe, moigala kwa heni, nani
ndoihulichiza.’ 18 Mhela wuwo nandiwalajiza
mbuli zeng'ha nazomganigwe kudita.

Waisilaeli wangulema kwinjila kuli isi yowelagane
(Hisabu 13:1-33)

19 “Lelo kota Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hetwe, navyoyatulonjele, natwaluka majendo
kulawila kuli chidunda cha Holebu natukola
kuli hala kuchiwala hagazi hakudumbiza, kota
homuhawene kwa kuwinza nzila ilinguluta isi
ya vidunda vya Waamoli. Natufika Kadeshibalineya,
20 heni nandiwalonjela, ‘Lelo mfika kuli
isi ya vidunda vya Waamoli iwele ndo Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hetwe, yalingutupa. 21 Mlole,
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kaiwika isi
ayi hali hemwe. Mwinjile mkaihole kota Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa wasekulu wa hemwe navyoyawalonjele.
Mleche kudumba na kisinza!’

22 “Hamba mweng'ha namuya behi na heni
namndonjela, ‘Tuwalajize wanhu watulongole,
wakailole isi, hamba wahiluche kutuzelesa nzila
inojile ya kuwinza na miji jachi tojifika ako.’
23 Mbuli ayo nayoneka kota inoga kwa heni,
nandiwahagula wanhu kumi na weli, munhu
yumwe kulawila chila nhanzi. 24 Wanhu awo
nawaluta kuli isi ya vidunda, nawafika kuli ibindi
lya Eshikoli na kulilola chinyele. 25 Lowahiluche,
nawatugalila mafuza gamwe ga isi ayo na watulonjela
kota isi ayo yalingutupa Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hetwe, ndo inoga ng'hatu.

26 “Ila hemwe nahamuwinzile ilajizo lya
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kwa
kulema kuluta kuli isi ayo. 27 Namng'ung'uta
mgati mwa mihema ja hemwe mlonga, ‘Mkulu
Nguluwi kangutuzudila mina nakatulavya kuli

isi ya Misili. Nakagana yatuwiche kuli moko ga
Waamoli leka watudumye. 28 Lekachoni tulute
ako? Tutweguche nhumbula kwa kudumba.
Nawatulonjela kota wanhu wa ako ndo wazidahe
na wawele ng'wemang'wema kusinda hetwe
vyotuwele na kota miji ja hewo migazi na
jizenjigwa lukanzi lufichile kilanga. Kahi
walonga kota nawawona wala walelwa wa Anaki
wawele ng'wemang'wema!'

29 "Ila heni nandiwalonjelani ahi, 'Mleche
kuwadumba wanhu awo. 30 Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, yawele yowalongola, heye
yuye kochitowa kwa chiwalo cha hemwe kota
navyoyaditile hali hemwe kula Misili, 31 na kula
kuchiwala komuwene vila navyoyawapapile
mmajendo gala geng'ha, kota vila mhaza
vyoyalingumpapa mwanage, mbaka namfika
aha.' 32 Ila hanga nandonga ago geng'ha, hemwe
nahamumkundile Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, 33 ndo yawalongole mnzila na
kuwapalila honhu ha kuwasa hemwe. Nechilo
nakawalongolani kwa chiluli na nemisi kwa
ng'hungugu, leka kuwalajila nzila.

34 "Mkulu Nguluwi nakahulika kung'ung'uta
kwa hemwe, nakazudila, nakelaha yolonga,
35 'Kuduhu ne yumwe wa hemwe kuli lulelo alu
lwihile yokwinjila kuli isi yila inojile yondilahile
kuwapa wasekulu wa hemwe. 36 Kalebu mwana
wa Yefune, ndo heye yaliyeka yoyona, nani
ndomha isi ayo yoyaibijile iwe ya heye na
lulelo lwake kwa vila nayali yombinza heni
Mkulu Nguluwi kwa chila chinhu.' 37 Mkulu

Nguluwi nakazudila ng'hatu kwa heni kahi kwa
chiwalo cha hemwe nakalonga, ‘Na hegwe, Musa,
hukwinjila ng'oo kuli isi ayo. 38 Ila Yoshua mwana
wa Nuni, mtanzi wa hegwe, ndo yokwinjila
amo. Lelo mkangaze nhumbula kwa vila heye
kowalongoza wanhu wa Isilaeli leka wakaihole
isi ayo.’

39 “Hamba Mkulu Nguluwi nakatulonjela
hetwe tweng'ha, ‘Awo wana wa hemwe
womlingudumba kota wowa wapogozi wa
wang'honyo wa hemwe, ena, awo wawele
wadodo wawele hawavizelele kulekaniza
ganojile na gehile, awo ndo wokwinjila ako, nani
ndowapa hewo isi ayo iwe ya hewo. 40 Ila hemwe,
mgaluche na kuhiluka kuchiwala kulutila Bahali
ya Shamu.’

41 “Hamba namunyidichila, ‘Hetwe tumditila
gehile Mkulu Nguluwi, ila sambi toluta na ki-
towa kota Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hetwe
vyoyatulajize.’ Ahyo, chila yumwe wa hemwe
nakewika goya kuza kitowa ngondo, mina nami-
jesa kota yahawele mbuli ndodo kuivaba isi ayo
ya vidunda. 42 Na heye Mkulu Nguluwi nakandon-
jela, ‘Walonjele hewo kota waleche kuza kitowa
kwa vila siwele hamwe na hewo, waleche kuluta,
wozalemwela hela kwa wang'honyo wa hewo.’
43 Lelo heni nandiwalonjela ahyo, ila hemwe nam-
libelenhuka ilajizo lya Mkulu Nguluwi namwin-
jila kuli isi ayo kwa kudadambala. 44 Aho,
Waamoli nawali wochikala kuli honhu aho ha
isi ya vidunda nawadulika nawawawinga hemwe
kota vila vyozilingudita nzuchi, ako nawawatowa
kulawila Seili mbaka Holima. 45 Lomhiluche,

nakumlilila Mkulu Nguluwi, ila Mkulu Nguluwi
nahawahulichize.
46 “Lelo namikala ako Kadeshi kwa mhela uhe-
jile.

2

Miyaka jimwenga kuchiwala

1 “Hamba natuhinduka, natwinula majendo
kuchiwala kwa kukolela nzila ya Bahali ya
Shamu, kota Mkulu Nguluwi navyoyandonjele,
natulubaluba behi na chidunda cha Seili
kwa mhela uhejile. 2 Hamba Mkulu Nguluwi
nakandonjela, 3 ‘Namlubaluba kwa mhela wa
kuhega kuli isi ayi ya vidunda, lelo mgaluche
kukolela kasikazini. 4 Walajize wanhu awa,
“Mwahabehi kukola kuli isi ya vidunda vya Seili,
isi ya wang'holozenu walelwa wa Esau. Awo
wowadumbani, ila milolele, 5 mleche kitowa na
hewo kwa vila siwapani honhu honeche ha isi ya
hewo. Siwapani ne honhu hado ha kubiga. Isi ayo
ya vidunda vya Seili ndiwapa walelwa wa Esau
leka iwe ya hewo. 6 Homgana chilyo ama mazi
kulawila kwa hewo, iwagana mgule.” ’
7 “Lelo kota Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe navyoyawatambichize kuli chila mbuli
zomditile. Nakawalolela nalomwali mlubaluba
kula kuli chiwala chikulu. Nakawa hamwe na
hemwe miyaka aji jeng'ha makumi gane na
hamwisilwe ne chinhu choneche.
8 “Ahyo natulutilila na majendo ga hetwe,
natuwakola wang'holozetu na walelwa wa Esau
wawele wochikala Seili, natuheluka kahi na yila
nzila ya kibindi na honhu ha miji ya Elasi na

Esioni-gebeli. Hamba natuhinduka natuwinza
nzila ya kukolela kuli chiwala cha Moabu. 9 Mkulu
Nguluwi nakandonjela, 'Uleche kuwagaza wanhu
wa Moabu, na uleche kitowa na hewo mina siwa-
pani honhu honeche ha isi ya hewo. Ila honhu
aho ha Ali ndiwapa awo walelwa wa Loti hawe ha
hewo.' "

10 Aho katali ayo isi ya Ali nayali ya
Waemi, wawele na mong'ho na wawele
ng'wemang'wema kota Waanaki. 11 Kota vila
Waanaki, wanhu awa nawazeleka kahi kota
Walefayi, ila Wamoabu nawawachema Waemi.
12 Waholi kahi nawekala ako Seili aho katali, ila
walelwa wa Esau nawawawinga na kuwadumya,
hamba wawo baho nawekala aho kuli honhu ha
hewo. Waisilaeli nawadita kota ahyo kuli isi yila
iwele Mkulu Nguluwi nayawapele iwe ya hewo.

13 Musa nakalutilila kulonga, "Mkulu Nguluwi
nakatulonjela, 'Muche lelo, mloche kalwanda
ka Seledi.' Lelo natuloka kalwanda ka Seledi.
14 Miyaka makumi gadatu na nane najipuluta
kulawila kuka Kadeshi-balineya mbaka kuloka
kalwanda ka Seledi. Mhela awo, wanhu wa
chilundo chila wawele na miyaka ja kuhega kuza
kuli kitowa ngondo nawabagama kuwinza vila
Mkulu Nguluwi navyoyawalahile. 15 Mkulu Ngu-
luwi yuye nakawagaluchila leka yawadumye ako
kuli kambi, mbaka weng'ha wamale.

16 "Lelo wanhu awo weng'ha wawele na miyaka
ja kuhega kuza kuli kitowa ngondo lowabagame,
17 Mkulu Nguluwi nakandonjela, 18 'Lehano
moloka mbaka wa Moabu kwa kukolela isi ya
Ali. 19 Homfika kuli isi ya Waamoni, mleche

kuwatunya ne kitowa na hewo, kwa vila siwapani honhu honeche ha awo walelwa wa Amoni, iwe honhu ha hemwe. Hebu! Awo ndo lulelo lwa Loti, na ndiwapa ayo isi iwe ya hewo wawo.’ ”

20 Isi ayo yanguzeleka kahi kota isi ya Walefayi.
Walefayi nawali wochikala ako aho katali,
Waamoni nawawachema awo Wasamusumi.
21 Nawali wanhu wenji, wawele na mong'ho
na wawele ng'wemang'wema kota Waanaki.
Ila Mkulu Nguluwi nakawadumya lowafichile
Waamoli nawawele waiholile isi na kikala
amo honhu ha hewo. 22 Mkulu Nguluwi
nakadita kota navyoyawaditile wana wa
Esau, walinguchemigwa Waedomu, nawawele
wochikala kuli isi ya Seili. Nakawadumya Waholi
mhela Waedomu lowafichile ako, nawaihola isi
ya hewo na kikala amo mbaka lehano. 23 Waavi
nawali baho mwaluko wochikala kuli vijiji
vya hafungo mwa Mediteleniyani kuza mbaka
Gasa. Wakafutoli kulawila chihilwa cha Kilete
nawawadumya, nawekala amo honhu ha hewo.

24 Musa nakalutilila kulonga, “Hamba Mkulu
Nguluwi nakatulajiza, ‘Mwaluche majendo.
Mloche ibindi lya Alinoni. Heni ndimuwika
mmoko mwa hemwe Sihoni, mndewa wa
Waamoli wa Heshiboni na isi ya heye. Mumtowe
na kwaluka kuihola isi ya heye. 25 Lehano
ndokwaluka kuwadita wanhu weng'ha muisi
wawe wodumba na kuwa na lunhwinhwi kwa chiwalo cha hemwe, wohulika mbuli za hemwe na hewo wokakama na kudumba.

Waisilaeli wangumsumya mndewa Sihoni (Hisabu 21:21-30)

26 “Lelo nandiwalajiza wasenga kulawila kuchi-
wala Kedemoti walute kwa mndewa Sihoni wa
Heshiboni na usenga awu ulinguya kwa kikala
goya. 27 ‘Utukundize tukole kuli isi ya hegwe.
Tokola mnzila na kulutilila ne kuhinduka kudilo
ne kumoso. 28 Chilyo cha hetwe togula kwa hegwe
na mazi ga kunwa kahi. Chotulanda du hetwe
ndo kukundizwa kukola kwa magulu muisi ya
hegwe, 29 tuloche lwanda lwa Yolodani na kwin-
jila kuli isi iwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hetwe yalingutupa. Walelwa wa Esau walingikala
Seili na Wamoabu walingikala Ali nawatukun-
diza kahi kukolela kuli isi ya hewo.’

30 “Ila Sihoni, mndewa wa Heshiboni, na-
hatukundize tukole kuli isi ya heye. Mkulu Ngu-
luwi, Nguluwi wa hemwe, nakamdita yawe na
nhumbula igagadale ng'hatu, leka tumsumye na
kuihola isi ya heye iwele tuikalila mbaka lehano.

31 “Hamba Mkulu Nguluwi nakandonjela,
‘Ulole, nyaluka kumuwika Sihoni na isi ya heye
mmoko mwa hemwe, mwaluche kuihola isi ya
heye.’ 32 Hamba Sihoni na wanhu wa heye
weng'ha nawoya kitowa na hetwe behi na mji
wa Yahasi. 33 Na heye Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hetwe nakamlavya, natumsumya heye na
wana wa heye na wanhu wa heye weng'ha.
34 Natuhola isi ya heye na kuwifyanga miji ja
heye jeng'ha, natuwakopola walume na wadala
na wana, nahatumlechile ne munhu yawele
mkomu. 35 Natuhola migongolo na lufufu lunji
lweng'ha natulufichile kuli miji. 36 Kwaluchila
Aloeli, muji uwele mgati mwa ibindi lya Alinoni
mbaka Gileadi, kuduhu muji woneche nawali

wimile mbaka natulemwa kuuhola. Mkulu
Nguluwi nakawika geng'ha mmoko mwa hetwe.
37 Ila nahatuihejelele isi ya Waamoni ama mfungo
mwa lwanda lwa Yaboki ne kuli miji ja isi ya
vidunda ne honhu honeche hala hawele Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hetwe, nayatulemeze.

3

Kusumigwa kwa mndewa Ogu (Hisabu 21:31-35)

1 "Hamba natuhinduka, natuluta kuli nzila
ya kuluta Bashani. Mndewa Ogu nakalawa
na wanhu wa heye weng'ha kitowa na hetwe
habehi na muji wa Edileyi. 2 Ila Mkulu Ngu-
luwi nakandonjela, 'Uleche kumdumba, mina
ndimuwika mmoko mwako hamwe na wanhu wa
heye weng'ha na isi ya heye. Komditila kota navy-
oumditile Sihoni mndewa wa Waamoli nayekale
kula Heshiboni.'
3 "Lelo Mkulu Nguluwi nakamuwika mmoko
mwa hetwe Ogu mndewa wa Bashani na wanhu
wa heye weng'ha, natuwadumya nahaponile ne
munhu yoneche. 4 Natujihola miji jeng'ha ja
heye, kuduhu muji ne umwe uwele nahatuuho-
lile. Jeng'ha natujihola miji makumi sita, mina
honhu heng'ha ha Aligobu nahawele holongozwa
na Ogu mndewa wa Bashani. 5 Miji jeng'ha
aji najali na lugagala luwele na lukanzi lulutile
kuchanya, naluwele na lwizi lugazi na mhajilo.
Nakwali kahi na vijiji vinji navyali hela lugagala
luwele na lukanzi. 6 Natudumya chila chinhu ako,
natuwifyanga chila muji na kukopola walume na
wadala na wana kota navyotuditile kuli muji wa

mndewa Sihoni wa Heshiboni. 7 Ila migongolo
jeng'ha na lufufu natuhola hetwe.
8 “Mhela awo natuihola isi ayo ya wala wan-
dewa weli wa Waamoli nawawele wochikala ko-
lilawilaga isanya mwa lwanda lwa Yolodani, ha-
gati ha lwanda lwa Alinoni na chidunda cha He-
limoni.” 9 Wasidoni wanguchichema chidunda
acho Silioni, nawo Waamoli wanguchichema Se-
nili. 10 Musa nakalutilila kulonga, “Natujihola
miji jeng'ha jiwele muwegawega mwa chidunda
na kahi honhu heng'ha ha Gileadi na Bashani
mbaka Saleka na Edileyi, miji ja mndewa Ogu
ako Bashani.” 11 Mndewa Ogu yaliyeka ndo
nayaponile hali Walefayi na ndo nayali mndewa
wa Bashani. Chinhanda cha heye nachigongo-
manyigwa kwa chuma, nachali na utali wa mita
zine na ugazi wa behi ya mita mbili, kota vipim-
ilo navyoviwichigwe. Chinhanda acho ching'hali
kuli muji wa Waamoni wa Laba.

Nhanzi zikale kolilawilaga isanya mwa Yolodani
(Hisabu 32:1-42)

12 Musa nakalutilila kulonga, “Navyotuiholile
isi ayo, nandiwapa nhanzi za Lubeni na Gadi
honhu haluchile kasikazini mwa Aloeli behi na
Alinoni na nusu ya isi ya vidunda vya Gileadi
hamwe na miji jake. 13 Hamba nandiipa nusu
ya yila nhanzi ya Manase honhu haponile ha
Gileadi hamwe na Bashani yeng'ha nailongozwe
na Ogu, mina ndo honhu heng'ha ha Aligobu.”
Isi yeng'ha ya Bashani yanguzeleka kota isi ya
Walefayi. 14 Yaili munhu wa nhanzi ya Manase,
nakahola honhu heng'ha ha isi ya Aligobu, mina

ndo Bashani, kuza kuli mbaka wa Wageshuli na Wamaakati. Vijiji vyeng'ha nakavichema itagwa lyake, na mbaka lehano vyanguzeleka kota vijiji vya Hawoti-yaili.
15 Musa nakalutilila kulonga, “Wanhu wa lukolo lwa Makili wa nhanzi ya Manase nandiwapa Gileadi
16 na wanhu wa nhanzi ya Lubeni na Gadi nandiwapa isi yeng'ha kulawila Gileadi mbaka lwanda lwa Alinoni. Kusini nawabakana hagati ha lwanda na kasikazini nakwali na lwanda lwa Yaboki naluwele behi na isi ya Waamoni.
17 Ubanzi wa kolizinjilaga isanya isi ya hewo nayenela mbaka lwanda lwa Yolodani, kulawila ilamba lya Galilaya, ubanzi wa kasikazini kudulika kuza Bahali ya Mwino, mbaka kuli miduliko ja Pisiga ubanzi wa kolilawilaga isanya.

18 “Mhela wula nandiwapa walume wa nhanzi za Lubeni na Gadi na Manase ya kolilawilaga isanya, malajizo aga, ‘Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, nakawapani isi ayi muihole. Lelo hemwe muwele na mong'ho hali wang'holozenu, muwe muwichigwe goya kitowa ngondo, mloche lwanda lwa Yolodani muwele kumwando kwa wang'holozenu Waisilaeli.
19 Ila wadala wa hemwe na wana wa hemwe na migongolo minji ja hemwe, ahyo jopona kuli miji jondiwapele.
20 Muwatanze wang'holozenu Waisilaeli mbaka Mkulu Nguluwi hoyowadita wasindamale honhu hawo kota hemwe vyomsindamale, mina hewo nawo waihole isi iwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kanguwapa kumwambu mwa lwanda lwa Yolodani. Homsinda ago moweza kuhiluka kuli isi ya hemwe, ayi muiholile ndiwapele.’

21 “Hamba nandimlajiza Yoshua, ‘Hegwe kona
kwa meho gako mbuli zeng'ha ziwele Mkulu Ngu-
luwi, Nguluwi wa hegwe, yawaditile wandewa
awa weli, Sihoni na Ogu. Lelo heye kowaditila
hihyo wandewa wa isi zeng'ha zoukola. 22 Mleche
kuwadumba mina Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, ndo kochitowa kwa chiwalo cha hemwe.’

Musa kangulemezwa kwinjila Kanaani

23 “Mhela awo nandimdedeza Mkulu Nguluwi
ndilonga, 24 ‘Hegwe Mkulu, Mkulu Nguluwi ndi-
vizela kundajila heni chitumagwa wa hegwe
mwaluko hela wa ukulu wa hegwe na moko wa
hegwe uwele na mong'ho. Mina kuna mlungu
wachi ako kilanga ama kuli isi yoweza kudita
mbuli ng'hulu na za kububuwaza kota zouditile
hegwe? 25 Ndangukulanda ndoche lwanda lwa
Yolodani, ndiyone isi inojile kolizinjilaga isanya
mwa lwanda lwa Yolodani, ena, isi inojile ya
kunojeza ya vidunda, hamwe na vidunda vya
Lebanoni.’

26 “Ila Mkulu Nguluwi nakanzudila heni kwa
chiwalo cha hemwe, nakalema kunyhulichiza.
Hamba nakandonjela, ‘Ihega! Uleche kulonga
kahi mbuli ayi. 27 Ukwine mbaka kuli chinhem-
benhembe cha chidunda cha Pisiga, ulole goya
ubanzi wa kolizinjilaga isanya na kasikazini na
kusini na kolilawilaga isanya na koyona isi ayo,
ila hegwe huloka hebu alu lwanda lwa Yolodani.
28 Ila umhe Yoshua malajizo, umkangaze nhum-
bula na kumwimiza, mina heye ndo yowalongoza
wanhu awa mbaka kumwambu, kuihola isi youy-
ona.’

29 “Lelo natupona aha hawele na ibindi habehi
na Beti-peoli.”

4

Kibatilila malajizo ga Nguluwi

1 Musa nakalutilila kulonga, “Lelo hemwe
Waisilaeli mibatilile na kuwinza malajizo na
mizilo jondiwalanguse, leka mikale na kuihola isi
yila Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa wasekulu wa
hemwe, yoyawapele. 2 Mleche konjeza choneche
kuli ulonzi wondilinguwalajiza, na mleche kusa
chinhu, mibatilile malajizo ga Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, gala goyawapele. 3 Hemwe
namlola kwa meho genu mbuli zila Mkulu
Nguluwi zoyaditile hala Baali-peoli. Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, nakamdumya
chila yumwe wa hemwe nayamfugamile ayo
mlungu wa Baali-peoli. 4 Ila hemwe womuwele
mtanganiche kwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, mwa wakomu mbaka lehano.

5 “Mlole, ndiwalangusa malajizo na mizilo kota
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa heni, vyoyandajize,
leka mugawinze kuli isi yomluta kuihola.
6 Mibatilile na kugadita malajizo ago mina
homdita ahyo wanhu wa isi zinji howovizela
ago, wovizela kota hemwe ndo muwele na luhala
na nyhala, wolonga, ‘Twangukomya wanhu wa
isi ayi ng'hulu wana luhala na nyhala!’

7 “Kuduhu isi ng'hulu yoneche iwele mlungu wa
hewo kahabehi na wanhu, kota Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hetwe, vyoyawele behi na hetwe,
hotumlanda utanzi. 8 Na kuduhu isi yinji ng'hulu

yoneche iwele na malajizo na mizilo jitanganiche,
kota ajo jondiwalanguse hemwe wanhu zuwa ali
lya lehano.

9 “Ila milolele na mleche kusemwa mbuli
zila zomziwene kwa meho ga hemwe. Mbuli
azo zileche kulawa mnhumbula za hemwe kuli
mazuwa gose ga ukomu wa hemwe. Muwasimile
wana wa hemwe na wazukulu wa hemwe, 10 kwa
chiwalo cha zuwa lila nalomwimile hali Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kula Holebu
hoyandojele, ‘Muwakungajize awo wanhu hali
heni, ndiwalonjele ulonzi wa heni leka welanguse
kundumba heni mazuwa gose ga ukomu wa hewo
na kuwalangusa wana wa hewo kudita ahyo.’

11 “Lelo namhejela na kwima hasi ha chila
chidunda chiwele mhela awo nachali chikwaka
chiluli nachifichile mbaka kilanga chigubiche
jiza na ng'hungugu ng'hulu. 12 Hamba Mkulu
Nguluwi nakalonga na hemwe hagati ha chiluli
acho, namuuhulika ulonzi woyalonjile ila na-
hamumuwene, namhulika hela lizi lyake. 13 Na
heye nakawadamlila ilagano lya heye nakawala-
jiza mbatilile na kuwinza jila mizilo kumi na-
joyandiche mli vibao vili vya maganga. 14 Mhela
awo yula Mkulu Nguluwi nakandajiza ndiwalan-
guse malajizo na mizilo jomlinguganigwa kudita
kuli isi yomlinguluta kuihola.

Makanyo galinguwala kufugamila jimalukolo

15 “Nahamumuwene kwa meho Mkulu Nguluwi
hoyalonjile namwe kula kuchidunda cha Holebu
hagati ha chiluli, kwa chiwalo acho milolele
ng'hatu, 16 mleche kwajilila kwa kugongomanya

jimalukolo joneche ja kuhongola kwa kiwha-
niza kota mlume ama mdala [17] ama igongolo
lyoneche lila muisi ama chideje [18] ama kwa ki-
whana na igongolo lilingutambala hanyi ama
somba mmazi. [19] Milolele, leka mhela hom-
lola kilanga, isanya na nyelezi na nhondwe,
mleche kukwejigwa kuvifugamila ne kuviditila
chinhu choneche. Vinhu avyo Mkulu Nguluwi
nakavileka kwa wanhu weng'ha hasi ha kilanga.
[20] Ila hemwe ndo wanhu yoyawagombole Mkulu
Nguluwi kulawila Misili kuli itanuli lya chuma.
Nakawalavya ako leka muwe wanhu wa heye
kota vila vyomli lehano. [21] Kwa chiwalo cha
hemwe Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
nakanzudila heni, nakelaha kota heni siloka
lwanda lwa Yolodani kwinjila kuli isi yila inojile
yoyalinguwapa iwe uhalizi wa hemwe. [22] Heni
ndobagama kuli isi ayi na siloka lwanda lwa Yolo-
dani, ila hemwe mwa habehi kuluta kuihola isi
yila inojile. [23] Milolele ng'hatu mleche kusemwa
ilagano lila Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
loyaditile na hemwe na kiditila jimalukolo ja
kuhongola kwa kiwhaniza na chinhu choneche
chiwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
nakawalemeza kuwhaniza, [24] mina Mkulu Ngu-
luwi, Nguluwi wa hemwe, ndo chiluli chilingu-
lakaza, heye ndo Nguluwi yawele na fihi.

[25] “Homuwa mikale kuli isi ayo, homponda
wana na wazukulu muwe mlalile, wone
mwaluche kwajilila na kiditila jimalukolo ja
kuhongola kwa kiwhaniza na chinhu choneche,
namdite wihe hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe na kumzudiza, [26] lelo, heni lehano

ndanguvichema ulanga na isi vilole hali
hemwe, ndanguwalonjelani kota baho du
modumigwa ng'hatu kuli isi yomlinguluta
kuihola ako kumwambu mwa lwanda lwa
Yolodani. Hamchikala ako mhela uhejile,
ila modumigwa ng'hatu. 27 Mkulu Nguluwi
kowasambalula hali isi zinji na wanhu wachefu
hela wa hemwe wopona ako Mkulu Nguluwi
koyowawinjila. 28 Ako mojifugamila milungu ja
migodi na maganga jiwele jiditikwe kwa moko
ga wanhu na johajiwa jilola na hajilinguhulika
na hambe jilye ne kunusa. 29 Hamba kulawila
mumo mu isi mompala Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, namwe momona wone mumpale kwa
nhumbula yeng'ha na muhe weng'ha. 30 Mbuli
azi zeng'ha hoziwafika aho hamwande, homgaya
momuhiluchila Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, na kumhulichiza. 31 Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, ndo Nguluwi yawele na
isungu, howaleka ne kuwadumya ne kusemwa
ilagano lila lyoyaliditile na wasekulu wa hemwe
kwa chilaho.

32 "Mijese ng'hatu kwa chiwalo cha gala
galawile katali, mbuli nazilawile hala hemwe
hamnapondigwa, kulawila zuwa lila Nguluwi
hoyamlumbile munhu muisi. Muuze kuli
isi yeng'ha, kulawila ubanzi umwe mbaka
wunji, wone mbuli ya kububuwaza kota
ayo mina ilawila ama kuhulikwa. 33 Ndaze,
wanhu wa isi mina wahulika lizi lya Nguluwi
lulonga kulawila hagati ha chiluli, kota hemwe
navyomhuliche, nakupona wakomu? 34 Ndaze,
kabaho Nguluwi yoneche yunji yajezile kuza

kuhola wanhu kulawila isi yinji, kota vila Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe? Nakadita hino
kwa kujezigwa na kwa kudita ulajilo na kwa
vinduzanduza na kwa ngondo na kwa moko
wa hegwe uwele na mong'ho na kwa ludali
lwake lukulu, nakambuza mbuli za kudumbiza
ziwele hemwe namzona kwa meho genu kula
Misili. 35 Hemwe namlajilwa mbuli azo, leka
mvizele kota Mkulu Nguluwi ndo yaliyeka
Nguluwi na haduhu yunji. 36 Nakawadita
mhuliche lizi lya heye kulawila kilanga leka
yaweze kuwalangusa kuhulichiza. Aha muisi
nakawadita mlole chiluli cha heye chikulu na
kuhulika ulonzi wa heye kulawila hagati ha
chiluli acho. 37 Kwa vila nakawagana wasekulu
wa hemwe, heye nakawahagula hemwe walelwa
wa hewo, nakawalavya yuye kuli isi ya Misili
kwa ludali lwake lukulu. 38 Nakawawinga hali
hemwe wanhu wa nhanzi ng'hulu na wawele
na ludali kusinda hemwe, leka yawegale na
kuwapani isi ya hewo kwa uhalizi, kota vyoiwele
lehano. 39 Lelo mkumbuche lehano na kuwika
mnhumbula za hemwe kota Mkulu Nguluwi ndo
Nguluwi kuchanya kilanga na hasi muisi, kuduhu
yunji. 40 Ahyo, mibatilile malajizo na mizilo ja
heye jondilinguwapa lehano leka mbuli ziditigwe
kwa hemwe goya, hamwe na walelwa wa hemwe
na kikala mazuwa menji kuli isi yila Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe kanguwapani iwe
ya hemwe mazuwa gose.”

Miji ja kubilimila kolilawilaga isanya mwa Yolodani

41 Aho ndo Musa nakabagula miji jidatu
kolilawilaga isanya kwa lwanda lwa Yolodani,
42 kuwele munhu koweza kubilimila na kivisa
wone yamkopole munhu ne kunuwila nahawele
yamwihilwe. Munhu kota ayo koweza kubilimila
kuli muji umwe na kulohola ukomu wa heye.
43 Nakabagula muji wa Beseli muwegawega mwa
chiwala kwa chiwalo cha nhanzi ya Lubeni na
muji wa Lamoti kuli isi ya Gileadi kwa chiwalo
cha nhanzi ya Gadi na muji wa Golani kuli isi ya
Bashani kwa chiwalo cha nhanzi ya Manase.

Chilongole kwa malajizo ga Nguluwi

44 Aga ndo malajizo Musa nayawapele Waisi-
laeli. 45 Aga ndo malajizo na mizilo na utaguso
Musa nayawalonjele Waisilaeli nalowalawile Mis-
ili, 46 nalowali kumwambu mwa lwanda lwa Yolo-
dani, kuli ibindi lya kumwando mwa Beti-peoli,
kuli isi naiwele ya mndewa Sihoni wa Waamoli,
nayalongoze muji wa Heshiboni, yula Musa na
Waisilaeli navyowamsumile nalowalawile Misili.
47 Nawaihola isi ya heye na ya mndewa Ogu wa
Bashani. Wandewa awo weli wa Waamoli nawa-
longoza ako kolilawilaga isanya mwa lwanda lwa
Yolodani. 48 Isi ayo nayenela kulawila Aloeli ha-
fungo mwa lwanda lwa Alinoni mbaka chidunda
cha Helimoni. 49 Hamwe na honhu heng'ha ha
ubanzi wa kolilawilaga isanya mwa lwanda lwa
Yolodani mbaka Bahali ya Mwino, mbaka kuli
miduliko ja chidunda cha Pisiga.

5

Mizilo kumi
(Kulawa 20:1-17)

1 Musa nakawachema Waisilaeli weng'ha,
nakawalonjela, “Mhulichize hemwe Waisilaeli,
malajizo na mizilo jondilingulonga na hemwe
lehano. Milanguse ago na kugawinza goya.
2 Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hetwe, nakadita
ilagano na hetwe kuchidunda cha Holebu.
3 Mkulu Nguluwi nahaditile ilagano alyo na
wasekulu wa hetwe, ila nakadita na hetwe
tweng'ha tuwele wakomu sambi baha. 4 Mkulu
Nguluwi nakalonga na hemwe mchilola ako
kuchidunda hagati ha chiluli. 5 Mhela awo heni
nanyima hagati ha hemwe na Mkulu Nguluwi,
nandiwalonjelani gala nagoyalonjile, kwa vila
hemwe namdumba chila chiluli na hamkwinile
kuchidunda.

“Mkulu Nguluwi nakalonga ahi 6 ‘Heni, ndo
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hegwe, ndikulavile
kulawila Misili, nakouwele mpogozi.

7 “ ‘Uleche kuwa na milungu jiyage ila heni.

8 “ ‘Uleche kiditila jimalukolo ja milungu ja
udesi, ama chihongoligwe chifandile na chiwele
kilanga ama kuli isi ama mmazi hasi ha isi.
9 Uleche kujifugamila milungu ja udesi ne ku-
jikolela mijito, kwa vila heni Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hegwe, nda Nguluwi yawele na fihi.
Ndanguwagaza wana kwa wihe wa wahaza wa
hewo, na lulelo lwa kadatu na lwa kane lwa awo
walingunzudila. 10 Ila ndanguwalajila igano lya
kwimilila maelufu ga wala wawele na igano kwa
heni na kibata malajizo ga heni.

11 “ ‘Uleche kulichema hela itagwa lya Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hegwe, mina heni ndo Mkulu Nguluwi sileka kumgaza yoneche yalingulichema hela itagwa lya heni.

12 “ ‘Udite Zuwa lya Kwesela na kuliwika liwe
lyelile, kota heni Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hegwe, vyondikulajize. 13 Mazuwa sita ukole mi-
jito na udite mbuli za hegwe zeng'ha, 14 ila zuwa
lya saba ndo zuwa lya kwesela kwa chiwalo cha
heni Mkulu Nguluwi. Zuwa alyo hegwe uleche
kukola mijito joneche, ne mwanago ne mhinza wa
hegwe ne mpogozi wa hegwe mlume ama mdala
ne isenga lyako ne idogowi lyako ne igongolo lya
hegwe lyoneche ne mjenzi yawele mgati mwa
lugagala lwako, leka mpogozi wa hegwe mlume
na mdala wesele kota hegwe vivila. 15 Uleche
kusemwa kota hegwe nawali mpogozi kuli isi ya
Misili, nani Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hegwe,
nandikulavya ako kwa moko uwele na ludali na
mong'ho, ndo mina heni Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hegwe ndikulajiza kulidita liwe Zuwa lya Kwe-
sela.

16 “ ‘Wahulichize mhaza na mayako, kota vila heni Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hegwe vyondikulajize, udite ahyo leka wikale miyaka minji na mbuli za hegwe ziditigwe goya kuli isi yondilingukupa.

17 “ ‘Uleche kukopola.

18 “ ‘Uleche kuwasa na mdala ama mlume wa munhu yunji.

19 “ ‘Uleche kuhiza.

20 “ ‘Uleche kulavya ulolezi wa udesi kwa yawele habehi na hegwe.

21 “ ‘Uleche kumgana mdala wa munhu yawele habehi na hegwe ne kuigana ng'handa ya heye ne mgunda wa heye ne mpogozi wa heye mlume ama mdala ne isenga lya heye ne idogowi lya heye ne chinhu choneche choyawele nacho.’

22 “Awo ndo ulonzi uwele Mkulu Nguluwi nawoyawalonjele wanhu weng'ha kwa lizi ng'hulu kulawila kuli chiluli na yila ng'hungugu idinyile jiza totolo. Nakawalonjela lonamwali mikungajize kula kuchidunda na honjeze aho mzilo wunji. Hamba nakandika mchanya mwa vibao vili vya maganga, nakamha.

Wanhu wangudumba (Kulawa 20:18-21)

23 “Mhela nalomhuliche ayo lizi kulawa hagati ha lila jiza, kuchanya kwa chila chidunda nachali chikwaka chiluli, vilongozi weng'ha wa nhanzi za hemwe na wasekulu nawambuyila.
24 Hemwe namlonga, ‘Mhulichize! Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hetwe, nakatugubulila ukulu wa heye, tuhulika lizi lya heye kulawila hagati ha chila chiluli. Lehano natumona Nguluwi yolonga na wanhu, na heye munhu nahabagame ila nakalutilila kikala!
25 Ila ya choni kiwika hali nongwa ya kubagama kwa kulakazwa na chila chiluli chikulu? Hotuhulika kahi lizi lya Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hetwe, tobagama!
26 Ndaze, ndo munhu wachi nayahuliche lizi lya Nguluwi yawele mkomu kulawa hagati ha chiluli kota vyotumhuliche hetwe hamba nakapona mkomu?
27 Musa, ulute habehi kuhulichiza geng'ha goyolonga Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hetwe, hamba

uye kutulonjela mbuli azo zeng'ha zoyokulonjela.
Hetwe togahulichiza na kugadita.'
28 "Mkulu Nguluwi nakahulika ulonzi awo
weng'ha, nakandonjela, 'Nyhulika ulonzi
vyowokulonjela wanhu awa, geng'ha gowalonjile
ga goya. 29 Wone wawe na majesa kota aga
mazuwa geng'ha, nawawe wondumba na kibata
mizilo ja heni! Mbuli zeng'ha zahawele goya kwa
hewo wawo na walelwa wa hewo mazuwa gose.
30 Ulute ukawalonjele wahiluche kuli mihema ja
hewo. 31 Ila hegwe Musa wime aha habehi na
heni, ndokulonjela malajizo geng'ha na mizilo na
utaguso wouwalangusa, leka wadite ahyo kuli isi
iwele ndowapa iwe ya hewo.'
32 "Hemwe milolele mkadite kota Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe navyoyawalajize,
uleche kuleka kudita chila chinhu chilingu-
ganigwa. 33 Mowinza nzila zeng'ha Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, vyoyawalajize
kuwinza leka mbuli za hemwe ziditigwe goya na
mikale miyaka minji kuli isi yomuihola.

6

Ilajizo likulu

1 "Aga ndo malajizo na mizilo na utaguso uwele
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, nakanda-
jiza ndiwalanguse, leka mdite kuli isi yomlingu-
luta kuihola. 2 Mhela weng'ha womuwa wakomu,
mwanguganigwa kumdumba Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe na kibatilila malajizo geng'ha
na mizilo jondilinguwapani hemwe na walelwa
wa hemwe leka mikale kwa miyaka minji. 3 Ahyo,

mhulichize hemwe Waisilaeli, milolele na ki-
batilila leka mbuli za hemwe ziditigwe goya na
konjezeka ng'hatu kuli isi ayo iwele na mboto
kota navyoyelahile Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
wasekulu wa hemwe.
4 “Lelo mhulichize hemwe Waisilaeli. Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hetwe, ndo Mkulu Nguluwi
yumwe hela. 5 Namwe mumgane Mkulu Nguluwi
wa hemwe, kwa nhumbula za hemwe zeng'ha na
kwa muhe wa hemwe weng'ha na kwa mong'ho
wa hemwe weng'ha. 6 Na ulonzi awu wondilin-
guwalonjela lehano, muuwiche mnhumbula za
hemwe, 7 namwe muwalanguse wana wa hemwe
goya na kugalonga homchikalisa kuli ng'handa
za hemwe na homjenda mnzila na homuwasa
na homlilimka. 8 Mgakoweleze gawe ulajilo
mchanya mwa moko ga hemwe na kuwoha mvi-
hanga vya hemwe. 9 Kahi mgandiche mchanya
mwa vibatilila lwizi lwa ng'handa za hemwe na
mchanya mwa lwizi lwa lugagala lwa ng'handa za
hemwe.

Kukanyigwa kwa wanhu wohambe wahulichize

10 “Kota vila Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, navyoyawalahile wasekulu wa hemwe,
Abulahamu na Isaka na Yakobo, heye kowa-
pani isi iwele na miji migazi na jidedemche
jiwele hemwe hamzenjile. 11 Ng'handa zowa
zimemile vinhu vinojile viwele hemwe hamvi-
wichile, kowa na mizimbo jiwele hajibawigwe na
hemwe na migunda ja zabibu na mizeituni jiwele
hemwe hamnyalile. Homuwa na chilyo choneche
chomlingugana, 12 milolele mleche kumsemwa
Mkulu Nguluwi yawalavile Misili nakomuwele

wapogozi. 13 Momdumba Mkulu Nguluwi, Ngu-
luwi wa hemwe, mowa vitumagwa wa heye na
kilaha kwa itagwa lya heye. 14 Mleche kuji-
winza milungu jinji na milungu ja wanhu wawele
habehi na hemwe, 15 ng'halazi ya Mkulu Nguluwi
ileche kuya kwa hemwe na kuwadumya ng'hatu
kulawa kuli isi, mina Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe yawele hagati ha hemwe, ndo Nguluwi
yawele na fihi.

16 “Mleche kumjeza Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe kota navyomumjezile ako Masa.
17 Mibatilile ng'hatu malajizo na utaguso na
mizilo ja Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe
jiwele heye joyalajize. 18 Mdite gawele na hachi
na ganojile hali Mkulu Nguluwi, leka mbuli
za hemwe ziditigwe goya. Moweza kuhola
isi yila inojile iwele Mkulu Nguluwi nakelaha
kuwapa wasekulu wa hemwe, 19 na mowawinga
wang'honyo wa hemwe kota Mkulu Nguluwi
navyoyawalahile.

20 “Mazuwa galinguya, wana wa hemwe
howowauza, ‘Malajizo na mizilo na utaguso
uwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hetwe,
na kuwalonjela mdite, gana mana yachi?’
21 Hemwe mowedichila ahi, ‘Hetwe natwali
wapogozi wa Falao, mndewa wa Misili na
Mkulu Nguluwi nakatugombola kwa moko
wa heye uwele na mong'ho. 22 Kwa meho ga
hetwe twetwe, natumona Mkulu Nguluwi yodita
ulajilo na vinduzanduza vikulu vya kudumbiza
kwa kuwagaza Wamisili na mndewa wa hewo
Falao na wakulu wa heye. 23 Nakatulavya
Misili, nakatugala aha na kutupa isi ayi kota

navyoyelahile kota kowapa wasekulu wa hetwe.
24 Lelo Mkulu Nguluwi nakatulajiza kibatilila
malajizo aga na kumdumba kwa chiwalo cha
kutwamila hetwe leka tikale kota vyotulingikala
lehano. 25 Kahi towa tutanganiche wone tibatilile
malajizo hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hetwe,
kota navyoyatulajize.'

7

Nhanzi ihaguligwe na Mkulu Nguluwi (Kulawa 34:11-16)

1 "Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
kowafichiza kuli isi yomluta kuzakikala na
kowawinga wanhu wenji kulawa kuli isi ayo.
Homkwinjila, kowawinga hali hemwe wanhu wa
isi saba ng'hulu na ziwele na mong'ho kusinda
hemwe, Wahiti na Wagiligashi na Waamoli na
Wakanaani na Wapelisi na Wahivi na Wayebusi.
2 Kahi, Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe
hoyowawika mmoko mwenu, muwasumye
wanhu awo na kuwadumya ng'hatu, mleche
kuwika ilagano lyoneche na hewo na mleche
kuwonela isungu. 3 Mleche kihola na hewo, na
mleche kuwakundiza wana wa hemwe kihola na
hewo. 4 Homdita ahyo hewo wowajiliza wana wa
hemwe waleche kumfugamila Mkulu Nguluwi
na kuwadita wajifugamile milungu jinji, na
ng'halazi ya Mkulu Nguluwi yowagwila hemwe
hamba kowadumya kamwe. 5 Ila muwaditile
ahi, mobomola honhu ha kulavila nhambiko
na kugwisa mizengo ja maganga ga kufugamila
milungu ja hewo. Mizengo ja migodi ja Ashela
mojitema na kujisoma kwa chiluli jimalukolo ja

hewo ja kuhongola. 6 Mdite ahyo, leka muwe wa
chiuyeng'ha kwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe. Kuli wanhu weng'ha kuli isi yeng'ha,
Nguluwi nakawahagula hemwe leka muwe
nhanzi ya heye yuye.

7 "Mkulu Nguluwi nahawaganile hemwe na
kuwahagula kwa vila hemwe mwa wenji heko
kusinda wanhu wanji, hemwe namwali wachefu
kusinda nhanzi zinji kuli isi yeng'ha. 8 Ila kwa
vila Mkulu Nguluwi kanguwagana hemwe na
kangibata chilaho nachoyawalahile wasekulu wa
hemwe, ndo mina nakawagombola kwa moko
uwele na mong'ho na kuwalohola kulawa kuli
upogozi, kuli moko ga Falao mndewa wa Misili.
9 Lelo mvizele kota Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, ndo Nguluwi wa kitumbila. Kochibata
ilagano lya heye na kuwalajila igano lya kwimilila
kwa lulelo elufu lwa wala walingumgana na
kuwinza malajizo ga heye. 10 Ila holemwela
kuwagaza himahima wala walingumzudila.
11 Ahyo, muwe mchilolela na kibatilila malajizo
na mizilo na utaguso wondilinguwalajiza lehano.

Utambichizo kwa wala walinguhulichiza (Kukumbuchila 28:1-14)

12 "Homuwinza malajizo aga na kugabatilila
na kugadita, Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, kochibata ilagano lya heye na
hemwe, na kowalajila igano lya kwimilila
kota navyoyawelahile wasekulu wa hemwe.
13 Kowagana na kuwatambichiza, namwe
mokonjezeka na mowa na lulelo lwinji.
Kojitambichiza migunda ja hemwe leka muwe

na mbena ya kuhega na divai na mafuta ga
mzeituni, kowatambichiza kwa kuwapani
misenga na ming'holo minji kuli isi yawelahile
wasekulu wa hemwe kowapani hemwe.
14 Motambichizwa kusinda wanhu weng'ha
muisi. Kowa kuduhu mlume ama mdala ama
igongolo lya hemwe kowa mhende hali hemwe.
15 Mkulu Nguluwi kowosela hemwe matamwa
geng'ha na hamtamika matamwa goneche ga
kudumbiza kota nagomugule ako Misili, ila
matamwa ago kowapa wang'honyo wa hemwe.
16 Muidumye nhanzi yoneche Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, koiwika mmoko ga hemwe
na mleche kuyonela isungu. Mleche kufugamila
milungu ja hewo, kwa vila mbuli ayi yowa ya
kuwagwiliza hemwe.

17 “Mleche kilonjelela mnhumbula za hemwe,
‘Wanhu awa ndo wenji kusinda hetwe, toweza
kuwawinga muisi?’ 18 Mleche kuwadumba,
mkumbuchile kota vila Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, navyoyamditile Falao na isi yeng'ha
ya Misili. 19 Mkumbuchile matamwa gehile
mgawene kwa meho genu mwemwe na ulajilo
na kububuwaza na moko uwele na mong'ho na
ludali lukulu, uwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, nayawalohole hemwe. Ahyo
ndo vyoyowadumya wanhu mlinguwadumba.
20 Mzidi wa ago, Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, kohilika nzuchi hali hewo na wala
weng'ha wevisile leka wadumigwe. 21 Lelo
mleche kuwadumba, kwa vila Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, ka hamwe na hemwe. Heye
ndo Nguluwi mkulu na wa kudumbiza. 22 Mkulu

Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kowawinga
wanhu wa isi azi zilingulutilila kumwando
hadohado. Hamuweza kugadumya geng'ha
kamwe, kwa vila homdita ahyo, migongolo
ja kisolo jokonjezeka na jowa ja kudumbiza
kwa hemwe. 23 Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, kowawika wang'honyo wa hemwe
mmoko mwenu na kowadita wadumbe ng'hatu
mbaka wabagame. 24 Kowawika wandewa
wa hewo mmoko mwenu. Mowakopola nawo
wosemigwa. Kuduhu munhu yoneche yoweza
kuwalemeza mbaka homuwadumya. 25 Mjilakaze
kwa chiluli jimalukolo jawo ja kuhongola ja
milungu jawo. Mleche kugana sendi ne zahabu
za hewo zigubiche jimalukolo jawo na mleche
kuhola na kuzidita ziwe za hemwe. Kudita ahyo
ndo kuwagwiliza na ndo izudizo kwa Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe. 26 Mleche kuhilika
izudizo kota jimalukolo kuli ng'handa za hemwe,
wone mdite ahyo, modumigwa kota jimalukolo
ajo. Iwagana mjizudile na kujibeza kwa vila ndo
vinhu vidumigwe.

8

Isi inojile ya kikala

1 “Mkumbuchile kugadita malajizo geng'ha
gondilinguwapani lehano, leka mikale na
konjezeka na mwinjile na kuihola isi yila iwele
Mkulu Nguluwi nakelaha kuwapa wasekulu wa
hemwe. 2 Mkumbuchile vila Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, navyoyawalongoze kuli
majendo kukolela kuchiwala kwa mhela

wa miyaka ajo makumi gane leka yawosele
ukulu wa hemwe na kuwajeza leka yavizele
gomwalingijesa mnhumbula za hemwe na
wone mochibatilila malajizo ga heye ama hebu.
3 Nakawosela ukulu wa hemwe na nakawaleka
mone nzala na hamba nakawapani mana
mulye, chilyo chohamchizelele na wasekulu
wa hemwe nahawachizelele. Nakadita ahyo leka
yawalanguse kota munhu howa mkomu kwa
ibumunda hela, ila kwa chila ulonzi woyolonga
Mkulu Nguluwi. 4 Mhela awo wa miyaka makumi
gane, nguwo za hemwe nahazilalile ne magulu
ga hemwe hagatung'hune. 5 Mvizele kota Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kanguwazapa kota
vila mhaza yalingumzapa mwanage. 6 Ahyo,
mibatilile malajizo ga Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, kwa kuwinza nzila ya heye na
kumdumba. 7 Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, kanguwegala kuli isi inojile, isi iwele
na nzanda na nzasa na mazi galingulawa kuli
mibindi na kuli vidunda, 8 isi iwele na ngano na
shayili na zabibu na mikuyu na mikomamanga na
mizeituni na hanombwa. 9 Ako mowa na chilyo
cha kuhega ne kwisilwa chinhu. Mitalawe jake
jina chuma na kuli vidunda moweza kubawa
shaba. 10 Molya na kiguta, momtogola Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kwa isi inojile
yoyawapele.

Makanyo galinguwala kumsemwa Mkulu Nguluwi

11 “Milolele mleche kumsemwa Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, kwa kuleka kibata malajizo

na mizilo na utaguso woyawalajize lehano.
12 Homulya na kiguta na kizenjela ng'handa
zinojile na kikala amo 13 na mhela ula misenga
na ming'holo ja hemwe na zahabu na sendi za
hemwe na chila chinhu chomuwele nacho chowa
chonjezeche, 14 mleche kidaya na kumsemwa
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, yawalavile
kuli isi ya Misili, honhu nahomuwele wapogozi.
15 Ndo heye yawalongoze kuli chiwala chikulu
na cha kudumbiza na kuwele na mizoka jiwele
na dunga na nyinje, kuli isi yila ikalile ilihela
mazi, ila heye nakawegalila mazi kulawa kuli
italawe likavu. 16 Kahi ndo yawaditile mulye
mana kula kuchiwala, chilyo chiwele wasekulu
wa hemwe nahawachizelele. Nakadita ago
geng'ha leka kuwosela ukulu na kuwajeza leka
yawape utambichizo kumwiso. 17 Ahyo milolele
mleche kilonjelela mnhumbula za hemwe, 'Tuwa
na lufufu kwa mong'ho na ludali lwetu baha.'
18 Mkumbuchile kota Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, ndo yalinguwapani ludali lwa kuwa
na lufufu. Kangudita ahyo leka kuliwika goya
ilagano lyoyelahile na wasekulu wa hemwe
mbaka lehano. 19 Ila mleche kumsemwa Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, na kujiwinza
milungu jinji leka wone mojikolela mijito na
kujifugamila, ndanguwakanya lehano kota
mobagama. 20 Wone mlema kumhulichiza Mkulu
Nguluwi, mobagama kota wanhu wa isi zeng'ha
vyowadumigwe hali hemwe.

9

Chiwalo cha Mkulu Nguluwi kuwatanza Waisilaeli

1 “Mhulichize hemwe Waisilaeli! Hambi
lehano mwa habehi kuloka lwanda lwa Yolodani
kuza kuihola isi ya wanhu wenji na wawele
na mong'ho kusinda hemwe. Miji ja hewo ndo
mikulu lukami na jina lugagala lwa lukanzi
lulingufika kilanga. 2 Wanhu wawo ndo
wang'wemang'wema na wawele na mong'ho,
ndo Waanaki wawele kota mvizelele na kota
vyomuhuliche wanhu wangulonga mbuli ya
hewo, ‘Kakohi yoweza kuwahejelela wana
wa Anaki?’ 3 Mvizele lehano baha, kota
yalinguwalongola kota chiluli chilingulakaza
ndo Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe.
Kowadumya na kuwawika hasi hali hemwe,
ahyo mowawinga na kuwadumya kamwe hela,
kota navyoyawelahile Mkulu Nguluwi.

4 “Hala du Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
hoyowawinga wanhu awo hali hemwe, mleche
kulonga mnhumbula za hemwe kota, ‘Ndo kwa
chiwalo cha kutanganika kwa hetwe Mkulu Nguluwi
katigala tuihole isi ayi.’ Hebu, Mkulu Nguluwi
nakawawinga wanhu awa hali hemwe kwa
chiwalo cha wihe wa hewo. 5 Moweza kuihola
isi ya hewo haiwele kwa vila hemwe ndo wanhu
mtanganiche ama muwele na nhumbula zinojile,
ila Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kanguwawinga
wanhu awo hali hemwe kwa vila
weha na kangugana kuwika goya ula ulonzi yawelahile
wasekulu wa hemwe, Abulahamu na Isaka
na Yakobo. 6 Lelo mvizele kota Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, kanguwapani isi ayi inojile
muihole haiwele kwa vila hemwe ndo wanhu

mtanganiche, ila hemwe ndo wanhu muwele na
nhumbula igagadale.

7 “Mkumbuche na mleche kusemwa vila
navyomumzudize Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, akula kuchiwala. Kulawila
zuwa lila lomlawile isi ya Misili mbaka
zuwa lomfichile honhu aha, hemwe muwa
mumbelenhuka Mkulu Nguluwi. 8 Na ako
kuchidunda Holebu, namumzudiza Mkulu
Nguluwi, na heye nakazudila ng'hatu, chasi cha
kugana kuwadumya hemwe. 9 Long'hwinile
kuchidunda kubochela vibao vya maganga
viwele navyandichigwe ilagano liwele Mkulu
Nguluwi nakadita na hemwe, nandikala ako
mazuwa makumi gane, nechilo na nemisi,
sidile ne kunwa choneche. 10 Hamba Mkulu
Nguluwi nakamha heni vibao vili vya maganga
vyandichigwe kwa chidole cha heye Nguluwi,
navyali vyandichigwe ulonzi weng'ha uwele
Mkulu Nguluwi nakawalonjelani kuchidunda
kulawa kuli chiluli zuwa lya nhing'hano. 11 Ena,
loifichile zuwa alyo lya makumi gane, nechilo na
nemisi, Mkulu Nguluwi nakamha heni vibao avyo
vili vya maganga viwele vyandichigwe ilagano.

12 “Lelo Mkulu Nguluwi nakandonjela ‘Uche,
widuliche hasi ha chidunda himahima, kwa
vila wanhu wa hegwe uwalavile Misili wajilila.
Waileka himahima nzila yondiwalonjele
waiwinze na weditila jimalukolo ja kupondigwa.’

13 “Na kahi Mkulu Nguluwi nakandonjela ‘Ndi-
wona wanhu awa, ndo wanhu wawele na nhum-
bula zigagadale ng'hatu, 14 undeche ndiwadumye
wanhu awa, ndilyuse ng'hatu itagwa lya hewo

muisi, na heni ndokudita hegwe uwe isi iwele na
mong'ho na wanhu wenji kusinda hewo.’

15 “Nacho chiluli nachali chikwaka kuchidunda.
Nanyhinduka na kudulika kulawila kuchidunda,
mbele mhapile vila vibao vili vya ilagano vya
maganga. 16 Nandola, nambona mina mdita
gehile ng'hatu kwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe namihongolela limalukolo lya
ilogota lya kuponda, ne kukawila namleka
nzila ya Mkulu Nguluwi iwele nayawalonjele.
17 Ahyo, nandivibata vila vibao vili vya maganga
nandivitaga hanyi, nandivibena hali hemwe.
18 Hamba nambasa hasi chifunama hali Mkulu
Nguluwi, kota aho mwaluko, kwa mhela wa
mazuwa makumi gane nechilo na nemisi,
sidile chilyo ne kunwa mazi, kwa chiwalo cha
gehile gomuwele mditile kwa kudita wihe hali
Mkulu Nguluwi na kumzudiza. 19 Nandumba
kuzudila na kukalala kwa Mkulu Nguluwi
hali hemwe, naiwadumya, ila Mkulu Nguluwi
nakanyhulichiza kahi mhela awo. 20 Kahi, Mkulu
Nguluwi nayali yomkalalila ng'hatu Aluni, chasi
cha kumdumya, ahyo nandimlandila Aluni
mhela wuwo. 21 Hamba gala gehile, mina
lila ilogota lyomigongomanyile, nandilihola
na kulilakaza kuchiluli na ndilifinafina na
kulibalasabalasa, liwa nhimbwisi iwele
nimwanimwa, hamba nandiitaga ayo nhimbwisi
kuli lwanda lulinguchililika hali chidunda chila.

22 “Kahi namumzudiza Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, ako Tabela na Masa
na Kibuloti-hataava. 23 Na Mkulu Nguluwi
vyoyawalajize hemwe kulawila Kadeshi-balineya

yolonga, ‘Mlute mkaihole isi iwele ndiwapele,’
hamkundile ne kuhulichiza gala goyawalonjele.
24 Hemwe muwa wanhu wambelenhuche Mkulu
Nguluwi kwaluchila zuwa lila lyondiwazelele.

25 “Ahyo nambasa chifunama hali Mkulu Ngu-
luwi zuwa alyo makumi gane, nechilo na ne-
misi, kwa vila Mkulu Nguluwi nayali yalon-
jile kowadumya. 26 Nandimlanda Mkulu Ngu-
luwi ndilonga, ‘Hegwe Mkulu Nguluwi, uleche
kuwadumya wanhu wa hegwe na uhalizi wa
hegwe, wanhu wouwagombole na kuwalavya
kuli isi ya Misili kwa moko uwele na mong'ho.
27 Uwakumbuche vitumagwa wa hegwe, Abula-
hamu na Isaka na Yakobo, na uleche kijesa ku-
gagadala kwa nhumbula za hewo ama wihe ama
gehile ga wanhu awa. 28 Wanhu wa kula koutulav-
ile waleche kuya kulonga kota Mkulu Nguluwi
nakawalavya leka yawakopole kuchiwala kwa
vila hawezile kuwenjiza kuli isi yoyawalonjele na
kwa vila nakawazudila. 29 Mina, awa ndo wanhu
wa hegwe na uhalizi wa hegwe, wanhu nauwalav-
ile kulawila Misili kwa mong'ho na ludali lwa
hegwe lukulu.’

10

Musa kangubochela kahi malajizo kumi (Kulawa 34:1-10)

1 “Hamba Mkulu Nguluwi nakandonjela,
‘Uhongole vibao vili vya maganga kota vila vya
mwaluko, na ugongomanye isanduku lya mbao
lya kuwichila. Uye kwa heni aku kuchidunda,
2 nani ndokwandika ulonzi uwele wandichigwe

kuli vibao vila vyoubenile, hamba uviwiche vibao
avyo kuli isanduku.’
3 “Lelo nangongomanya isanduku kwa igodi
lya msonobali na kuhongola vibao vili vya
maganga kota vila vya mwaluko, nandivihola
mmoko, na kukwina navyo kuchidunda. 4 Mkulu
Nguluwi nakandika kuli vibao avyo ulonzi
wuwula kota aho mwaluko, mizilo kumi jila
najoyawapele naloyalonjile kulawila kuli chiluli
zuwa lya nhing'hano. Hamba Mkulu Nguluwi
nakamha vibao avyo. 5 Lelo nanyhinduka
nakudulika kulawila kuchidunda, nandiviwika
vibao avyo mgati mwa isanduku lyonandali
ndiligongomanyile, na vya mgati mwa isanduku
alyo, kota Mkulu Nguluwi navyoyandajize.”
6 Wanhu wa Isilaeli nawenula majendo kulaw-
ila kuli mizimbo ja Wajaakani mbaka Mosela.
Aho, Aluni nakabagama, nakatiligwa. Eleasali
mwanage, nakahola honhu hake kota mtam-
bika. 7 Kulawila aho, nawenula majendo mbaka
Gudigoda, na kulawila Gudigoda mbaka Yotibata,
honhu hawele na nzanda nyinji za mazi. 8 Mhela
awo, Mkulu Nguluwi nakawahagula wanhu wa
nhanzi ya Lawi wawe wolipika isanduku lya
ilagano lya Mkulu Nguluwi, wamkolele mijito
kota watambika na kuwatambichiza wanhu kwa
itagwa lya heye mbaka sambi baha. 9 Ndo mina
nhanzi ya wanhu wa Lawi yahela honhu ha isi
ya uhalizi hamwe na wang'holozawo, Mkulu Ngu-
luwi ndo uhalizi wa heye, kota Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe navyoyalonjile.
10 Musa nakalutilila kulonga, “Nandikala
kuchindunda kwa mhela wa mazuwa makumi

gane, nechilo na nemisi, kota aho mwaluko.
Mkulu Nguluwi nakanyhulichiza lwa keli
kahi nakukunda koleka kuwadumya hemwe.
11 Hamba Mkulu Nguluwi nakandonjela, ‘Uche
ulutilile na majendo ga hegwe uwalongoze
wanhu leka wenjile na kuihola isi yondiwelahile
wasekulu wa hewo kota ndowapa.’

Choyalingugana Nguluwi

12 “Lelo hemwe Waisilaeli, Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, kangugana choni kwa
hemwe, ila ndo kumdumba Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe na kuziwinza nzila za heye
zeng'ha na kumgana na kumkolela mijito Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kwa nhumbula
yeng'ha na kwa muhe wa hemwe weng'ha
13 na kibatilila mizilo na malajizo ga Mkulu
Nguluwi gondilinguwawichila lehano, kwa
mbuli za mwemwe baho? 14 Ulole, kilanga
na kilanga ng'hatu, vyeng'ha vya heye Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe na isi na vyeng'ha
vilimumo. 15 Kahi Mkulu Nguluwi nakawagana
wasekulu wa hemwe ng'hatu nakawahagula
hemwe walelwa wa hewo honhu ha wanhu wanji,
kota lehano baha. 16 Ahyo, mibatilile ilagano lya
Mkulu Nguluwi* na mleche kuwa na nhumbula
zigagadale. 17 Mina Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, ndo Nguluwi wa milungu na Mkulu wa

* **10:16** Ahyo, mibatilile ilagano lya Mkulu Nguluwi Kwa Chiebulaniya yangulonga, Mwinjize ikumbi nhumbula za hemwe. Kwinjila ikumbi ndo ulajilo wa ilagano lya Mkulu Nguluwi. Ahyo, kwinjila ikumbi nhumbula ya hegwe kuna mana ya kibatilila ilagano kwa kuhulichiza malajizo ga heye.

wakulu. Heye ndo Nguluwi mkulu na yawele
na ludali na wa kudumbigwa, halinguganilila
na hambe yabochele chinhu kwa chiwalo cha
kumganilila munhu. 18 Kangumditila hachi
mwana mchiwa na mdala yafililwe na mlume,
kahi kangumgana mjenzi na kumha chilyo na
nguwo. 19 Lelo muwagane wajenzi kwa vila
namwe kahi namwali wajenzi kuli isi ya Misili.
20 Mumdumbe Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe na mumkolele mijito, muwe hamwe
na heye na kilaha kwa itagwa lya heye. 21 Heye
ndo lutogo lwa hemwe, ndo Nguluwi wa hemwe
yawele yawaditile azi mbuli ng'hulu na za
kukabusa zomziwene kwa meho ga mwemwe
baho. 22 Wasekulu wa hemwe nalowalutile Misili,
nawali wanhu makumi saba hela, ila sambi
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kawadita
wawe wenji kota nhondwe za kilanga.

11

Ukulu wa Mkulu Nguluwi

1 “Kwa chiwalo acho, mumgane Mkulu Ngu-
luwi, Nguluwi wa hemwe na kibata utaguso na
malajizo na mizilo ja heye mazuwa gose. 2 Mijese
goya ng'hatu, nakawazapa hemwe, hawawele
wana wa hemwe. Hemwe ndo Mkulu Nguluwi
na ukulu wa heye na moko wa heye uwele na
mong'ho na ludali lukulu lwa heye 3 na ulajilo wa
heye na kububuwaza kwa heye koyaditile kula
Misili kwa Falao, mndewa wa Misili, na isi ya heye
yeng'ha, 4 na yawaditile wamizi wa Misili na falasi

na mituka ja hewo ja kitowela ngondo, vila vyoy-
achizibize kuli Bahali ya Shamu, navyowawaw-
inzile hemwe. Ahyo ndo Mkulu Nguluwi vyoy-
awasumile mbaka lehano. 5 Kahi mkumbuche
navyoyawaditile Mkulu Nguluwi kuchiwala nalo-
muwele mng'hali fika aha, 6 na mbuli yoyawadi-
tile Datani na Abilamu, wana wa Eliabu, mwana
wa Lubeni, vila hali wanhu weng'ha wa Isilaeli,
isi navyoigubuche na kuwamela hamwe na ivyazi
lya hewo na mihema ja hewo na vitumagwa wa
hewo weng'ha. 7 Mina meho ga hemwe nagona
madito makulu geng'ha aga gawele gaditikwe na
Mkulu Nguluwi.

Utambichizo wa isi ya ilagano

8 “Mibatilile malajizo geng'ha ga heye gondilin-
guwapa zuwa ali lya lehano, leka muwe na
mong'ho na mwinjile na kuihola isi yomlinguluta
9 na mikale kwa mhela uhejile kuli isi iwele na
mboto, isi iwele Mkulu Nguluwi nakelaha kota
kowapa wasekulu wa hemwe na walelwa wa
hewo. 10 Kwa vila isi yomlinguluta kuihola hai-
wele kota isi ya Misili komlawile, komunyalile
nyhule na kuboholela mazi kwa kitunya kota mi-
gunda ja mboga, 11 ila isi yomlinguluta kuihola,
ndo isi ya vidunda na mibindi, isi iwele yowa na
mazi kulawila kilanga, 12 isi iwele Mkulu Ngu-
luwi, Nguluwi wa hemwe, kanguilolela mazuwa
gose kanguilolela kulawila mwaluko wa mwaka
mbaka kuduma kwa mwaka.
13 “Lelo wone mochibatilila malajizo ga heni
gondilinguwapa lehano, momgana Mkulu Ngu-
luwi, Nguluwi wa hemwe na momkolela mi-
jito kwa nhumbula za hemwe zeng'ha na kwa

muhe wa hemwe weng'ha, 14 heye koigalila nho-
nya isi ya hemwe mhela woufika na nhonya za
luhela na nhonya za ng'humbusa walimi, namwe
mobena nyhule za hemwe na divai ya hemwe
na mafuta ga mzeituni. 15 Kojoteza misolo ku-
migunda kwa chiwalo cha misenga ja hemwe,
namwe molya na kiguta. 16 Milolele, nhumbula
za hemwe zileche kuhadigwa na kugaluka na
kujikolela mijito milungu jinji na kujifugamila,
17 nayo ng'halazi ya Mkulu Nguluwi yowafika
hemwe na kudinya kilanga mbaka hawe haduhu
nhonya na isi ileche kulavya chilyo. Hamba mod-
umigwa himahima kulawila kuli isi inojile iwele
Mkulu Nguluwi yawapele.

18 “Muuwiche ulonzi wa heni mnhumbula za
hemwe na kuli muhe wa hemwe. Mgawohe
mmoko mwenu kota ulajilo na kugavala kuli
vihanga*. 19 Muwalanguse wana wa hemwe
ulonzi awu, muwasimile homuwa mchikala kuli
ng'handa za hemwe na homuwa mjenda na
homuwasa na homlilimka. 20 Mzandiche kuli
vibatilila lwizi na kuli lwizi lwa lugagala lwa
hemwe, 21 leka hemwe na wana wa hemwe
mikale kwa miyaka minji kuli isi iwele Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, nakelaha kuwapa
wasekulu wa hemwe. Mikale hala mazuwa gose
ulanga houlutilila kikala mchanya mwa isi.

22 “Wone mochilolela kudita malajizo geng'ha
gawele ndiwapele, kumgana Mkulu Nguluwi,

* **11:18** Kwa chiwalo cha malajizo aga, Waisilaeli wenji nawa-woha kasanduku kado kuli vihanga vya hewo na kuli moko ga hewo. Kuli ako kasanduku nawawika kalatasi zandichigwe mala-jizo ga Nguluwi.

Nguluwi wa hemwe na kuwinza nzila za heye
na kilumba na heye, [23] lelo, Mkulu Nguluwi
kowawinga wanhu wa isi azo zeng'ha hali
hemwe, namwe moihola isi ya wanhu wenji na
wawele na mong'ho kusinda hemwe. [24] Chila
honhu hombiga howa henu. Isi ya hemwe
yokwenela kulawila kuchiwala ubanzi wa
kusini mbaka vidunda vya Lebanoni ubanzi
wa kasikazini na kulawila lwanda lwa Eyufulate
ubanzi wa kolilawilaga isanya mbaka bahali ya
Mediteleniyani ubanzi wa kolilinguzibila isanya.
[25] Kuduhu munhu yoneche yoweza kitwanza
na hemwe. Honeche homluta kuli isi ayo,
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kowapa
wanhu lunhwinhwi wawadumbe hemwe, kota
navyoyelahile.

[26] “Milolele, lehano ndanguwika utambichizo
na upanjilo hali hemwe, [27] utambichizo wone
mochibatilila malajizo ga Mkulu Nguluwi, Ngu-
luwi wa hemwe, gala gondilinguwapani lehano
[28] na upanjilo wone hamlingibatilila malajizo
ga Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, na
kuleka nzila yondiwalajize na wone mojifugamila
milungu jinji johamjizelele. [29] Mkulu Nguluwi
hoyowadita mfiche kuli isi yomlinguluta kui-
hola, modamla utambichizo kulawa kuchidunda
cha Gelisimu na upanjilo kulawa kuli chidunda
cha Ebali. [30] Vidunda avi vya kumwambu
mwa lwanda lwa Yolodani ubanzi wa kolizibi-
laga isanya, kuli isi ya Wakanaani walingikala
kuli ibindi lya Yolodani lichilola na Giligali ha-
fungo ha mwaloni wa Mole. [31] Yowagana ku-
loka lwanda lwa Yolodani leka mwinjile kuihola

isi iwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
yalinguwapani. Lelo homuihola na kikala amo,
32 namwe milolele, mgadite malajizo na mizilo
jeng'ha ndilinguwapani lehano.

12

Honhu hauyeng'ha ha kulavila nhambiko

1 "Aga ndo malajizo na mizilo jomlinguganigwa
kuwinza kuli isi iwele ndo Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, yoyawapele muihole, mazuwa
gose ga kikala kwa hemwe hali isi. 2 Muwifye
ng'hatu honhu hawo heng'ha ha kulavila nhambiko ha milungu, kuli isi zomlinguluta kuzihola kuli chinhembenhembe cha chidunda na
kuchidunda na kuli lubehelo lwa migodi mikulu.
3 Mbomole honhu ha kulavila nhambiko na kugwisa mizengo ja maganga ga hewo. Mjilakaze kwa
chiluli mizengo ja migodi ja Ashela na kubenanga
jimalukolo jawo ja kuhongola na kusila kutali
itagwa lyawo na honhu aho.

4 "Na mleche kumfugamila Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe kota ahyo. 5 Ila moluta
honhu hala Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
koyakuhagule kuli nhanzi zeng'ha leka kuwika
itagwa lyake aho. Ako ndo komluta, 6 kahi ako
mohilika nhambiko za hemwe za kulakazwa na
nhambiko za hemwe na zaka na ndolendole zomlinguhilika na nhambiko za hemwe za kilaha na
nhambiko za hemwe za kunuwila na nhambiko
za walelwa wa mwaluko wa isenga na ming'holo
ja hemwe. 7 Ako molya hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe na mosangalala hemwe hamwe

na wanhu wa haluga henu kwa chiwalo cha mijito jomjikolile na kwa chiwalo cha gala gomtambichizwe na Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe.

8 “Mleche kudita kota vyotulingudita sambi, iwele chila munhu kota vyoyalingugana yuye,
9 kwa vila mng'hali kwinjila kuli honhu ha kwesela na kuli uhalizi yalinguwapa Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe. 10 Ila homloka
lwanda lwa Yolodani na kikala kuli isi iwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kowapa muihole na hoyowapa lweselo leka mleche kugazigwa na wang'honyo wa hemwe weng'ha
wawele wowazunguluta leka mikale goya. 11 Lelo
aho honhu hawele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, hoyohagula leka itagwa lya heye likale, mohilika chila chinhu chilinguwalapa hemwe viwele ndo nhambiko za hemwe za kulakazwa na zaka za hemwe na ndolendole zomlinguhilika na nhambiko za hemwe za kilaha zomlingulonga
momlavila Mkulu Nguluwi. 12 Ako mosangalala
hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, hemwe hamwe na wana wa hemwe na vitumagwa wa hemwe na Walawi walingikala kuli miji ja hemwe kwa vila wahela honhu ne uhalizi hali
hemwe. 13 Milolele mleche kulavya nhambiko za
hemwe za kulakazwa honhu honeche homkona,
14 ila honhu hala Mkulu Nguluwi hoyohagula kuli nhanzi imwe ya nhanzi za hemwe, aho ndo honhu homlavila nhambiko za hemwe za kulakazwa na ndo aho homditila mbuli zinji zeng'ha zondiwalonjele mdite.

15 “Ila milejeha kuli kudumula singo na kulya migongolo honeche kuli honhu homlingikala

homganile kota utambichizo wa Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe. Wanhu weng'ha, wawele
wakokomoche ama wohambe wakokomoche
woweza kulya kota vila vyomlingulya miwunde
ja chifuno ama ibala. 16 Ila mleche kulya danda
ya migongolo ajo, muibohole danda ayo hasi
kota mazi. 17 Mleche kulya vinhu vino honhu
homlingikala, nhambiko za nyhule za hemwe
na divai za hemwe ama mafuta ga mzeituni na
walelwa wa mwaluko wa misenga ja hemwe ama
ming'holo ja hemwe ama nhambiko za hemwe za
kilaha ama nhambiko za hemwe za kunuwila ama
ndolendole zinji za hemwe zomlinguhilika. 18 Ila
molya hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe
honhu hoyohagula. Molya hemwe hamwe na
wana wa hemwe na vitumagwa wa hemwe
na Walawi walingikala kuli miji ja hemwe.
Mosangalala hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, kuli mijito jeng'ha jomkolile. 19 Milolele
kahi kota hamuwasemwa Walawi mhela weng'ha
homchikala kuli isi ya hemwe.

20 “Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
hoyokonjeza mbaka ja isi ya hemwe, kota
vyoyelahile, namwe molonga, ‘Tolya miwunde,’
kwa vila mwangugana miwunde, moweza
kulya miwunde chasi chomgana. 21 Lelo honhu
hoyohagula Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
hahawiche itagwa lya heye, wone hawe kutali
ng'hatu, moweza kulidumula singo isenga ama
ing'holo lyoneche lila Mkulu Nguluwi yawapele,
kota vyondiwalonjele na moweza kulya chasi
choneche cha miwunde ajo, kota mwa hali
miji ja hemwe. 22 Molya miwunde ajo kota

vyochilingulika chifuno ama ibala. Munhu
yoneche koweza kulya, yawele yakokomoche
ama yohambe yakokomoche. 23 Ila mvizele
kota hamlingulya danda, mina danda ndo
ukomu, ahyo lelo, mleche kulya ukomu hamwe
na miwunde. 24 Mleche kulya danda ayo, ila
muibohole hasi kota mazi. 25 Mleche kulya danda
leka mbuli za hemwe ziditigwe goya hamwe na
walelwa wa hemwe, mina mowa mdita ganojile
hali Mkulu Nguluwi.

26 "Vinhu vyelile vyomlavya na nhambiko za
kilaha, movihola na kuvihilika honhu hawele
Mkulu Nguluwi hoyohagula. 27 Aho, molavya
nhambiko za kulakazwa na miwunde na danda
kuli honhu ha kulavila nhambiko ha Mkulu Ngu-
luwi, Nguluwi wa hemwe, danda ya igongolo
moiboholela hali honhu ha kulavila nhambiko
ha heye Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, ila
mwangukundigwa kulya miwunde. 28 Milolele
kuhulichiza aga gondiwalajizeni, leka mbuli zidit-
igwe goya kwa hemwe hamwe na walelwa wa
hemwe mazuwa gose, mina mowa mdita gawele
ganojile na ga hachi hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe.

Mleche kujifugamila milungu jinji

29 "Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, hoy-
owadumya wanhu wa isi zeng'ha hali hemwe,
awo womlinguluta kuwawinga na kuwalavya na
kikala kuli isi ya hewo, 30 milolele mleche kig-
wiliza kwa kuwawinza wala wanhu wa isi zisum-
igwe hali hemwe. Mleche kuuza kwa chiwalo
cha kuvizela milungu ja hewo, mlonga, 'Wanhu
awa nawafugamila ndaze milungu ja hewo? Leka

natwe tufugamile hihyo.’ 31 Mleche kumfugamila
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kota ahyo
kwa vila chila chizudizo chiwele Mkulu Ngu-
luwi, nayachizudile, wajiditila milungu ja hewo,
mbaka wawasoma mchiluli wana wa hewo, kota
nhambiko kwa milungu ja hewo.

32 “Chila chinhu ndiwalajiza milolele kuchidita,
mleche konjeza ne kusa chinhu.

13

1 “Hoyolawila mloli ama mlaguzi wa kulota
hali hemwe na kuwapa ulajilo ama ububuwalo
woneche ula, 2 hamba ulajilo ama ububuwalo
yawalonjele naulawila na hoyolonga, ‘Tuwinze
milungu jinji,’ mina milungu johamjizelele na ku-
jifugamila, 3 mleche kuhulichiza ulonzi wa heye
mloli ayo ama mlaguzi wa kulota. Mina Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kanguwajeza leka
yavizele kota mwangumgana heye Mkulu Ngu-
luwi, Nguluwi wa hemwe, kwa nhumbula za
hemwe zeng'ha na muhe wa hemwe weng'ha.
4 Mumuwinze na kumdumba Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe na kibata malajizo ga heye
na kumhulichiza, mumkolele mijito na kilumba
na heye. 5 Ila mloli ayo ama mlaguzi wa kulota
koganigwa kukopoligwa kwa vila kowa yawalan-
guse kumbelenhuka Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
heye, yawalavile kuli isi ya Misili na kuwagom-
bola kuli upogozi. Heye kanguwadita muileche
nzila ya Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe
nayawalajize kuiwinza. Ahyo ndo vyomdumya
wihe hali hemwe.

6 “Wone mng'holozo yomvumbuche hamwe
ama mwanago msongolo ama mhinza wa hegwe
ama mchewako ulingumgana ng'hatu ama goloko
wa hegwe wa mgati ng'hatu, kokudedeza kwa
uviso yolonga, ‘Tuche tukajifugamile milungu
jinji,’ jiwele hegwe na wasekulu wa hegwe
hawajizelele, 7 milungu ja wanhu walingikala
habehi na hemwe ama walingikala kutali na
hemwe, kulawila ubanzi umwe wa isi mbaka
ubanzi wunji wa isi, 8 uleche kukunda kudedezwa
ama kumhulichiza ama kumonela isungu ama
kumlechela ama kumvisa. 9 Ndangukomya
komkopola. Igana hegwe uwe wa mwaluko
mhela wa kumkopola hamba wanji weng'ha
wowinza. 10 Umtowe kwa maganga mbaka
yabagame. Kwa vila nakajeza kukukwega kutali
na Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hegwe, yawele
yakulavile kuli upogozi kuli isi ya Misili. 11 Ahyo,
Waisilaeli weng'ha wohulika na kudumba na
hawodita wihe kota awo ne hado.

12 “Houchikala kuli muji uwele Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hegwe, kangukupa, hanji kohulika,
13 kota wanhu wamwe wapoka hali hegwe,
wodedeza wanhu wa muji wolonga, ‘Tucheni
tukajifugamile milungu jinji,’ johajizeleche kwa
hegwe, 14 lelo, kolola na kupala na kuuza goya na
kota kukomya hana mbuli ya kuzudiza naikoleka
hali hegwe, 15 yangukulapa kuwakopola kwa
ipanga wanhu wa muji awo, koudumya ng'hatu
muji awo na kujikopola misenga jeng'ha kwa
ipanga. 16 Kokungajiza vinhu vyeng'ha kuli luga
lwa hazelu lwa muji na kusoma kwa chiluli
vinhu vyeng'ha kota nhambiko ya kulakazwa

kwa Mkulu Nguluwi wa hegwe, muji awo
wowa chilundo cha mahame mazuwa gose
nawo hauzenjigwa kahi. 17 Chinhu chilavigwe
chilakazwe uleche kuhola, leka Mkulu Nguluwi
yaleche ng'halazi ya heye, yakulajile utambichizo
na isungu na kukudita hegwe uwe lulelo lwinji
kota navyoyawelahile wasekulu wa hegwe,
18 wone kohulichiza lizi lya Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hegwe, kochibata malajizo ga heye
geng'ha gala gondilingupa aha lehano na kudita
chila chiwele cha hachi hali Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hegwe.

14

Vihendo vya kulombocheza vilemezigwe

1 "Hemwe ndo wana wa Mkulu Nguluwi, Ngu-
luwi wa hemwe, mleche kitema sale na mleche
kubeya mnvili ziwele mchihanga kwa chiwalo
cha munhu yabagame. 2 Kwa vila hemwe ndo
wa chiuyeng'ha kwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, Mkulu Nguluwi nakawahagula hemwe
muwe wanhu wa heye hali wanhu weng'ha kuli
isi yeng'ha.

Migongolo johajikokomoche na jikokomoche (Walawi 11:1-47)

3 "Mleche kulya chinhu cha kuzudiza kwa Ngu-
luwi. 4 Moweza kulya migongolo aji, misenga
na ming'holo na mhene 5 na ibala na chifuno
na kongoni na mhene ya kisolo na pofu na paa
na ing'holo lya kuchidunda 6 na chila igongolo
liwele na uzayo ugawanuche honhu heli na lilin-
guhelula, alyo moweza kulya. 7 Ila mleche

kulya igongolo lyoneche lila liwele na uzayo hau-
gawanuche honhu heli na hambe lihelule, mleche
kulya ngamiya na chisungula na pelele. Wan-
guhelula ila uzayo wa ajo migongolo hambe ji-
gawanuche honhu heli, ajo ndo jikokomoche kwa
hemwe. 8 Ila mleche kulya migubi, mina uzayo
wawo najigawanuka honhu heli, hambe jihelule,
ajo ndo jikokomoka kwa hemwe, mleche kulya
miunde jawo na mleche kudoliza mitufi jawo.

9 “Moweza kulya chila somba ziwele na msepe
na ukalagatu. 10 Ila chilumbigwe choneche
chilingikala mmazi chiwele hela msepe na ukala-
gatu mleche kulya, avyo ndo vikokomoka kwa
hemwe.

11 “Moweza kulya videje vyeng'ha viwele vy-
ohavikokomoche. 12 Ila mleche kulya videje
avi, ikungule na ndapo na ng'hwazi 13 na chi-
lutema na kozi kwa nhanzi zake, 14 ibondwa
kwa nhanzi zake 15 na mbuni na chimtolo na
idudumizi na chilutema kwa nhanzi zake 16 na
ituwe na mumbi na ituwe ikulu 17 na chin-
gowe na mdeli na mnandi 18 na isakulang'hola
na ikoyogo kwa nhanzi zake na chigong'honda
na ipalabutwa. 19 Na minhu jeng'ha jiwele na
mabawa ndo jikokomoka kwa hemwe, mleche
kulya. 20 Moweza kulya vilumbigwe vyeng'ha
viwele na mabawa viwele havikokomoche.

21 “Mleche kulya igongolo lyoneche lifile,
moweza kumha mjenzi yalingikala kuli muji wa
hemwe yalye, ama moweza kumguzila munhu
wa isi inji, kwa vila hemwe ndo mwelile na Mkulu
Nguluwi ndo Nguluwi wa hemwe.

“Mleche kuhemsa chinyehe kuli itombo lya mayake.

Malajizo galingulapa honhu hamwe ha kumi

22 “Mlavye zaka, iwele ndo honhu hamwe
ha kumi, ya vilyo vya hemwe vyeng'ha vya
kumgunda chila mwaka. 23 Ila kahi mlute honhu
hawele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe
nakahahagula honhu ha kumfugamila heye,
na mowa hali heye na molya zaka ya vilyo vya
hemwe na ya divai ya hemwe na ya mafuta
ga mzeituni na ya walelwa wa mwaluko wa
isenga na ing'holo lya hemwe. Mdite ahyo leka
milanguse kumdumba Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, mazuwa gose. 24 Wone gawe majendo
gahejile kwa vila Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, nakahagula honhu ha kumfugamila
heye hawele kutali ng'hatu na haluga, na hemwe
hamuweza hebu kuhola zaka za vilyo vya hemwe
kwa vila Mkulu Nguluwi nakawatambichiza,
25 lelo, mguze vilyo vya hemwe na kuhola sendi
mbaka honhu Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, hoyahahagule. 26 Mtumiye azo sendi kwa
choneche chila chomgana, miwunde ja misenga
na miwunde ja ming'holo na divai ama chakunwa
chilingwambuza kugala, molya na kusangalala
aho hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
hamwe na wanhu wa ivyazi lya hemwe.

27 “Mleche kuwasemwa Walawi walingikala
hali hemwe, awo wahela honhu ne uhalizi wa
hewo hali hemwe. 28 Na chila houmala mwaka
wa kadatu, mlavye zaka ya vilyo vya hemwe
vyeng'ha na kuwika ng'hano kuli miji ja hemwe.

29 Ayo yowa kwa chiwalo cha Walawi, kwa vila wahela honhu ne uhalizi woneche wa hewo hali hemwe, na hewo wajenzi na walekwa na wadala wafililwe na walume wawo, hewo wekale kuli miji ja hemwe, wokuya kulya na kiguta. Mdite ahyo na heye Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kowatambichiza kuli mijito ja hemwe jeng'ha jomlingugongomanya kwa moko ga hemwe.

15

Mwaka wa saba (Walawi 25:1-7)

1 “Chila houmala mwaka wa saba mowalechela
wala weng'ha walingudaigwa. 2 Ahi ndo
vyomumditila chila yumwe yomuwaziche mng'holozo Muisilaeli, muse alyo ideni na mleche kujeza kumswaswanika yahiluse, kwa vila Mkulu Nguluwi yuye kona inoga wone ideni alyo
lyusigwe. 3 Moweza kubochela ideni kulawa kwa
wajenzi, ila wang'holozo Waisilaeli mwemwe baho mowosela.
4 “Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe kowatambichiza kuli isi yalinguwapa muihalile. Kuduhu ne yumwe yowa mzunwa hali hemwe,
5 ila yowalapa mumhulichize Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kwa kuwinza goya malajizo
gondilinguwapani lehano. 6 Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, kowatambichiza kota vila vyoyawalahile. Namwe mozazika isi zinji nyinji, ila namwe homkwazika. Hihyo molongoza isi nyinji, ila wanhu awo howowalongoza hemwe.

7 “Hokuwa na mzunwa, mng'holozo Muisilaeli,
kuli miji ja isi iwele Mkulu Nguluwi kowapa,
mleche kuwa wabuhu na mgagadale kwa
heye. 8 Ila mgonzole moko ga hemwe aku
mkundile kuwazika chasi cha kuhega kwa
chila choyogana. 9 Milolele majesa gehile
galeche kuwenjila mnhumbula za hemwe, muye
mlonje, ‘Mwaka wa saba wa habehi, ndo mwaka
wa kuwalechela walingudaigwa,’ mumjesa
mng'holozenu mzunwa kwa kung'ang'ala na
kulema kulavya na kumha choneche, heye
koweza kumlilila Mkulu Nguluwi kwa chiwalo
cha hemwe na ayo yowa gehile kwa hemwe.
10 Mumhe mng'holozo mzunwa kwa igano ne
kung'ung'uta, mina kwa chiwalo cha ago, Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kowatambichiza
kuli mijito jeng'ha ja hemwe na kuli chila chinhu
chomkola. 11 Mina isi yowa na wazunwa mazuwa
gose, ahyo ndanguwalajiza, muwe muwele na
isungu kwa wang'holozo Waisilaeli walingulanda
na wazunwa kuli isi ya hemwe.

Vyoilinguganigwa kuwaditila wapogozi (Kulawa 21:1-11)

12 “Wone mng'holozo Muisilaeli, mlume ama
mdala, hoyoguzigwa kwa hegwe, kokukolela mi-
jito kwa miyaka sita, ila kuli mwaka wa saba,
komleka yawe yelejehe. 13 Nagwe houmleka yele-
jehe, uleche kumleka yalute moko hela. 14 Umhe
kwa isungu chila chiwele Mkulu Nguluwi, Ngu-
luwi wa hegwe choyakutambichize, ming'holo na
chilyo na divai. 15 Ukumbuche kota hegwe nawali
mpogozi ako Misili na Mkulu Nguluwi, Nguluwi

wa hegwe, nakakugombola, ndo mina lehano
ndangukulajiza ahyo. 16 Ila wone hoyokulon-
jela, 'Sikuka kwa hegwe,' kwa vila kangukugana
hegwe na ivyazi lyako na kunojezwa kikala na
hegwe, 17 lelo, kohola sanzia na kutubula ikutu lya
heye mbaka sanzia ayo yinjile mbaka hali lwizi
na heye kowa mpogozi wa hegwe mazuwa gose.
Umditile hihyo mpogozi wa hegwe mdala. 18 Na
uleche kuwa na ching'honi houmleka mpogozi
wa hegwe, mina nakakukolela mijito kwa mhela
wa miyaka sita kwa kupegwa nusu ya sendi za
chitumagwa. Udite ahyo na heye Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hegwe kokutambichiza kwa chila
choudita.

Lulelo lwa mwaluko lwa misenga na ming'holo

19 "Umbagulile Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hegwe, lulelo lweng'ha lwa mwaluko lwa chilume
lwa chilundo cha misenga na ming'holo. Uleche
kuswajiza kuzakola mijito kumgunda misenga
ajo ama kujikanha milaika ja ming'holo ajo.
20 Chila mwaka, hegwe na ivyazi lyako molya
migongolo ajo hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hegwe, honhu hoyohagula kumfugamila heye.
21 Ila wone igongolo alyo liwe na nongwa yoneche,
kota lili chete ama hambe lilole ama lina nongwa
yoneche ng'hulu, uleche kulilavya nhambiko kwa
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hegwe. 22 Kolya
igongolo lya nhanzi ayo uwele kuli muji wa
hegwe, kahi weng'ha wawele wohambe wakoko-
moche na wakokomoche woweza kulya kota vy-
oulingulya ibala ama chifuno. 23 Ila uleche kulya
danda, koibohola hasi kota mazi.

16

Mnvina ya Pasaka
(Kulawa 12:1-20)
1 “Mdite mnvina mwezi wa Abibu na kudita
Pasaka kwa lutogo lwa Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe. Mina kuli mwezi awo wa
Abibu, Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
nakawalavya Misili mhela wa nechilo. 2 Molavya
nhambiko ya Pasaka kwa kulavya migongolo ja
hemwe, ming'holo ama misenga kwa Mkulu
Nguluwi honhu hoyohagula kumfugamila.
3 Mleche kulya nhambiko ya mibumunda
jiwichigwe usaso. Kwa mhela wa mazuwa
saba molya mibumunda johajiwichigwe usaso,
najo ndo mibumunda ja magazo kwa vila
namlawa Misili himahima. Ahyo, mhela weng'ha
homchikala mokumbuchila lila zuwa namlawile
Misili. 4 Kwa mhela wa mazuwa saba, munhu
yoneche kuli isi ya hemwe, yaleche kuwika
usaso mng'handa ya heye na iwunde lya lila
igongolo lidumuligwe singo nemisi ya zuwa lya
mwaluko ileche kusigala mbaka hamitondo.
5 Mleche kulavila nhambiko ya Pasaka kuli muji
woneche uwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, yalinguwapa, 6 ila moilavila hala honhu
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, hoyohagula
kumfugamila, aho ndo homlavila nhambiko ya
Pasaka matinazo isanya holizinga, mhela wuwula
homlawile Misili. 7 Alyo iwunde moteleka na
kulya honhu hala Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe hoyohagula, mitondo yake mohinduka na
kuhiluka kuli mihema ja hemwe. 8 Kuli zuwa lya
sita molya mibumunda johajiwichigwe usaso na

kuli zuwa lya saba kowa na nhing'hano ng'hulu ya
kumfugamila Mkulu Nguluwi na mleche kukola
mijito joneche jila kuli zuwa alyo.

Mvina ya mbena
(Kulawa 34:22; Walawi 23:15-21)

9 “Mowaza majuma saba. Mokwaluka
kugawaza homkwaluka kubena nyhule.
10 Hamba modita mnvina ya mbena kwa lutogo
lwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kwa
kulavya nhambiko ya kunuwila. Molavya
kota vyomtambichizwe na Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe. 11 Mosangalala hali
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, namwe
hamwe na wasongolo wa hemwe na wahinza
wa hemwe na vitumagwa wa hemwe, Walawi
na wajenzi na walekwa na wadala wafililwe
na walume wawo wala walingikala hamwe
na hemwe. Mdite aga kuli honhu hala Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, hoyohahagula
kumfugamila. 12 Mkumbuche kota namwali
wapogozi kula Misili, lelo milolele kuwinza
malajizo aga.

Mvina ya vibumuli
(Walawi 23:33-43; Hisabu 29:12-39)

13 “Homsinda kupulula nyhule za hemwe
zeng'ha, na kukama zabibu za hemwe, mdite
mnvina ya vibumuli kwa mhela wa mazuwa
saba. 14 Modita mnvina ayo, msangalale hemwe
na wasongolo wa hemwe na wahinza wa hemwe
na vitumagwa wa hemwe na Walawi na wajenzi
na walekwa na wadala wafililwe na walume
wawo wawelengikala kuli miji ja hemwe. 15 Kwa

mazuwa saba momditila mnvina Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, honhu hawele Mkulu Nguluwi kohahagula, kwa vila Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe kowatambichiza kwa chilyo cha hemwe cheng'ha na kuli mbuli za hemwe zeng'ha, namwe mosangalala ng'hatu.

16 "Walume weng'ha wa isi ya hemwe wokuya
hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kadatu
chila mwaka, honhu hawele Mkulu Nguluwi, Ngu-
luwi wa hemwe, kohahagula mhela wa mnvina
ya Pasaka na mnvina ya mbena na mnvina ya
vibumuli. Waleche kuza hali Mkulu Nguluwi
moko hela. 17 Weng'ha wolavya vyowoweza
kota Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe vyoy-
awatambichize.

Chilingulongoza kwa chiwalo cha hachi za wanhu

18 "Mowahagula watagusa na vilongozi
kulawila kuli nhanzi za hemwe kuli miji ja hemwe
jiwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
kowadita wawe wotagusa hachi kwa wanhu.
19 Mleche kwajiliza hachi, mleche kumganilila
munhu yumwe, na mleche kubochela chinhu
kwa chiwalo cha kumganilila munhu, kwa
vila kudita ahyo nakudinyaga meho ga wanhu
wawele na luhala na kugalula ulonzi wa munhu
yatanganiche. 20 Mochibatilila hachi hela leka
mikale na kuhalila isi yomlingupegwa na Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe.

21 "Mleche kuwika izengo lya Ashela habehi
na honhu ha kulavila nhambiko homumzenjela
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe. 22 Na

mleche kwimiza izengo liwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hegwe, kangulizudila.

17

1 “Mleche kulavya nhambiko kwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, isenga ama ing'holo lilivinji liwele na nongwa yoneche, kwa vila alyo ndo izudizo kwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe.

2 “Wone mhuliche kuli umwe wa muji hana mlume ama mdala yalingudita wihe hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, na kubena ilagano
lya heye, 3 na heye kaza kujikolela mijito na
kujifugamila milungu jinji ama nakafugamila mbaka isanya na nyelezi ama vinhu vinji vya
kilanga vyondivilemeze, 4 namwe namlonjelwa
ago na mhulika usenga awo, molola goya na wone kuwe kukomya na kota chinhu achi cha kuzudiza
nachiditigwa kuli Isilaeli, 5 lelo, mumlavye
munhu ayo kunze kwa muji na kumtowa kwa
maganga mbaka yabagame. 6 Ayo, kokopoligwa
wone kuwele na ulolezi wa wanhu weli ama wadatu. Yaleche kukopoligwa wone kuwele
na ulolezi wa munhu yumwe. 7 Wala walolezi
ndo wokwaluka tandi kumtowa kwa maganga, hamba wanji wamtowe kwa maganga. Ahyo ndo vyomkusa wihe hali hemwe.

8 “Wone watagusa wangulemwela kutagusa mbuli ng'hulu hali muji wa hemwe, kota vila mbuli ilinguwala kukopola ne kunuwila ama mbuli ya kitwanza ama mbuli ya kumlumiza yunji, lelo mokuka na kuza honhu hala Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, hoyahahagule.

9 Ako mowalutila watambika Walawi na
mtagusa nayawele kuli mijito kwa mhela
awo, namwe molavya mbuli ya hemwe, nawo
wowalonjela chowataguse. 10 Hamba modita
kota vyowowalonjela hala honhu Mkulu Nguluwi
hoyohahagula, mowa mchilolela kudita geng'ha
kota vyoyowalajiza. 11 Yowalapa kudita kota
malajizo gompegwe vyowataguse kwa hemwe.
Mgomanjize ng'hatu utaguso woulavigwa kwa
hemwe. 12 Na heye munhu yohambe yakunde na
kumhulichiza mtambika yawichigwe kumkolela
mijito Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe ama
mtagusa, munhu ayo kokopoligwa. Ahyo ndo
vyomkusa wihe hali hemwe Waisilaeli. 13 Wanhu
weng'ha wohulika na kudumba woleka kudita
mbuli ayo kahi.

Malajizo galinguwala mndewa

14 “Homkwinjila kuli isi iwele Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, yalinguwapani, mkaihalile
na kikala amo, namwe mlonje, ‘Towika mndewa
hali hetwe kota isi zeng'ha zozilingutuzunguluta,’
15 moweza kumuwika mndewa hali hemwe
munhu yawele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, komhagula. Momuwika yumwe wa
wang'holozenu yawe mndewa hali hemwe.
Mleche kumdita mjenzi yohawele mng'holozenu
yawe mndewa wa hemwe. 16 Na heye, yawe
yalihela falasi wenji kwa chiwalo cha heye
na yaleche kuwahilusa wanhu Misili leka
kikungajizila falasi wenji ng'hatu, kwa vila Mkulu
Nguluwi nakawalonjela, ‘Mleche kuhiluka ako
kahi.’ 17 Na yaleche kuwa na wadala wenji,

hanji nhumbula ya heye yombelenhuka Mkulu
Nguluwi, na yaleche kuwa na sendi nyinji na
zahabu nyinji ng'hatu. 18 Hoyowa yekalile
chigoda cha undewa, mndewa yomlapa yandiche
chitabu achi cha malajizo, chitawizwe na
chitabu cha watambika Walawi. 19 Chitabu acho
kowa nacho heye mazuwa gose na kuchisoma
kuli ukomu wa heye weng'ha, leka yelanguse
kumdumba Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa heye.
Kochibatilila na kudita ulonzi wa malajizo
geng'ha na geng'ha galinguganigwa, 20 leka
yaleche kudadambala yuye hali wang'holoze
na kuwika hafungo mizilo aji kwa mbuli yoneche
yila, leka yekale kuli ulongozi kwa miyaka minji,
heye na walelwa wa heye kuli Isilaeli.

18

Uhalizi wa watambika

1 “Watambika Walawi, wawele ndo nhanzi
yeng'ha ya Lawi, waleche kuwa na honhu ha
uhalizi kuli Isilaeli. Hewo wolya honhu ha nham-
biko ha Mkulu Nguluwi ilingulavigwa kwa chiluli.
2 Waleche kuwa na uhalizi hali wang'holozawo
wawo, Mkulu Nguluwi ndo uhalizi wa hewo kota
navyoyawelahile.

3 “Aha howa honhu ha nhambiko kwa hewo
watambika kulawila kwa wanhu walingulavya
nhambiko iwele ndo misenga ama ming'holo.
Womha mtambika mgulu wa kumwando na
mizeze na mitumbu. 4 Mowapa honhu ha
mwaluko ha mbena ya hemwe ya nyhule na divai
na mafuta ga mzeituni na milaika ja mwaluko ja
ming'holo ja hemwe. 5 Mkulu Nguluwi, Nguluwi

wa hemwe nakahagula nhanzi ya Walawi kuli
nhanzi za hemwe zeng'ha leka imkolele mijito
kota watambika mazuwa gose.

6 “Wone Mlawi yoneche kogana yuye, koweza
kuka muji woneche ula wa Isilaeli na kuluta hala
honhu Mkulu Nguluwi hoyahahagule, 7 na aho
koweza kumkolela mijito kwa itagwa lya Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa heye, kota wala Walawi
wanji walingukola mijito hali Mkulu Nguluwi.
8 Kopegwa honhu hawo ha kulya halingiwhana
na hanji, hanga mbuli za heye nazimlutila goya
kulawila kuli vinhu vilinguguzigwa na wanhu wa
ivyazi lyawo.

Kukanyigwa kulinguwala vihendo vihile

9 “Homfika kuli yila isi yalinguwapa Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, mleche kuwinza
vila vihendo vijenzi vya kuzudiza vya wanhu
wa isi ayo. 10 Haleche koneka munhu yoneche
hali hemwe yalingumsoma kwa chiluli mwanage
mlume ama mdala yawe nhambiko ne munhu
yalingulagula ne yalingusoma ulajilo ne mtowa
ibao, 11 ne mhawi ne yalinguhawila na yalin-
guwala luzi kwa wawasile katali na jimazoga ku-
lawila kwa wabagame. 12 Mina yoneche yalingu-
dita mbuli azi ndo izudizo kwa Mkulu Nguluwi
na kwa chiwalo cha mbuli azi za kuzudiza, Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kanguwawinga
wanhu wafandile kota awo hali hemwe. 13 Muwe
mli hela nongwa hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe.

Mkulu Nguluwi komlajiza mloli kota Musa

14 “Wanhu wa isi awa weng'ha womza kuwawinga kuli isi ya hewo wanguwinza ulongozi wa walaguzi na walingutowa ibao, ila Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, howakundiza hemwe kudita ahyo.

15 “Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kowahagulilani mloli yawele kota heni kulawila hali wang'holozenu baho, namwe momuhulichiza ayo.

16 “Achi ndo chomumlandile Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, kula Holebu, zuwa
lila nahomikungajize na kulonga, ‘Tuleche
kuhulichiza kahi lizi lya Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hetwe, na tuleche kuchona kahi
chiluli achi chikulu, leka tuleche kubagama.’
17 Na heye Mkulu Nguluwi nakandonjela,
‘Walonga wakomya. 18 Ndowahagulilani hali
wang'holozawo mloli kota hegwe, ndomjela
ulonzi wa heni kumlomo kwa heye, na heye
kowalonjela geng'ha gondiwalajiza. 19 Yoneche
yohambe yahulichize ulonzi woyolonga mloli ayo
kwa itagwa lya heni, nene baha ndomgaza. 20 Ila
mloli yoneche yolonga kwa itagwa lya milungu
jinji ama yojeza kulonga ulonzi kwa itagwa lya
heni hala heni nasimlonjele yalonje, mloli ayo
kobagama.’

21 “Ila hemwe moweza kulonga, ‘Toweza ndaze
kuuzela ulonzi wa mloli uwele haulawile kwa
Mkulu Nguluwi?’ 22 Wone mloli yalonje chinhu
kwa itagwa lya Mkulu Nguluwi, na chinhu acho
hachinguditigwa ama hachiwa cha kukomya,
mbuli ayo hailonjigwe na Mkulu Nguluwi, mloli

nakalonga kwa kidaya, namwe mleche kumdumba heye.

19

Malajizo galinguwala miji ja kubilimila (Hisabu 35:9-34; Yoshua 20:1-9)

1 “Hala Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe
hoyowadumya wanhu wala wawele isi ya hewo
kanguwapa hemwe na hala homuwawinga na
kikala kuli ng'handa za hewo na miji ja hewo,
2 mowika hafungo miji jidatu kuli isi yompegwa
na Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe muihalile.
3 Mogongomanya nzila kuli miji ajo na
kubagula honhu hadatu, isi naiwele Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, kowapa muihalile, leka
chila yalingumkopola miyage ne kunuwila, yabilimile ako.
4 “Wone munhu yamkopole miyage ne
kunuwila, yawele aho hamwande nahawele
yamzudile, koweza kubilimila kuli muji umwe
kuli miji ajo leka yalohole ukomu wa heye.
5 Wone munhu yalingulutasa na miyage kisolo
kugoda ngodi hamwe na heye, mhela hoyokana
igodi, iwago likomoche kulawa kuli chaka na
kumtowa na kumkopola, munhu ayo koweza
kubilimila kuli muji uyage, kwa kulohola
ukomu wa heye. 6 Wone nakwali na muji
umwe hela, utali wa muji awo uwe ukulu
ng'hatu, ayo yalinguhilula chibida, kwa kuzudila
ng'hatu koweza kumuwinza na kumibata na
kumkopola ayo yambuze kubagama, hanga
nahatagusigwe kubagama na wanhu awo
nahawawele wang'honyo aho hamwande. 7 Kwa

chiwalo acho, ndanguwalajiza muwiche hafungo
miji jidatu.
8 “Wone kahi Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, kokonjeza mbaka ja isi ya hemwe
kota navyoyawalahile wasekulu wa hemwe, na
heye kowapa isi yeng'ha naiwele yawelahile
kuwapa awo wasekulu wa hemwe, 9 wone
muwe mikangaze kibatilila malajizo aga geng'ha
gondilinguwalajiza lehano kwa kumgana Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe na kuwinza nzila
za heye mazuwa gose, lelo mokonjeza miji jinji
jidatu mzidi wa miji aji jidatu. 10 Mdite ahyo leka
munhu yalihela nongwa yaleche kukopoligwa
kuli isi ya hemwe iwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, kowapa muihalile, leka mleche kuwa
na nongwa ya kukopola.
11 “Ila wone munhu hoyowa mng'honyo wa
miyage, komvaba na kumsubula na kumkopola,
hamba yobilimila kuli muji umwe hali miji ajo,
12 aho wasekulu wa muji wowalajiza wanhu
wamlavye ako na kumuhilika kwa yalingugana
kuhilusa chibida kwa kubohola danda leka
yakopoligwe. 13 Mleche kumonela isungu, ila
mokusa wihe wa kukopola munhu yalihela
nongwa kuli Isilaeli, leka muwe mchikala goya.

Mbaka ja katali

14 “Mleche kusa ulajilo wa mbaka ja
mlingikalasa habehi, najiwichigwe aho katali kuli
isi iwele Mkulu Nguluwi wa hemwe, yawapele
muihalile.

Walolezi

[15] “Ulolezi wa munhu yumwe hauweza hebu
kumtagusa munhu kwa chiwalo cha nongwa
yoneche yila. Ulolezi wa wanhu weli ama wa-
datu hela ndo wokundigwa kumtagusa munhu.
[16] Wone mlolezi yehile kolawila kumlonjeleza
munhu kwa chiwalo cha nongwa yoneche, [17] lelo
heye na yula yalonjelezwe kwa chiwalo cha
kilewa ako, woluta hali Mkulu Nguluwi na hali
watambika na watagusa wawele bahala kwa
mhela awo. [18] Watagusa wolola goya nongwa
ayo na wone mlolezi nakadeta kwa kumlonjeleza
miyage kwa udesi, [19] lelo, momditila kota navy-
oyaganile kumditila yula yalonjelezwe. Ahyo ndo
vyomkusa wihe hali hemwe. [20] Na hewo wanhu
wanji wohulika na kudumba na wihe kota awo
haukoleka kahi hali hemwe. [21] Mleche kuwonela
isungu wanhu kota awo. Ukomu wolipigwa kwa
ukomu na iziho kwa iziho na izino kwa izino na
moko kwa moko na mgulu kwa mgulu.

20

Malajizo galinguwala ngondo

[1] “Homluta kitowa ngondo na wang'honyo wa
hemwe na kona falasi na mituka na chilundo
chikulu cha wamizi kusinda hemwe, mleche
kudumba. Mina Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe yawalavile Misili, kowa hamwe na
hemwe. [2] Lomuwa mng'hali kwaluka kitowa,
mtambika kolawila kumwando na kowalonjela
wanhu, [3] ‘Mhulichize hemwe Waisilaeli, lehano
mwahabehi kitowa na wang'honyo wa hemwe.
Mleche kugozola ama kudumba ama kukakama
kwa chiwalo cha wang'honyo wa hemwe, [4] mina

Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, ndo yoluta hamwe na hemwe kitowa na wang'honyo wa hemwe honhu henu, leka kuwasumya.'

5 "Hamba vilongozi wowalonjela wanhu,
'Hana munhu yoneche aha yazenjile ng'handa
inyale ila halimbule? Yahiluche kaye leka
yaleche kubagama kuli ngondo na munhu
yunji yalimbule. 6 Hana munhu yoneche aha
yanyalile zabibu na kubena mafuza ga mwaluko?
Yahiluche kaye yaleche kubagama kuli ngondo
na munhu yunji yasangalale kwa chiwalo cha
mafuza ga heye. 7 Hana mlume yoneche yahesile
na kahabehi kuhola? Yahiluche kaye, yaleche
kubagama kungondo na mlume yunji yakamhole
mdala wa heye.' 8 Vilongozi kahi wolutilila
kuwalonjela wanhu, 'Ndaze, kabaha munhu
yalingukakama nayawele na lunhwinhwi?
Yahiluche kaye yaleche kuwambuza wayage
kuwa na lunhwinhwi kota heye.' 9 Vilongozi
lowosinda kulongasa na wanhu, lelo wowahagula
vilongozi wa wamizi wowalongoza wanhu.

10 "Lomuwa habehi na muji wa kitowela
ngondo, muwape mumhu ya kikala goya.
11 Wanhu walingikala kuli muji awo wone
wagane kikala goya na kiwika hali magulu
ga hemwe, lelo wanhu weng'ha wawele amo
wowa vitumagwa na wowakolela mijito kwa
lupichi. 12 Ila wone walingikala kuli muji
awo hawakundile mbuli ya kikala goya na
hemwe, ila wochitowa ngondo na hemwe, lelo
mouzunguluta muji wa hewo 13 na heye Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe kowawika mmoko

mwa hemwe, mowakopola kwa ipanga walume
weng'ha, 14 ila wadala na wana na misenga na
vyeng'ha viwele kuli muji moweza kuvihola
kwa chiwalo cha mwemwe baho, moweza
kusangalala kwa vinhu vya wang'honyo wa
hemwe viwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, yawapele. 15 Ahyo ndo vyomujiditila
miji jeng'ha jiwele kutali na hajiwele miji ja isi
ayi. 16 Ila kuli miji ja isi iwele Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe kanguwapani muihalile,
mleche kuleka choneche chiwele chikomu.
17 Mowadumya wanhu weng'ha, Wahiti na
Waamoli na Wakanaani na Wapelisi na Wahivi
na Wayebusi kota Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, navyoyalajize, 18 leka waleche
kuwalangusa mbuli zowalingudita hewo, mbuli
zilinguzudiza ziwele wangujiditila milungu ja
hewo, leka namwe mdite gehile hali Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe.

19 "Homuuzunguluta muji kwa mhela wa
kuhega, mchitowa kuuhola, mleche kuwifya
migodi ja mafuza kwa iwago. Ndaze, migodi ndo
wanhu mbaka jiwifigwe namwe? Moweza kulya
mafuza ga migodi ajo, ila mleche kutemanga.
20 Moweza kutema migodi jinji hela kwa
kuzungulutila muji mbaka homuuhola.

21

Mkopolaji yohazeleche

1 "Wone munhu yokoneka kuchiwala,
yakopoligwe, kuli isi iwele Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, yawapele muihalile,
namwe hamumzelele kota yalikohi yamkopole,

2 wasekulu na watagusa, wolawila na wolola
utali wa kulawila honhu honayali munhu ayo
mbaka miji jiwele habehi. 3 Hamba, wasekulu wa
muji ula behi ng'hatu na ula mtufi wohola isenga
ilogota ling'hali kwaluka kukola mijito joneche
jila ne kuwichigwa ngwamo. 4 Nawo wodulisa
isenga ilogota kuli ibindi behi na kalwanda
kohambe kakale na alyo ibindi hambe lilimigwe
ne kunyaligwa, ako wolibena singo lila isenga
ilogota. 5 Na hewo watambika wa lukolo lwa Lawi
iwagana wawe baho. Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, nakawahagula wawe vitumagwa
na kutambichiza kwa itagwa lya heye. Nawo
kahi ndo wawele na ludali lwa kwamula chila
mbuli. 6 Lila isenga ilogota holibenigwa singo,
wasekulu weng'ha wa muji awo uwele behi na
munhu ayo yakopoligwe, wohovuga moko ga
hewo kwa mazi mchanya mwa isenga ilogota,
7 na kulonga, 'Twahela nongwa kwa chiwalo cha
munhu ayu yakopoligwe na hatumzelele munhu
yamkopole. 8 Hegwe, Mkulu Nguluwi, uwalechele
wanhu wa hegwe wa Isilaeli wala uwagombole,
uleche kuwawichila wanhu wa hegwe Isilaeli
nongwa ya kumkopola munhu yalihela nongwa
ila uwalechele na uwaditile uhanyisi.' 9 Ahyo
danda ayo iboholigwe haiwa kahi chiwalo cha
nongwa kwa hemwe, mina mdita gala Mkulu
Nguluwi nayaganile mdite.

Wadala wapogozi wa ngondo

10 "Homluta kitowa ngondo na wang'honyo,
heye Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe
kowadita muwatowe na kuwahola wapogozi wa

ngondo, [11] wone yumwe wa hemwe yone mdala
yanojile hali wapogozi na kugana yamhole, [12] lelo,
hegwe komhilika kaye, umbeye mnvili za heye na
kudumula ndole za heye, [13] na kumvaliza nguwo
zinji. Kochikala kwa mhela wa mwezi umwe
wa kulombocheza kwa chiwalo cha mayake na
mhaza wa heye. Hamba koweza kumhesa, yawe
mchewako nagwe uwe mlume wa heye. [14] Wone
hamba hulingumgana, komleka yalute koyogana,
humguza hebu leka uhole sendi ne kumditila kota
mpogozi kwa vila nakumditila vibi.

Hachi ya mlelwa wa mwaluko

[15] "Wone mlume yunji kana wadala weli naye
kangumgana yumwe kusinda yunji. Nawo
wadala awo wampondela wana wasongolo,
na mwana wa mwaluko kupondigwa ndo wa
yula mdala halingumgana, [16] loifika zuwa lya
kuwagawila awo wana uhalizi, ayo mhaza
halinguganigwa ng'oo kumditila mwana
wa yula mdala yalingumgana kota mwana
wa mwaluko kupondigwa, honhu ha yula
mamo halinguganigwa yawele ndo mlelwa wa
mwaluko. [17] Imgana yamkunde yula mwana
yapondigwe mwaluko, mwana wa yula mdala
yohambe yaganigwe na kumha uhalizi wa heye,
honhu ha lufufu lwake lwa keli.

Mwana yalingubelenhuka

[18] "Wone munhu kana mwana yawele mjuvi na
yalingubelenhuka, hambe yamhulichize mhaza
wa heye ama mayake hanga nawamgaza, [19] lelo,
mamo na mhaza wa ayo mwana womibata na
kumhilika kwa wasekulu kuli lwizi lwa muji.

20 Wahaza awo wowalonjela wasekulu wa muji,
‘Mwana wa hetwe ka mjuvi na yalingubelenhuka
na halingugana kutuhulichiza, kadongoka na
kangugala.’ 21 Aho walume wa muji awo
womtowa kwa maganga mwana ayo mbaka
yabagame. Ndo vyomkusa wihe awo hali hemwe.
Chila munhu kuli Isilaeli kohulika mbuli ayo na
kudumba.

Malajizo ganji

22 “Wone munhu nakadita mbuli yihile ilingum-
gana yakopoligwe na wone yokopoligwa kwa
kuninizwa kuli igodi, 23 mtufi wa heye uleche
kulechigwa kuli igodi nechilo yeng'ha, ila moutila
zuwa lilyo. Mina munhu yapobosoligwe singo
nakapanjilwa na Nguluwi, namwe hamuidita isi
ya hemwe iwe ikokomoche, isi yompegwe na
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe muihalile.

22

1 “Houlyona isenga ama ing'holo lya
mng'holozo Muisilaeli lyajilile, uleche kulileka,
ila ulihiluse kwa mng'holozo. 2 Ila wone hakaye
ha mng'holozo Muisilaeli ha kutali ama wone
humzelele, lelo kolihola igongolo alyo kuza kaye
kwa hegwe, likale kwa hegwe mbaka yawele
na igongolo alyo hoyokuya, nagwe komhilusila.
3 Kodita ahyo kwa chiwalo cha idogowi ama ivalo
ama choneche chiwele mng'holozo Muisilaeli
nakachajiliza. Uleche kulema kumtanza.

4 “Houlyona idogowi ama isenga lya
mng'holozo Muisilaeli ligwile mnzila, uleche
kulema kulitanza, kolitanza kulinula.

5 “Wadala waleche kuvala nguwo za walume na walume waleche kuvala nguwo za wadala. Yalingudita ahyo ndo izudizo kwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe.

6 “Houchona chimvulila cha chideje kuli igodi
ama mnzila, chiwele na vibofu ama mafinga na
chideje chimaimunhu chigubiche ago mafinga
ama ajo vibofu, uleche kuchihola chideje acho na
mibofu jake. 7 Kochileka chideje chimaimunhu
chilute, ila koweza kuhola mibofu. Houdita ahyo mbuli za hegwe zokulutila goya na kochikala mhela uhejile.

8 “Houzenga ng'handa, uzenje lukanzi hafungo mwa chinduwiko, uleche kuhola nongwa ya kukopola munhu ayo hoyogwa kulawila ako na kubagama.

9 “Uleche kunyala hamwe mizabibu ja hegwe na mizuchila jinji, jeng'ha jowa jikokomoche, haiwele jila unyalile hela, ila na mafuza ga mizabibu kahi.

10 “Uleche kubugula mgunda kwa isenga na idogowi hamwe.

11 “Uleche kuvala ivalo litawigwe kwa sufu na kitani.

12 “Ukowele usabuli kuli lupembo lwa nguwo ya hegwe.

Kuhulichiza kulinguwala mbuli ya mlume na mdala

13 “Wone mlume yamhole mdala na kuwasa
na heye, hamba yojesa kota kangugana kumleka,
14 na kulonga kota nakadita mbuli za kubasa soni
na kumuwifila lutogo lwake kwa kulonga kota
nakamfika mina nakadita ung'hondwa na mlume

mhela loyamholile. [15] Lelo wone ilawile ahyo,
mhaza na mayake mhinza ayo, wohola ulolezi
wa kota mhinza wa hewo nahanating'hana na
mlume na kuhilika kwa wasekulu kuli lwizi lwa
muji na kuwalonjela, [16] ‘Mhinza wa hetwe naka-
holigwa na munhu ayu, ila sambi halingumgana
kahi, [17] na chilingububuwaza ndo kota nakamvi-
lizila mbuli za kumbasa soni kwa kulonga kota na-
hamfichile yawele hanating'hana na mlume kwa
kulavya ulolezi. Lelo ulolezi wa kuta mhinza wa
hetwe nayali hanating'hana na mlume mhela loy-
amholile ndo awu.’ Hamba kogonzola chibende
chiwele na ulolezi wa danda hali wasekulu wa
muji. [18] Aho wasekulu wa muji womhola yula
mlume na kumsubula ng'hobwa. [19] Kahi wom-
tagusa yula munhu yalavye migwala miya imwe
ga sendi na kupegwa mhaza wa ayo mhinza kwa
vila mlume ayo nakamuwifila lutogo mhinza wa
Isilaeli. Na ayo mdala kolutililа kuwa mchewake
na howeza kumha kalatasi ya luleko kuli ukomu
wa heye mazuwa gose. [20] Ila wone utaguso awo
uwe wa kukomya, na kuduhu ulolezi wa kuta ha-
nating'hana na mlume, [21] womuhilika hali lwizi
lwa ng'handa ya mhaza wa heye na walume wa
muji awo womtowa yula mdala kwa maganga
mbaka yabagame, kwa vila nakaibasa soni isi ya
Isilaeli kwa kudita ung'hondwa yawele haluga ha
mhaza wa heye. Ahyo ndo vyomkusa wihe hali
hemwe.

[22] “Munhu hoyochibatigwa na mdala wa
munhu yunji, weng'ha weli, mlume na mdala
wanguganigwa wakopoligwe. Ahyo ndo
vyomkusa wihe awo hali hemwe Waisilaeli.

23 “Wone mlume yamfiche mdala yabanichilwe,
na yawase na heye, 24 mowalavya weng'ha
weli kunze mwa muji na kuwatowa kwa
maganga mbaka wabagame. Mhinza ayo imgana
yabagame kwa vila hatowile iyowe yatanzigwe
hanga nayali kuli muji, na heye mlume imgana
yabagame kwa vila nakambasa soni mkasano
wa miyage. Ahyo ndo vyomkusa wihe awo hali
hemwe.
25 “Ila wone mlume nakating'hana na mhinza
yabanichilwe na kumibata kwa lupichi ako kuchi-
wala, lelo ayo mlume yaliyeka ndo yokopoligwa.
26 Mleche kumditila chinhu choneche ayo mhinza,
heye kahela nongwa ilingumlapa yakopoligwe.
Chinhu achi changiwhana na munhu yamvabile
munhu yunji na kumkopola, 27 kwa vila mlume
ayo nakamibata kwa lupichi mhinza ayo ako
kuchiwala hanga nakatowa iyowe lya kulanda
kutanzigwa, hakuwele na munhu wa kumtanza.
28 “Mlume hoyoting'hana na mhinza yawele
hanabanichilwa, wone yamibate kwa lupichi
na kufichigwa, 29 mlume ayo komha mhaza wa
mhinza ayo migwala makumi gahano ga sendi
kwa vila nakambasa soni mhinza ayo. Mhinza
ayo kowa mchewake na homleka mazuwa
geng'ha ga ukomu wa heye.
30 “Mlume yoneche yula yaleche kuwasa na
mdala wa mhaza wa heye, leka yaleche kumbasa
soni mhaza wa heye.

23

Kubaguligwa na wanhu wa Nguluwi

1 “Mlume yoneche yalumile mhumbu ama
yakanhigwe mhunde ya heye, halinguganigwa
kihanza na nhing'hano ya wanhu wa Mkulu
Nguluwi.
2 “Mwana yapondigwe kunze na mlelwa wa
heye mbaka lulelo lwa kumi, halinguganigwa
kwinjila kuli nhing'hano ya wanhu wa Mkulu
Nguluwi.
3 “Mwamoni ama Mmoabu yoneche na walelwa
wa heye weng'ha mbaka lulelo lwa kumi,
hawalinguganigwa kwinjila kuli nhing'hano ya
wanhu wa Mkulu Nguluwi mazuwa gose. 4 Kwa
vila nawalema kuwapa chilyo na mazi lomuwele
mnzila kulawila Misili, na kwa vila nawamha
sendi Balaamu, mwana wa Beoli kulawila Petoli
kula Mesopotamiya, leka yawapanjile. 5 Ila Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, nahamhulichize
Balaamu, ila upanjilo awo naugaluka kuwa
utambichizo kwa vila Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, nakawagana. 6 Ahyo mleche kupala
kikala goya na kuwatanza mazuwa ga hewo gose,
mazuwa gose.
7 “Mleche kuwabeza Waedomu, awo ndo
wang'holozenu. Hihyo du, mleche kuwabeza
Wamisili, kwa vila namikala kuli isi ya hewo
kota wajenzi. 8 Walelwa wa hewo, kwaluchila
lulelo lwa kadatu, wokundizwa kwinjila kuli
nhing'hano ya wanhu wa Mkulu Nguluwi.

Kukola mijito jelile kuli kambi

9 “Homluta kitowa ngondo na homuwika
kambi, chila yumwe yekale kutali na chinhu
choneche chihile. 10 Wone hali hemwe hana
munhu yoneche yakokomoche kwa vila

kangulavya migonye nechilo, ayo kolawa kunze
mwa kambi, kochikala aho. 11 Ila hoifika
matinazo kokoga na isanya holizinga koweza
kuhiluka kuli kambi.
12 "Iwagana muwe na honhu hanze kuli kambi
homuweza kuza jela midohe ja hemwe. 13 Hali
vinhu vya hemwe mowa na ihuka, homluta
hala mowa mbawila cholo na kutila midohe ja
hemwe. 14 Homuwika kambi iwagana hawe
helile kwa vila Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, kangujenda kuli kambi ya hemwe leka
yawalohole na kuwawika wang'honyo wa hemwe
mmoko mwenu. Ahyo, leka yaleche kona chinhu
choneche chikokomoche hali hemwe, hanji
kowaleka.

Malajizo ganji

15 "Mpogozi hoyobilimila kwa hemwe, mleche
kumhilusa kwa mkulu wa heye. 16 Kochikala
hamwe na hemwe honhu hoyahagule kuli honhu
hamwe ha miji ja hemwe, honhu halingumno-
jeza. Mleche kumbunza.
17 "Muisilaeli yoneche, mlume ama mdala,
halinguganigwa ng'oo yawe mng'hondwa wa
ng'handa ya milungu jinji. 18 Sendi yoneche
igaligwe kwa ung'hondwa awo, mleche kuhilika
kuli ng'handa ya Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, kuza lipila kilaha, mina mlume ama
mdala yawele mng'hondwa wa ng'handa ya
milungu jinji ndo izudizo kwa Mkulu Nguluwi.
19 "Uleche kumwazika mng'holozo Muisilaeli
chinhu kwa kumgana yahiluse na nyonjeza,
uleche kulapa nyonjeza kuli sendi na chilyo ama
choneche wanhu walinguhilusa kwa nyonjeza.

20 Koweza kulapa nyonjeza kwa kumwazika
mjenzi, ila mng'holozo Muisilaeli uleche kumlapa
nyonjeza, na heye Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hegwe, kokutambichiza kuli mijito ja hegwe
joukola kuli isi youwele nguluta kuihalila.
21 “Houchilaha kwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hegwe, uleche kukawila kweneza, mina
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hegwe koilapa
kwa hegwe, nagwe kowa na gehile. 22 Ila wone
uleche kilaha kowa hela gehile. 23 Wilolele
kudita kota vyowilahile kwa mlomo wa hegwe,
mina nakumilahila Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hegwe, ne kukolwa lupichi.
24 “Houkola kuli mgunda wa zabibu wa
yomlingikalasa habehi, koweza kulya zabibu
kota vyougana, ila uleche kubawa zabibu zeng'ha
na kujela mchidoto cha hegwe. 25 Houkola kuli
mgunda wa mizuchila jilingulavya nyhule wa
yomlingikalasa habehi uwele na miso koweza
kukwanyula miso kwa moko na kulya, ila uleche
kuhola sengo na kupuga miso ja heye.

24

Luleko na kuhola kahi

1 “Wone mlume kahola mdala na hamba kawa
haviganile na heye kwa vila nakona chinhu
chilingumbasa soni kwa heye, lelo ayo mlume
nakamwandichila kalatasi ya luleko nakumha
na kumuwinga haluga hake, hamba ayo mdala
nakoka, 2 na kuholeka na mlume yunji, 3 wone
ayo mlume wa keli hamganile na kumwandichila
kalatasi ya luleko na kumha na kumuwinga
haluga hake ama wone ayo mlume yabagame,

4 lelo yula mlume wa mwaluko halinguganigwa kahi kumhola mdala ayo yawe mchewake kwa vila nakawa yakokomoche. Kudita ahyo ndo izudizo kwa Mkulu Nguluwi. Lelo uleche kuyinjiza kuli gehile isi iwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hegwe yalingupa iwe uhalizi wa hegwe.

Malajizo ganji

5 “Mlume yaholile behi baha yaleche kuluta kuli ngondo na yaleche kupegwa mijito joneche jinji, yalechigwe yawe yelejehe kwa mwaka umwe, leka yekale haluga na kusangalala na mchewake.

6 “Munhu yoneche yaleche kuhola iganga lya hasi ama lya mchanya lya lwala liwe ugombozi, kudita ahyo ndo kota kusa ludali lwa kubalasa utimbo kwa chiwalo cha kulutilila kikala.

7 “Munhu yoneche yomhiza Muisilaeli miyage na kumdita yawe mpogozi wa heye ama kumguza kuli upogozi, munhu ayo imgana yakopoligwe. Ahyo ndo vyomkusa wihe hali hemwe.

8 “Wone munhu yawe na utamwa wa ngozi, mwanguganigwa kuwa milolele kuwinza malajizo ga watambika Walawi. Kota vyondiwalajize Walawi ndo vyomuwinza kwa
kilolela. 9 Mkumbuchile Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, navyoyamditile Miliamu navyoyawele kuli majendo kulawila Misili.

10 “Houmwazika yomlingikalasa habehi chinhu choneche, uleche kwinjila kwa heye kuhola
igwanda kwa ugombozi. 11 Umbeteze kunze
na umleche yuye yakigalile. 12 Wone heye
yawe mzunwa, uleche kikala na alyo igwanda
lya ugombozi nechilo yeng'ha. 13 Ikugana

umuhilusile alyo igwanda lya ugombozi matinazo yila, leka yavale na kuwasa. Lelo kokulandila utambichizo. Kudita ahyo ndo mbuli itanganiche hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe.

14 “Mleche kumgaza chitumagwa wa hemwe yalingupegwa sendi yawele mzunwa na yalingugana, wone yawe mng'holozo Muisilaeli ama kota ndo mjenzi wa hemwe yumwenga
yawele hali miji ja hemwe. 15 Chila zuwa,
isanya ling'hali kuzinga, muwape chasi cha sendi zowalinguganigwa kupegwa, kwa vila ka mzunwa, ndiya ya heye yangitumbila sendi zizo, yaleche kumng'ung'utila Mkulu Nguluwi, namwe muwe na nongwa ya gehile.

16 “Wahaza waleche kukopoligwa kwa chiwalo cha gehile ga wana wa hewo na wana waleche kukopoligwa kwa chiwalo cha gehile ga wahaza wa hewo, chila munhu yakopoligwe kwa chiwalo cha gehile ga heye yuye.

17 “Mleche kwajiliza hachi za wajenzi na walekwa. Na mleche kahi kuhola ivalo lya mdala
yafililwe na mlume wa heye liwe ugombozi.
18 Mkumbuchile kota hemwe namwali wapogozi kuli isi ya Misili na Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, nakawagombola kulawila ako. Ahyo, ndanguwalajiza mdite ahyo.

19 “Hombeta chilyo cha hemwe kuli migunda ja hemwe na kusemwa miso jinji mumo, mleche kuhiluka kujihola, ila muwalechele wajenzi na walekwa na wadala wafililwe na walume wawo leka Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe yawatambichize kuli mijito ja
hemwe jeng'ha. 20 Homkwangula mizeituni ja

hemwe, mleche kuhiluka kwangula kahi, ila
muwalechele wajenzi na walekwa na wadala
wafililwe na walume wawo. 21 Hombawa zabibu,
mleche kuhiluka kulokota zabibu zisigale, ila
muwalechele wajenzi na walekwa na wadala
wafililwe na walume wawo. 22 Mkumbuchile
kota hemwe namwali wapogozi kuli isi ya Misili,
ahyo ndanguwalajiza mdite ahyo.

25

1 "Wone kuwe na kilewa hali wanhu weli
nakuluta kuli chitala, yumwe nakoneka kota
kahela nongwa, na yunji yawele na nongwa
yatagusigwe, 2 wone yula yatagusigwe koganigwa
kuzapigwa ng'hobwa, mtagusa komlonjela
munhu yula yawase hasi na yazapigwe ng'hobwa
kwa nongwa yoyawele nayo. 3 Yawele na nongwa
koweza kuzapigwa ng'hobwa makumi gane ila
zileche konjezeka. Homkonjeza chasi acho, mowa
mumbasile soni mng'holozenu.

4 "Uleche kulidinya mlomo isenga holipulula
nyhule.

Mijito ja kalumbu kwa mng'holoze yabagame

5 "Wone wenyelukolo weli walume wangikala
honhu hamwe na yumwe wa hewo nakabagama
ne kuleka mwana mlume, mdala wa mlume
yabagame, yaleche kuholeka na munhu yunji wa
kunze na lukolo lwao. Imgana mng'holoze wa
mlume yabagame yamhalile mdala ayo. 6 Mwana
msongolo wa mwaluko yopondigwa na hewo
kowazigwa ndo wa yula mlume yabagame, leka
itagwa lyake lileche kwaga kuli isi ya Isilaeli.
7 Ila wone ayo mng'holoze munhu yula yabagame

halingumgana ayo mdala yafililwe na mlume wa
heye, lelo mdala ayo koluta hali wasekulu wa
muji na kulonga, ‘Mkulugwe mlume wa heni
yabagame kangulema kulutiliza itagwa lya mku-
lugwe yabagame kuli isi ya Isilaeli, halingugana
kunditila nachoyali yodita mkulugwe mlume wa
heni.’ 8 Hamba wasekulu wa muji womchema
ayo mlume na kudawala na heye. Wone yawe
yang'hali yolonga kangulema kumhola, 9 ayo
mdala yafililwe na mlume wa heye komlutila hali
wasekulu awo wa muji, komvula makwamba ga
heye mgulu umwe na kummizila lite kumeho na
kumlonjela, ‘Ahi ndo vyoilinguganigwa yaditilwe
munhu yalingulema kwinula ng'handa ya mku-
lugwe.’ 10 Na itagwa lya ng'handa ya heye kuli
Isilaeli lyowa, ‘Ng'handa ya munhu yavuligwe
makwamba ga heye mgulu umwe.’

Malajizo ganji

11 “Walume weli howochitowa na mdala wa
yumwe wa hewo yakamtanze mlume wa heye
kwa kumibata mhumbu yula yalingitowa na
mlume wa heye, 12 moudumula moko wa heye,
mleche kumonela isungu.

13 “Mleche kuwa na vipimilo vili, chimwe cha
kitunya na chimwe cha ubewe. Mleche kuwa na
chipimilo cha udesi. 14 Na mleche kuwa na vipim-
ilo vya nhanzi mbili, chikulu na chidodo. 15 Muwe
na chipimilo cha hachi leka muwe mikale kwa
miyaka minji kuli isi yalinguwapani Mkulu Ngu-
luwi, Nguluwi wa hemwe. 16 Weng'ha walingu-
dita mbuli azo na walingudita kwa uhadi ndo
izudizo kwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe.

Mzilo wa kuwakopola Waamaleki

17 “Mkumbuchile madito ga Waamaleki
navyomuwele kuli majendo kulawila Misili.
18 Mkumbuchile navyowawavabile ako kunzila
homuwele ng'hochele na kutoka na kuwatowa
wala weng'ha wezile kumbele kwa hemwe.
Waamaleki nahawamdumbile Nguluwi. 19 Ahyo,
mhela Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
hoyoweseza kuli wang'honyo wa hemwe,
weng'ha walinguwazunguluta kuli isi iwele
mpeligwe muihalile na kikala amo, mleche
kusemwa yowagana muwadumye Waamaleki
weng'ha.

26

Kulavya mbena

1 “Hala homfika na kuihalila isi yila Mkulu Ngu-
luwi, Nguluwi wa hemwe yalinguwapa iwe ya
hemwe na kikala ako, 2 uhole mbena ya mwaluko
yombeta kuli isi yalingukupa Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hegwe na kuwika kuli chidoto mbaka
hala honhu hawele heye Mkulu Nguluwi, Ngu-
luwi wa hegwe, hoyohahagula kumfugamila.
3 Komlutila mtambika yalingukola mijito mhela
awo, na kumlonjela, ‘Lehano ndangukunda hali
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa heni, kota nyinjila
kuli isi yawelahile wasekulu wa hetwe kota ko-
tupa.’
4 “Na heye mtambika hoyohola acho chidoto
mmoko mwako na kuchiwika hali honhu ha
kulavila nhambiko ha Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hegwe. 5 Hegwe kolonga ulonzi awu hali
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hegwe, ‘Mhaza wa

heni nayali Mwalamu nayawele yolubaluba aku
na ako, hamba nakadulika kuza Misili nakekala
ako kota mjenzi. Heye na ivyazi lyake nawali
wanhu wachefu hela nalowali ako, ila hamba
nawali wonjezeche na kuwa isi ng'hulu iwele na
ludali na wanhu wenji. 6 Wamisili nawatudi-
tila mbuli zihile nawatugaza na kutukola lupichi
kudita mijito ja kitunya. 7 Hamba natumlilila
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa wasekulu wa hetwe,
nakahulika chililo cha hetwe na kugona mag-
azo ga hetwe na kitunya na kubunzwa. 8 Lelo
Mkulu Nguluwi nakatulavya ako Misili kwa moko
uwele na mong'ho na ludali lukulu na kwa mbuli
za kukabusa na kwa ulajilo na vinduzanduza.
9 Nakatugala aha na kutupa isi ayi inojile na
iwele na mboto. 10 Na sambi ndangumigalila
Mkulu Nguluwi mbena za mwaluko za isi yoy-
amhele.' Hamba hegwe kowika chidoto hasi
hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hegwe, na
kufugamila hali heye. 11 Nagwe kosangalalila
ganojile geng'ha gawele Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hegwe, kakupa hegwe na ivyazi lyako. Na
hewo wajenzi na Walawi wosangalala hamwe na
hemwe.

12 "Chila mwaka kolavya honhu hamwe ha
kumi ha mbena za hegwe kwa Mkulu Nguluwi.
Ila chila mwaka wa kadatu honhu hamwe ha
kumi ha mbena yila, kolavya kwa kuwapa Walawi
na wajenzi na walekwa na wadala wafililwe na
walume wawo, leka wawe na chilyo cheng'ha
chowalingugana howowa kuli miji ja hemwe.
13 Hamba kolonga ahi hali Mkulu Nguluwi, Ngu-
luwi wa hegwe, 'Ndililavya hakaye hangu ilundo

lyelile, ndiwapa Walawi na wajenzi na walekwa
na wadala wafililwe na walume wawo kota navy-
oundajize ndite. Sibenile mzilo wa hegwe ne
kusemwa. 14 Sidile nhambiko yoneche nalondali
ndilombocheza na nasiilavile hanze ha ng'handa
ya heni londali ng'hokomoche na silavile nham-
biko ayo kwa wabagame. Ndikuhulichiza hegwe
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa heni, ndita chila
chinhu choundajize kwa chiwalo cha nhambiko.
15 Ulole hasi kulawila honhu houchikala hegwe
helile kilanga, uwatambichize wanhu wa hegwe
wa Isilaeli na isi youtupele kota navyouwelahile
wasekulu wa hetwe, isi iwele na mboto.'

Wanhu wa Mkulu Nguluwi

16 "Lehano baha, Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe kanguwalajiza kuwinza malajizo aga na
mizilo aji. Milolele kugadita kwa nhumbula
yeng'ha na muhe weng'ha. 17 Lehano baha
namkunda Mkulu Nguluwi, yawe Nguluwi wa
hemwe na kota mowinza nzila ya heye na ki-
bata malajizo na mizilo na utaguso wa heye na
kuwinza lizi lyake. 18 Na heye Mkulu Nguluwi
nakakunda ng'hatu lehano baha kota hemwe ndo
wanhu wa heye yuye kota navyoyawelahile na
kota mwanguganigwa kibatilila malajizo ga heye
geng'ha. 19 Nakakunda kota kowadita hemwe
muwe isi ng'hulu na ya lutogo na kuhulichizwa
kusinda isi zeng'ha nayoyalumbile. Namwe
mowa wanhu wa chiuyeng'ha kwa heye Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe kota vila navyoye-
lahile."

27

Honhu ha kulavila nhambiko kuli chidunda cha Ebali

1 Lelo Musa yawele hamwe na wasekulu wa
Isilaeli nakawalonjela wanhu ahi, “Mibatilile
malajizo geng'ha gondilinguwapa lehano. 2 Zuwa
lila homloka lwanda lwa Yolodani na kwinjila kuli
isi iwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
yawapele, mochimika maganga mang'hangala
na kugasiliba. 3 Mchanya mwake mokwandika
ulonzi weng'ha wa malajizo aga, homkwinjila
kuli isi yila iwele na lufufu na iwele na mboto ndo
iwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa wasekulu wa
hemwe, nayewelahile. 4 Homuwa kumwambu
mwa lwanda lwa Yolodani, mochimika maganga
mbaka kuchanya mwa chidunda cha Ebali,
kota vyondilinguwalajiza lehano na kugasiliba.
5 Momzenjela Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, honhu ha kulavila nhambiko aho hawele
na maganga hagahongoligwe. 6 Ena, honhu
ha kulavila nhambiko honeche homumzenjela
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, hoganigwa
hazenjigwe kwa maganga hagahongoligwe.
Mchanya mwa honhu ha kulavila nhambiko
momlavila Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe
nhambiko za kulakazwa. 7 Momlavila nhambiko
za kikala goya na kulya baho na kusangalala
hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe.
8 Mokwandika kwa koneka mchanya mwa
maganga ago ulonzi weng'ha wa malajizo aga.”

9 Lelo Musa hamwe na watambika Walawi
nawawalonjela wanhu weng'ha wa Isilaeli,
“Mnyamalile mhulichize hemwe Waisilaeli.

Lehano baha hemwe muwa wanhu wa Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe. 10 Ahyo,
momhulichiza Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe kuno muwinza malajizo na mizilo ja
heye jondilinguwalonjela lehano.”

Upanjilo wa kuleka kuhulichiza

11 Zuwa alyo Musa nakawalajiza wanhu na ku-
longa, 12 “Homuwa mlochile lwanda lwa Yolodani,
nhanzi azi zokwima mchanya mwa chidunda
cha Gelisimu kuwatambichiza wanhu, Simeoni
na Lawi na Yuda na Isakali na Yusufu na Ben-
jamini. 13 Na nhanzi azi zokwima mchanya mwa
chidunda cha Ebali mhela upanjilo houlavigwa,
Lubeni na Gadi na Asheli na Sebuluni na Dani na
Nafutali. 14 Na hewo Walawi wowalonjela wanhu
weng'ha wa Isilaeli kwa lizi ng'hulu.
15 “ ‘Yapanjilwe munhu yoneche yalingu-
gongomanya jimalukolo ja kuhongola ama
ja kuponda na kujimiza kwa uviso, chinhu
chiwele chilumbigwe kwa moko ga uwanzi. Achi
ndo izudizo kwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe.’ Na wanhu weng'ha wokwidichila, ‘Ena!’
16 “ ‘Yapanjilwe munhu yoneche yalingumbeza
mhaza wa heye ama mayake.’ Na wanhu weng'ha
wokwidichila, ‘Ena!’
17 “ ‘Yapanjilwe munhu yoneche yalingusa ula-
jilo wa mbaka ja yowalingikalasa habehi.’ Na
wanhu weng'ha wokwidichila, ‘Ena!’
18 “ ‘Yapanjilwe munhu yoneche yalingumwa-
jiliza yohambe yalole mnzila.’ Na wanhu weng'ha
wokwidichila, ‘Ena!’
19 “ ‘Yapanjilwe munhu yoneche yalingwajiliza
hachi ya mjenzi ama mlekwa ama mdala yafililwe

na mlume wa heye.’ Na wanhu weng'ha wok-
widichila, ‘Ena!’
20 “ ‘Yapanjilwe mlume yalinguwasa na mdala
wa mhaza wa heye, mina nakambasa soni mhaza
wa heye.’ Na wanhu weng'ha wokwidichila,
‘Ena!’
21 “ ‘Yapanjilwe munhu yoneche yalinguwasa
na igongolo lyoneche.’ Na wanhu weng'ha wok-
widichila, ‘Ena!’
22 “ ‘Yapanjilwe munhu yoneche yalinguwasa
na lumbulye, hanji yawe mhinza wa mhaza wa
heye ama mhinza wa mayake.’ Na wanhu
weng'ha wokwidichila, ‘Ena!’
23 “ ‘Yapanjilwe munhu yoneche yalinguwasa
na mkweye.’ Na wanhu weng'ha wokwidichila,
‘Ena!’
24 “ ‘Yapanjilwe munhu yoneche yalingukopola
munhu kwa uviso.’ Na wanhu weng'ha wok-
widichila, ‘Ena!’
25 “ ‘Yapanjilwe munhu yoneche yalin-
gubochela chinhu leka yamkopole munhu
yalihela nongwa.’ Na wanhu weng'ha
wokwidichila, ‘Ena!’
26 “ ‘Yapanjilwe munhu yoneche yohambe
yauhulichize ulonzi awu wa malajizo na
kibatilila.’ Na wanhu weng'ha wokwidichila,
‘Ena!’

28

Utambichizo kwa wala walinguhulichiza
(Walawi 26:3-13; Kukumbuchila 7:12-24)

1 “Wone mhulichize lizi lya Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, na kibatilila goya mala-
jizo gondinguwalonjela lehano, heye kowadita
hemwe muwe na ludali kusinda wanhu wa isi
zeng'ha. 2 Wone muhulichize lyzi lya Mkulu Ngu-
luwi, Nguluwi wa hemwe, mopegwa utambichizo
awu weng'ha ulinguya.

3 “Motambichizwa kuli miji na migunda.

4 “Motambichizwa mponde wana wenji na
mbena nyinji na misenga minji na ming'holo
minji.

5 “Motambichizwa hemwe na vidoto vya
hemwe vya nyhule na vinhu vya hemwe vya
kutimbulila.

6 “Motambichizwa homhiluka haluga na homu-
lawa kunze.

7 “Wang'honyo howogana kitowa ngondo na
hemwe, Mkulu Nguluwi kowapani ludali lwa
kuwasumya. Howokuya kuwatowa kwa nzila
imwe, wowabilimani kwa nzila saba.

8 “Utambichizo wa Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, wowa kuli ng'hano za hemwe za nyhule
na kuli mijito ja hemwe jeng'ha. Kowatambichiza
kuli isi yoyalinguwapani.

9 “Mkulu Nguluwi kowadita muwe wanhu wa
chiuyeng'ha kwa heye kota navyoyawelahile,
wone mibatilile malajizo ga heye na kuwinza
nzila za heye Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe. 10 Isi zeng'ha hozikona kota hemwe
mwanguchemigwa kwa itagwa lya Mkulu
Nguluwi, zowadumbani. 11 Mkulu Nguluwi
kowaditila mbuli za hemwe zilutilile goya kwa
kuwa na wana wenji na migongolo minji na

mbena nyinji kumgunda kuli isi yawalahile
wasekulu wa hemwe kota kowapani. 12 Mkulu
Nguluwi kowachumulila ng'hano ya heye inojile
kulawila kilanga na kuwegalila nhonya kuli isi
kwa mhela wa heye na kutambichiza mijito ja
hemwe. Mowazika wanhu wenji ila hemwe
hamkwazikwa hebu. 13 Mkulu Nguluwi, Nguluwi
wa hemwe, kowadita muwe wa mwaluko
kwa ludali na haiwele wa kuduma. Molutilila
kumwando na haiwele kuhiluka kumbele wone
mibatilile malajizo ga heye gondilinguwapani
lehano na muwe mchilolela kugadita, 14 ne
kuhinduka kudilo ama kumoso kuwinza milungu
jinji na kujikolela mijito.

Makanyo kwa chiwalo cha kuleka kuhulichiza (Walawi 26:14-46)

15 “Ila wone hamhulichize lizi lya Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, ama wone hamilolele kudita malajizo na mizilo ja heye na kuwinza vyondilinguwalajiza lehano, lelo mofikwa na upanjilo awu weng'ha ulinguya.

16 “Mopanjilwa kuli miji na migunda ja hemwe.

17 “Mopanjilwa hemwe na vidoto vya hemwe vya nyhule na vinhu vya hemwe vya kutimbulila mibumunda.

18 “Mopanjilwa hemwe na wana wa hemwe na mizuchila ja hemwe ja isi na migongolo ja kudimigwa ja hemwe jileche konjezeka.

19 “Mopanjilwa homukwinjila na homulawa.

20 “Mkulu Nguluwi kowapanjila na kuwegalila ivuche na kugozola kuli mbuli za hemwe zeng'ha mbaka mbagame himahima kwa chiwalo cha wihe wa hemwe na kwa madito ga hemwe

na kwa chiwalo cha kumleka Mkulu Nguluwi.
21 Mkulu Nguluwi kowegalila matamwa gehile
mbaka mweng'ha mbagame ng'hatu kuli isi
yomlinguluta kuihalila. 22 Mkulu Nguluwi
kowagaza kwa ng'ololo na kuzumbuka na
mipu na kupwituka lukami na chipalangule
na nhigu na lungwi, mbuli azo zowawinza
mbaka mbagame. 23 Ulanga wokala kota shaba
na kowa hela nhonya na isi yowa kota chuma.
24 Mkulu Nguluwi kodita nimbwisi na misanga
kuwa nhonya ya hemwe, nimbwisi yowatimulila
mbaka muwe mdumigwe ng'hatu.

25 "Mkulu Nguluwi kowaditani mlemwele ki-
towa na wang'honyo wa hemwe. Hemwe mo-
luta kuwafikaniza kwa nzila imwe, ila mowabil-
ima kwa nzila saba. Namwe mowa chizudizo
kwa wanhu weng'ha muisi. 26 Mitufi ja hemwe
jowa chilyo cha videje na migongolo ja kisolo
na kuduhu munhu yojiwinga. 27 Mkulu Ngu-
luwi kowatowa kwa mipu najiwafichile Wamisili,
kowapani vilonda na utamwa wa kizada na
chipata cholemwela kuloholigwa. 28 Mkulu Ngu-
luwi kowatowa kwa kuwadita muwe na lukwale
na mowa hambe mlole na kufanda kota mna
kububuwala. 29 Moluta kwa kukwabasakwabasa
nemisi kota wohambe walole na hamuwa na
chinhu cha kuhega kuli mbuli za hemwe za chila
zuwa. Mowa mbunzigwa na kuhizilwa chila
mhela na hakuwa na munhu wa kuwatanza.

30 "Mowabanichila wadala ila wanhu wanji
wowasa nawo kwa lupichi. Mozenga ng'handa
za hemwe, ila hamchikala mgati mwake.
Monyala zabibu, ila hambena hebu mafuza
gake. 31 Misenga ja hemwe jodumuligwa

singo hali meho ga hemwe, ila hamjeza ne
chiwunde cha isenga alyo. Midogowi ja hemwe
joholigwa kwa lupichi hali meho ga hemwe, na
hajihiluswa ng'oo. Ming'holo ja hemwe wopegwa
wang'honyo wa hemwe na kuduhu munhu
yoweza kuwatanza. 32 Wana wa hemwe walume
na wadala wolavigwa kwa wanhu wanji aku
mlola nemisi yeng'ha mchijesa kota wohiluka,
ila hamuwa na ludali lwa kukola choneche chila.
33 Isi yohamuizelele yohola mbena yeng'ha ya isi
ya hemwe na cheng'ha chomkolile kwa chituguti
cha hemwe, namwe mobunzwa na kugazigwa
mazuwa gose, 34 mbaka mowa na lukwale kwa
mbuli yomyona kwa meho ga mwemwe baho.
35 Mkulu Nguluwi kogatowa mafugamilo ga
hemwe na magulu ga hemwe kwa mipu jihile
jilihela ulohozi, jokwenela kulawa mizayo mbaka
minosi.

36 “Mkulu Nguluwi kowahilika hemwe na mn-
dewa wa hemwe yomihagulile mbaka kuli isi
yohamuizelele hemwe na wasekulu wa hemwe.
Na ako mojifugamila milungu jinji ja migodi na
maganga. 37 Namwe mowa chizudizo na kubeza
na kububuwala hali wanhu weng'ha wa isi iwele
Mkulu Nguluwi yowahilika. 38 Monyala ny-
hadikwa nyinji ila mobena chido hela kwa vila nz-
ije zolya mizuchila jeng'ha ja hemwe. 39 Monyala
mizabibu na kuihalila ila hambawa zabibu ne
kunwa divai, mina minhu jolya. 40 Mowa na
mizeituni honhu heng'ha hali isi ya hemwe,
ila hamuwa na mafuta ga kubakala kwa vila
mizeituni ajo jopululuka. 41 Moponda wana
walume na wadala, ila hawowa wa hemwe,

woholigwa kuli upogozi. 42 Mafuza ga hemwe
geng'ha na chilyo cha hemwe kumgunda, vy-
ofichigwa na nzije.

43 “Wajenzi walingikala kuli isi ya hemwe
wokonjezelwa ludali, ila hemwe molutilila kuwa
ng'hochele. 44 Hewo wokwazika hemwe, ila
hemwe hamuwa na ludali lwa kuwazika hewo.
Hewo wowa wa mwaluko kwa ludali namwe
mowa wa kuduma.

45 “Upanjilo weng'ha wowafika hemwe na
kupona kwa hemwe mbaka mdumigwe kwa
vila nahamhulichize lizi lya Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe kwa chiwalo cha kibatilila
mizilo na malajizo goyawapele. 46 Ila awo
wowa ulajilo wa utaguso wa Mkulu Nguluwi
kwa hemwe na walelwa wa hemwe mazuwa
gose. 47 Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
nakawatambichiza kwa chila chinhu, ila hemwe
nahamumditile kwa nhumbula isangalale
na kugoloka. 48 Ahyo, mowakolela mijito
wang'honyo wa hemwe nawawele Mkulu
Nguluwi kowalajiza kwa hemwe kwa nzala na
ng'halu na kusauka nguwo na kwisilwa chila
chinhu. Kowawohela ngwamo ya chuma mbaka
yawadumye.

49 “Mkulu Nguluwi kochigala isi imwe kulawila
kutali iwavabe kota ikungule, wanhu hamlingu-
vizela chowolonga. 50 Isi ayo iwele na wanhu
wawele hawowahulichiza wasekulu ne kuwonela
isungu wasongolo, 51 wolya misenga ja hemwe
na mbena za hemwe mbaka mdumigwe. Ha-
wowalechela nyhule ne divai ne mafuta ne mis-
enga ne ming'holo mbaka wawadumye. 52 Wanhu

awo wowazunguluta kuli miji ja hemwe jeng'ha,
mbaka lukanzi lwa lugagala lomijesile mowa
mikale goya, wogwisa hasi chila honhu kuli
isi ya hemwe nayompegwe na Mkulu Nguluwi.
53 Mhela wa kuzungulutwa na kugazigwa na
wang'honyo wa hemwe, mowa na nzala ng'hatu
mbaka molya wana wa hemwe Mkulu Nguluwi
nayawapele. 54 Mbaka munhu liholile ng'hatu
na yaleligwe goya komwima chilyo mng'holoze
na mchewake yalingumgana na mwana wa heye
yaponile, 55 na homgawila ne yumwe wa hewo
miwunde ja wana wa heye joyolya. Hopona
na choneche mhela awo wa kuzungulutwa na
kugazigwa na wang'honyo wa hemwe kuli miji
ja hemwe jeng'ha. 56 Na yula mdala yawele li-
holile ng'hatu na yaleleche goya na yadedemche
na hanabiga misanga kwa uzayo wa heye howeza
kudita vinji. Mhela awo wa kuzungulutwa kowa
na nzala ng'hatu 57 mbaka, kwa uviso, kolya chali
cha heye chipondigwe baho du na lila lilingulawa
kumbele. Hochihanza na mlume wa heye yam-
ganile ne wana woneche wa heye.

58 “Wone hamuwele milolela goya kudita
ulonzi weng'ha wa malajizo aga gandichigwe
mchitabu achi na wone hamlingulihulichiza
itagwa lyelile lya kudumbiza lya Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, 59 lelo, Mkulu Nguluwi
kowegalila hemwe na walelwa wa hemwe
magazo gang'ang'ale na magazo hogowa na
lubehelo na ga kulutilila na matamwa makulu
ga kulutilila. 60 Kowegalilani kahi gala matamwa
namgadumbile kuli isi ya Misili, nago gowawinza

mazuwa gose. 61 Mkulu Nguluwi kowegalila
matamwa ga chila nhanzi na magazo ganji
gohagalajilwe kuli chitabu achi cha malajizo
mbaka gawadumye. 62 Hanga hemwe mwa wenji
kota nhondwe za kilanga, ila mowa wachefu hela
kwa vila hamhulichize lizi ya Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe. 63 Kota vila Mkulu Nguluwi
navyoyanojezwe na kuwaditila mbuli za hemwe
ziwe goya na kuwadita muwe wenji, hihyo du
Mkulu Nguluwi konojezwa kuwegalila kubagama
na kuwadumya. Namwe molavigwa kuli isi ayo
yomuwele nguluta kuihalila.

64 “Mkulu Nguluwi kowasambalula hali nhanzi
zeng'ha za isi, kulawila ubanzi umwe wa isi
mbaka ubanzi wunji na ako mofugamila milungu
jinji ja migodi na maganga, milungu jiwele
hemwe ne wasekulu wa hemwe nahamjizelele.
65 Hamchikala goya ne honhu ha kwesela hali
wamwe wa wanhu awo. Ila Mkulu Nguluwi
kowapani ako lunhwinhwi lwa nhumbula,
kubilabila kwa meho na kugaya kwa muhe.
66 Ukomu wa hemwe wowa na lunhwinhwi,
nemisi na nechilo mowa mdumba na hamuwa
na cha kitumbila kuli ukomu wa hemwe.
67 Nhumbula za hemwe zodumba chila mbuli
yomyona. Hamitondo molonga, ‘Wone na kuwe
nemisi,’ nemisi loifika molonga, ‘Wone na kuwe
hamitondo.’ 68 Mkulu Nguluwi kowahilusani
Misili kwa meli, majendo nayelahile kota
hamgadita kahi. Ako mojeza kiguza kwa
wang'honyo wa hemwe leka muwe wapogozi,
ila kuduhu munhu yowagula.”

29

Ilagano lya Mkulu Nguluwi na Waisilaeli kuli isi ya Moabu

1 Awu ndo ulonzi wa ilagano liwele Mkulu Nguluwi nayawalajize Musa kudita na Waisilaeli kuli isi ya Moabu, konjezela kwa lila ilagano Mkulu Nguluwi naloyaditile na hewo kuchidunda cha Holebu.

2 Musa nakawachema hamwe Waisilaeli
weng'ha na kuwalonjela, "Namona mwemwe
baho vila Mkulu Nguluwi navyoyaditile kuli isi
ya Misili kwa Falao na vitumagwa wa heye na
isi ya heye yeng'ha. 3 Namona magayo makulu
na ulajilo na vinduzanduza navyoyaditile. 4 Ila
mbaka lehano Mkulu Nguluwi hawapele luhala
lwa kuvizela ne meho ga kulola ne makutu ga
kuhulika. 5 Kwa mhela wa miyaka makumi
gane, heni nandiwalongoza kuchiwala, nguwo
nazomvalile nahazilalile ne makwamba ga
hemwe nagomvalile mmagulu genu hagalalile.
6 Hamdile ibumunda ne kunwa divai ama
chilingugaliza choneche chila leka mvizele kota
Mkulu Nguluwi ndo Nguluwi wa hemwe.

7 "Nalomfichile honhu aha, mndewa Sihoni wa
Heshiboni na mndewa Ogu wa Bashani nawoya
kitowa na hetwe, ila natuwasumya 8 na kuihola isi
ya hewo, natuwapa nhanzi za Lubeni na Gadi na
nusu ya nhanzi ya Manase iwe ya hewo ng'hatu.
9 Ahyo, milolele kibatilila ulonzi weng'ha na kudita ilagano lino leka mbuli za hemwe ziwalutile goya.

10 “Lehano, mwima hali Mkulu Nguluwi, Ngu-
luwi wa hemwe, hemwe mweng'ha mwa vi-
longozi wa nhanzi na wasekulu wa hemwe na
wang'hangala wa hemwe na walume weng'ha wa
Waisilaeli, 11 na wana wa hemwe na wadala wa
hemwe na wajenzi walingikala hali hemwe kuli
kambi, wawele nguwagodela ngodi na kuwade-
hela mazi. 12 Mwa aha lehano leka mdite ilagano
alino liwele Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe
kangilaha lehano, 13 kota kowakundiza lehano
muwe wanhu wa heye na heye kowa Nguluwi
wa hemwe, kota navyoyawelahile hemwe na
wasekulu wa hemwe, Abulahamu na Isaka na
Yakobo. 14 Silingilaha ilagano alino lehano kwa
chiwalo cha hemwe hela, 15 ila kahi kwa chiwalo
cha hemwe muwele hamwe na hetwe lehano hali
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hetwe na lulelo lwa
hetwe lulinguya.

16 “Mvizela vila navyomikale kuli isi ya Misili
na vila navyomwinule majendo kuza kuli isi za
wanhu wanji. 17 Namona jimalukolo ja hewo
ja kuzudiza na milungu ja migodi na maganga
na sendi na zahabu. 18 Milolele, haleche kuwa
na mlume ama mdala ama ivyazi ama nhanzi
yoneche ilingwima aha lehano imleka Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kuza kujifugamila
milungu ja isi zinji. Mbuli ayi yowa kota izabi lisile
na kulela mafuza galiusungu gawele na dunga.
19 Munhu kota ayo hoyohulika ulonzi wa ilagano
alino liwele milahile, hamba munhu yejese na
kilonjela yuye mnhumbula mwake, ‘Ndochikala
goya hanga ndangugaya mnhumbula na kuwinza
nzila ya heni.’ Ayo yowadumya weng'ha, we-

hile na wanojile. [20] Mkulu Nguluwi homlechela
munhu ayo, na ng'halazi ya Mkulu Nguluwi
na fihi ya heye yomgwila munhu ayo, upanjilo
weng'ha wandichigwe mchitabu achi womfika
heye na Mkulu Nguluwi kolyusa ng'hatu itagwa
lya munhu ayo kulawila kuli isi. [21] Mkulu Nguluwi
komwengula kulawila hali nhanzi yeng'ha ya Isi-
laeli yafichigwe na nongwa kwa upanjilo weng'ha
wa ilagano lyandichigwe kuli chitabu achi. [22] Kuli
lulelo lulinguya, walelwa wa hemwe na wajenzi
kulawila isi ya kutali wokona vila Mkulu Ngu-
luwi navyoyaigalile isi ayi magazo na matamwa,
[23] imema chikwatilo na mwino, ilakazwa na
kuwa hela chinhu, hainyaligwe nyhadikwa na
hailingota choneche chila. Ndo kota navyoiwele
mhela Mkulu Nguluwi, navyoyazidumile ng'hatu
Sodoma na Gomola na Adima na Seboimu. [24] Ena,
wanhu wa isi zeng'ha wolonga, 'Lekachoni Mkulu
Nguluwi kaiditila ahyo isi ayi? Lekachoni nayali
na ng'halazi ng'hulu kota ayi?' [25] Na chidichilo
cholavigwa, 'Ndo kwa vila nawabena ilagano
lya Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa wasekulu wa
hewo naliwele yaditile na hewo navyoyawalavile
kuli isi ya Misili, [26] nawaluta kujikolela mijito
na kujifugamila milungu jinji nahawajizelele aho
katali, na Mkulu Nguluwi nahawapele. [27] Ahyo,
ng'halazi ya Mkulu Nguluwi naiwafika kwa chi-
walo cha isi ayi na kuwegalila upanjilo weng'ha
wandichigwe kuli chitabu achi. [28] Na heye Mkulu
Nguluwi, nakawosa kulawila kuli isi ya hewo kwa
kuzudila na ng'halazi ng'hulu, nakawahilika kuli
isi yinji kota vyoili lehano.'

[29] "Mbuli za uviso ndo za Mkulu Nguluwi, Ngu-

luwi wa hetwe, ila gala gawele goyagubule ndo ga
hetwe na walelwa wa hetwe mazuwa gose, leka
tuwinze goya ulonzi weng'ha wa malajizo aga."

30

Mbuli ziwele goya kwa kumhiluchila Mkulu Nguluwi

1 Musa nakalutilila kulonga, "Ndiwapani
mhagule kuli utambichizo na upanjilo. Mbuli
azo hoziwafika namwe mochijesa honeche
homuwa msambalulwe hali wanhu weng'ha na
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe. 2 Wone
mumhiluchile Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
hemwe, hemwe na wana wa hemwe na mibatilile
kwa nhumbula yeng'ha na muhe weng'ha ulonzi
wa heye wondilinguwalajiza lehano, 3 Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kowahilusilani
ukomu wa hemwe unojile na kuwonela isungu na
kuwakungajiza kahi kulawila kuli isi nazoyawele
yawasambalule. 4 Na wone yawasambalule
hemwe koneche kula kuli isi yeng'ha, Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kowakungajiza
na kuwahilusani hemwe, 5 leka muihole kahi
isi nawekale wasekulu wa hemwe. Na heye
Mkulu Nguluwi kowatambichiza ng'hatu na
kuwa wenji kusinda wasekulu wa hemwe.
6 Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kowadita
hemwe na walelwa wa hemwe mibatilile ilagano
lya Mkulu Nguluwi* leka mumgane heye kwa

* **30:6** Mibatilile ilagano lya Mkulu Nguluwi Kwa Chiebulaniya yangulonga Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kowenjiza ikumbi nhumbula za hemwe na nhumbula za walelwa wa hemwe.

nhumbula ya hemwe yeng'ha na muhe wa
hemwe weng'ha, leka mikale. 7 Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, koudita ula upanjilo
uwagwile wang'honyo wa hemwe nawawagazile
hemwe. 8 Namwe mohulichiza lizi lya Mkulu
Nguluwi na kibatilila malajizo ga heye geng'ha
gondilinguwapa lehano. 9 Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe kowaditila mbuli za hemwe
zilutilile goya kwa chila chinhu chomdita, na
mowa na wana wenji na misenga minji na
migunda ja hemwe jolavya chilyo cha kuhega.
Mina konojezwa kahi kuwaditila goya kota
vila navyoyanojezwe na wasekulu wa hemwe,
10 wone mohulichiza lizi lya heye na kibatilila
malajizo na mizilo ja heye jandichigwe kuli
chitabu achi cha malajizo na kumhiluchila Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, kwa nhumbula
yeng'ha na muhe weng'ha.

11 "Mzilo jondilinguwapa lehano hajiwele ja
kulemwa kuwinzwa na hemwe na hajiwele ku-
tali na hemwe. 12 Hajiwele kilanga mbaka
mlonje, 'Yalihi yokwina kilanga kutigalila leka
tuweze kujihulika na kibatilila?' 13 Najo hajiwele
kumwambu kwa bahali, mbaka mlonje, 'Yalikohi
yoloka bahali yatigalile leka tujihuliche na ki-
batilila.' 14 Haiwele ahyo, ila usenga wahabehi
na hemwe, kumlomo kwa hemwe na mnhumbula
mwa hemwe, ahyo muubatilile.

15 "Lehano baha ndanguwapani uhaguzi hali
ganojile na gehile na hali ukomu na kubagama.
16 Wone mibatilile malajizo ga Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, jila jondilinguwapani
lehano, momgana Mkulu Nguluwi, Nguluwi

wa hemwe na kuwinza nzila za heye, na
kibatilila malajizo na mizilo ja heye, lelo
mochikala na konjezeka, na heye Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe, kowatambichiza kuli isi
yomlinguluta kuihola. [17] Ila wone mwajilile
na kulema kuhulichiza na kukwejigwa kuza
kujifugamila milungu jinji na kujikolela mijito,
[18] heni ndanguwadamlila lehano baha kota
mobagama. Hamchikala kwa miyaka minji
kuli isi yomlinguluta kuihola, kumwambu mwa
lwanda lwa Yolodani. [19] Ndanguchema kilanga na
isi lehano kota walolezi. Kota nandiwapa uhaguzi
hali ukomu na kubagama na hali utambichizo
na upanjilo. Lelo mhagule ukomu hemwe na
walelwa wa hemwe leka mikale. [20] Mumgane
Mkulu Nguluwi wa hemwe, mumhulichize heye
na kumibatilila heye, hamba hemwe na walelwa
wa hemwe mochikala kwa miyaka minji kuli isi
yila nayawalahile kowapa wasekulu wa hemwe,
Abulahamu na Isaka na Yakobo.”

31

Yoshua kanguhola honhu ha Musa
(Hisabu 27:12-23)

[1] Musa nakalutilila kulonga na Waisilaeli
weng'ha, [2] nakawalonjela, “Heni sambi ndina
miyaka miya imwe na makumi meli, na
siweza kukola mijito ja kuhega. Kahi Mkulu
Nguluwi, nakandonjela kota siloka lwanda lwa
Yolodani. [3] Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
kowalongola kuwadumya wanhu wa isi zeng'ha
zilingikala ako, leka muihole isi ya hewo. Yoshua
kowa chilongozi wa hemwe kota vyoyalonjile

Mkulu Nguluwi. 4 Mkulu Nguluwi kowadumya
wanhu wa isi azo kota vila navyoyawadumile
Sihoni na Ogu, wandewa wa Waamoli na isi ya
hewo. 5 Mkulu Nguluwi kowapani ludali lwa
kuwadumya, namwe mowaditila hewo malajizo
geng'ha kota vyondiwalajize. 6 Muwe mwimile
nzinzili na msindamale, mleche kudumba ama
kudumbizwa na hewo, mina Mkulu Nguluwi,
Nguluwi wa hemwe ndo yalinguluta hamwe
na hemwe. Heye kowa hamwe na hegwe na
hokuleka ng'oo.”

7 Hamba Musa nakamchema Yoshua,
nakamlonjela hali wanhu weng'ha wa Isilaeli,
“Uwe wimile nzinzili na usindamale, mina hegwe
kowalongoza wanhu awa kuza kuihalila isi iwele
Mkulu Nguluwi yawelahile wasekulu wa hewo,
nagwe kuwapa waihalile. 8 Mkulu Nguluwi ndo
yalingukulongoza, heye kowa hamwe na hegwe,
heye hokuleka ng'oo. Ahyo, uleche kudumba ne
kisinza.”

Kusoma malajizo chila mwaka wa saba

9 Lelo Musa nakandika malajizo, nakawapa
watambika wa lukolo lwa Lawi nawawele
na ludali lwa kulipika isanduku lya ilagano
lya Mkulu Nguluwi, na wasekulu weng'ha
wa Isilaeli. 10 Hamba Musa nakawalajiza,
nakalonga, “Chila mwaka wa saba wowa mhela
wa kuwalechela walingudaiwa, mhela wa
mnvina ya vibumuli, mwaka awo, 11 mhela
wanhu wa Isilaeli howokuya hali Mkulu Nguluwi
honhu hala hoyohagula, mowasomela wanhu
weng'ha wa Isilaeli malajizo aga. 12 Wakungajize
wanhu, walume na wadala na wana na wajenzi

walingikala kuli miji ja hemwe, leka chila
yumwe yahuliche ulonzi awu wa kilangusa
kumdumba Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
na wawe welolela na kuwinza ulonzi wa malajizo
aga. 13 Nawo walelwa wawele hawanahulika
malajizo ga Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe,
wagahuliche na kilangusa kumdumba Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, mhela weng'ha
homuchikala kuli isi muwele nguluta kuihalila
kumwambu mwa lwanda lwa Yolodani."

Malajizo ga Nguluwi kwa Yoshua na Musa

14 Lelo Mkulu Nguluwi nakamlonjela Musa,
"Zuwa lya hegwe lya kubagama lya habehi. Um-
cheme Yoshua, muye hamwe kuli ihema lya Ngu-
luwi leka ndimhe malajizo." Lelo Musa na Yoshua
nawaluta kuli ihema lya Nguluwi, 15 na heye
Mkulu Nguluwi nakawalawila amo kuli izengo
lya ng'hungugu ndo liwele nalimile kuli lwizi lwa
ihema.
16 Mkulu Nguluwi nakamlonjela Musa, "Hegwe
kwa habehi kilumba na wasekulu wa hegwe.
Hamba louwa ubagame, wanhu wokwaluka
kundeka na kujilutila jimalukolo jinji kota
wang'hondwa ndo kowoluta kuza kikala.
Wondeka na kubena ilagano lyonditile na hewo.
17 Ahyo ndo vyondiwazudila ng'hatu zuwa alyo,
nani ndowaleka na ndodinya meho ga heni nawo
wodumigwa. Wihe winji na magazo gowa ga
hewo mbaka wavizele kuwa wihe awo uwafika
kwa vila heni, Nguluwi wa hewo, siwele hamwe
na hewo. 18 Ndangukomya ndodinya meho ga
heni kwa vila nawadita wihe na kujihinduchila
milungu jinji.

19 “Sambi, wandiche lwimbo alu, uwalanguse
wanhu wa Isilaeli leka uwe ulolezi wa heni hali
hewo. 20 Vyondiwahilika kuli isi iwele na mboto,
kota vyondiwelahile wasekulu wa hewo, na hewo
howolya na kiguta na kuneneha, wojihinduchila
milungu jinji na kujikolela mijito, wombeza na
kubena ilagano lya heni. 21 Vyowofichigwa na
wihe na magazo, lwimbo alu lowa kota ulolezi
kwa vila halusemwigwa na walelwa wa hewo.
Na mbaka sambi, nding'hali kuwahilika kuli
isi yondilahile ndowapa, ndivizela geng'ha
gowalingijesa.” 22 Lelo Musa nakandika lwimbo
alo zuwa lilyo, nakawalangusa Waisilaeli.

23 Hamba Mkulu Nguluwi nakamlajiza Yoshua,
mwana wa Nuni, nakamlonjela, “Mwime nzinzili
na kusindamala, mina kowalongoza Waisilaeli
kuli isi ndiwelahile ndowapa, nani ndowa hamwe
na hegwe.”

24 Musa vyoyasindile kwandika ulonzi wa mala-
jizo ago kwaluchila mwaluko mbaka kuduma,
25 nakawalonjela Walawi, wawele nguganigwa
kulipika alyo isanduku lya ilagano lya Mkulu
Nguluwi, 26 “Muhole chitabu achi cha malajizo,
mchiwiche habehi na isanduku lya ilagano lya
Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, leka chiwe
cha ulolezi hali hemwe. 27 Mina ndivizela vyomli
ngubelenhuka na ujuvi wa hemwe. Navyomum-
belenhuche Mkulu Nguluwi mhela vyonandali
mkomu hamwe na hemwe, ndaze haiwa mzidi
hondibagama heni? 28 Wakungajize hali heni
wasekulu weng'ha wa nhanzi ya hemwe na vi-
longozi wa hemwe, leka ndonje ulonzi awu na
wauhuliche, na awo ulanga na isi viwe ulolezi hali

hewo. 29 Mina ndivizela vyoiwa kubagama kwa
heni, ndangukomya mowa mwajilile na kuileka
yila nzila yondiwalonjele muiwinze. Na kuli
zuwa liyage mofichigwa na magazo kwa vila
namdita wihe hali Mkulu Nguluwi na kumdita
yazudile kwa madito ga hemwe."

Lwimbo lwa Musa

30 Hamba Musa nakalonga ulonzi wa lwimbo
lweng'ha alo hali nhing'hano ya Waisilaeli
weng'ha.

32

1 "Uwiche goya makutu, gwa ulanga, nani ndo-
longa,
hegwe isi uhulichize ulonzi wondilingulonga.
2 Malanguso ga heni nagalagale kota nhonya,
ulonzi wa heni ulagale kota nhungwi,
na kota upesi wa nhonya kuli mizuchila mido,
kota upesi wa nhonya kuli misolo midodi.
3 Mina ndolidamla itagwa lya Mkulu Nguluwi,
namwe mlonje, 'Nguluwi wa hetwe ka Mkulu!'

4 "Mkulu Nguluwi ndo Italawe lya kwamila,
mijito ja heye jenela,
nzila za heye zeng'ha ndo za hachi.
Heye ndo Nguluwi wa kitumbila yalihela nongwa,
heye kangudita mbuli za kukomya na za hachi.
5 Ila hemwe mwahela utumbilo kwa heye,
hemwe hamuwele wana wa heye kahi kwa chi-
walo cha soni,
hemwe ndo lulelo lwihile na lwajilile.
6 Mwangujeza ndaze kumditila ahyo Mkulu Ngu-
luwi,

hemwe wanhu wapoka na msowile nyhala?
Ndaze, heye hawele mhaza wa hemwe yawalumbile,
yawaditile na kuwakangaza?
7 Mkumbuchile mazuwa gapulute,
mijese miyaka ja katali,
muwauze wahaza wa hemwe na hewo wowazelesa,
muwauze wakulu wa hemwe na hewo wowalonjelani.
8 Nguluwi yawele kuchanya hoyazipele isi zeng'ha lufufu lwao,
naloyawagawile wanhu weng'ha,
chila isi nakaibasila mbaka,
kwa kuwinza winji wa wana wa Isilaeli,
9 ila nakewichila wana wa Yakobo wawe wa heye, Mkulu Nguluwi,
awo nakehagulila wawe wa heye.

10 “Nakawafika kuli isi igunuche,
chiwala cheng'ha chiwele na mbeho.
Nakawamila na kuwalolela,
nakawadita kota iziho lya heye.
11 Kota ikungule vyolilingulolela chimvulila chake,
na kugulukaguluka mchanya mwa mibofu jake,
yogolosa mbawa zake leka kuwebatilila,
na kuwapapa mchanya mwa mbawa zake.
12 Heye yuye Mkulu Nguluwi nakawalongoza
na hakuwele na mlungu yunji wa kumtanza.
13 Nakamkwiniza hali honhu ha isi henuche,
na heye nakalya mbena ya mgunda.
Nakawapa hanombwa nailawile kuli italawe

na mafuta galawile kuli italawe ikavu.
14 Nakawapa mtindi na matombo ga migongolo
na mafuta ga ming'holo myana,
na ming'holo milume ja Bashani na mhene.
Nakawapa ngano inojile ng'hatu na divai inyale nawanwa.

15 “Lelo Waisilaeli* nawaneneha na kutowa teche,
nawaneneha na wawa na mida kusu na kudedemka,
hamba nawamleka Nguluwi yawalumbile,
nawabeza Italawe lya kwamila naliwele ndo ulohozi wa hewo.
16 Nawamdita yone fihi kwa milungu jawo,
nawamdita yazudile kwa madito ga hewo ga kuzudiza.
17 Nawavilavila nhambiko vijeni, vyohaviwele Nguluwi, nawajilutila milungu johawajizelele ng'oo,
milungu minyale jilawile mazuwa ga sambi baha,
jiwele wasekulu wa hewo hawajikundile hebu.
18 Hawakumbuchile Italawe lya kwamila liwapele ukomu,
namumsemwa Nguluwi yawapondile hemwe.

19 “Mkulu Nguluwi nakayona mbuli ayo nakawaleka,
nakawalema wana wa heye, walume na wadala.
20 Nakalonga, ‘Ndovisa kumeho kwa heni,
ndole kuduma kwa hewo wowa ndaze.
Mina hewo ndo lulelo lwajilile,
wana wohawawele wakitumbila ng'hatu.

* **32:15** Waisilaeli Kwa Chiebulaniya, Yeshulunindo ulonzi wunji kwa Isilaeli.

21 Nawandita mbone fihi kwa chinhu chohachiwele nguluwi,
wanzudiza kwa jimalukolo ja hewo.
Ahyo ndowadita wone maya kwa chohachiwele wanhu,
ndowazudiza kwa yila nhanzi ya wapoka.
22 Ng'halazi ya heni yokwaka kota chiluli,
chowasoma mbaka isi ya wabagame,
cholakaza isi na mbena,
chosoma misisi ja vidunda.

23 “ ‘Ndowika magazo menji ng'hatu kwa chiwalo cha hewo,
ndowakongozela misale ja heni.
24 Woganda kwa nzala,
wodumigwa kwa kugula lukami kwa matamwa.
Ndohilika migongolo jiwele na mizino jihongoche kuwaluma,
na mizoka jiwele na dunga jilingutambala kuli nhimbwisi.
25 Ngondo yokwambuza kubagama kwinji kunze
na haluga lunhwinhwi lolongoza,
wasongolo na wahinza wokopoligwa
na wala walingong'a na wasekulu wawele na mbuliza hawopona hebu.
26 Nandonga, “Nandawadumile ng'hatu
na kuwadita mleche kukumbuchilwa kahi na munhu yoneche,”
27 ila kwa chiwalo cha kidaya kwa wang'honyo wa hewo,
leka wang'honyo waleche kulonga, “Hetwe natuwasumya,
na Mkulu Nguluwi nahaditile mbuli azi.” ’

28 “Isilaeli ndo isi isowile nyhala,
wanhu wake wahela luhala mgati mwake.
29 Wone wahawele na luhala nawahavizelele lekachoni nawalemwela,
nawahajezile kuvizela kuduma kwa hewo kowa ndaze.
30 Munhu yumwe koweza ndaze kuwadumya wanhu elufu imwe,
ama wanhu weli woweza ndaze kuwadumya wanhu elufu kumi,
ila wone Italawe lya kwamila hewo naliwataga,
Mkulu Nguluwi wa hewo nakawaleka?
31 Na wang'honyo wa hetwe nawakunda hazelu,
kota hewo wahela ludali kota Italawe lya hetwe lya kwamila.
32 Mina mizabibu ja hewo ndo mizuchila ja Sodoma
jilawile kuli ibindi lya Gomola,
zabibu zake ndo ziwele na dunga,
zabibu zake zausungu.
33 Divai ya hewo ndo kota dunga ya mizoka,
ina dunga yihile ya ngole.

34 “Ndaze ndahela nzila ya kuwagaza?
Ndangubeteza mhela unojile wa kuwagaza hewo.
35 Kuhilula chibida ndo kwa chiwalo cha heni, heni ndolipiza,
mhela magulu ga hewo hogotelela,
mina zuwa lya hewo lya kubagama lyuya,
kuduma kwa hewo kwa habehi ng'hatu.
36 Mkulu Nguluwi kowalewela wanhu wa heye
na kuwonela isungu vitumagwa wa heye,
mhela hoyokona ludali lwawo luduma

na haduhu yaponile, yawele mchinweng'ho ama munhu yelejehe.
37 Aho ndo Mkulu Nguluwi hoyowauza wanhu wa heye,
'Ja kohi jila milungu ja hemwe,
Italawe lyomlibilimile kwa kwamilwa?'
38 Ja kohi ajo milungu ja hemwe jidile mafuta ga nhambiko,
na kunwa divai na nhambiko za hemwe za chakunwa?
Lelo najime, jiwatanzeni,
jiwamile hemwe.

39 " 'Mlole kota heni nda Nguluwi
na kuduhu yunji ila heni.
Heni ndangukopola na kuwika ukomu,
ndangulumiza na kuwika goya,
na kuduhu yoweza kumlohola yoneche kuli moko ga heni.
40 Ndangugolola moko ga heni kilanga,
na kilaha kwa ukomu wa heni wa mazuwa gose,
41 wone nole ipanga lyangu lilingupulika,
na kugolola moko kulavya utaguso,
ndowahilusila chibida wang'honyo wa heni,
ndowagaza wala walingunzudila heni.
42 Misale ja heni ndojigaliza kwa danda,
ipanga lyangu lyochiguta miwunde,
lyododa danda ya walumizwe na wapogozi
na wang'honyo wawele na mnvili zisoloche.'

43 "Hemwe isi msangalale na wanhu wa hemwe,
mina heye nakahilulaga chibida kwa danda ya vitumagwa wa heye,

kanguwaditila uhanyisi walingitwanza na heye
na kuyeliza isi ya wanhu wa heye.”

44 Musa nakoya hamwe na Yoshua, mwana wa
Nuni, nawadekuliza ulonzi wa lwimbo alu, leka
Waisilaeli weng'ha wauhuliche.

Ulonzi wa Musa

45 Musa loyasindile kuwalonjela wanhu wa
Isilaeli ulonzi awu weng'ha, 46 nakawalonjela,
“Muuwiche mnhumbula za hemwe ulonzi
weng'ha wondilinguwapani lehano, leka
muwalajize wana wa hemwe wawinze goya
ulonzi weng'ha wa malajizo aga. 47 Mina malajizo
aga hagawele ulonzi hela, ila ndo ukomu wa
hemwe, kwa malajizo aga, mochikala kwa miyaka
minji kuli isi yomlinguluta kuihola, kumwambu
mwa lwanda lwa Yolodani.”

48 Zuwa lilyo, Mkulu Nguluwi nakamlonjela
Musa, 49 “Ukwine chidunda achi cha Abalimu,
chidunda cha Nebo kuli isi ya Moabu, chilingilola
na muji wa Yeliko, ukailole isi ya Kanaani
yondilinguwapa Waisilaeli waihole. 50 Hamba
kobagama kuko kuchidunda kota mkulugo
Aluni navyoyabagame kuli chidunda cha Holi,
51 kwa vila weng'ha weli nambena kitumbila kwa
hemwe kwa heni hali Waisilaeli nalomuwele kuli
mazi ga Meliba, habehi na muji wa Kadeshi, kuli
kuchiwala cha Sini, na mlemwela kunditila heni
kota nda yelile hali Waisilaeli. 52 Koyona isi iwele
kumwando kwa hegwe, ila haukwinjila kuli isi
ayo yondilinguwapa Waisilaeli.”

33

Musa kanguzitambichiza nhanzi zeng'ha za Isilaeli

1 Awu ndo utambichizo uwele Musa, munhu wa Nguluwi, nakawatambichiza Waisilaeli
naloyang'hali kubagama. 2 Nakalonga,
"Mkulu Nguluwi nakoya kulawila kuchidunda cha Sinai,
nakatulawila kulawila kuli chidunda cha Seili,
nakamwemwesa kulawila chidunda cha Palani.
Nakalawila hali wahilisi elufu kumi
na chiluli chilingwaka kuli moko wa heye wa kudilo.
3 Mkulu Nguluwi nakawagana wanhu wa heye,
kanguwalolela welile wa heye weng'ha.
Ahyo, wanhu wa heye nawafugama hali magulu ga heye
na kupegwa malajizo kulawila kwa heye.
4 Musa nakatulajiza kibatilila malajizo,
chinhu chitanganiche cha nhing'hano ya Yakobo.
5 Mkulu Nguluwi nakawa mndewa wa Isilaeli*,
mhela vilongozi navyoweting'hane
na nhanzi zeng'ha za Isilaeli hozikungajize."

6 Musa nakalonga kwa chiwalo cha nhanzi ya Lubeni,
"Wanhu wa Lubeni wekale waleche kubagama,
ila wanhu wa heye wawe wado."

7 Kwa chiwalo cha nhanzi ya Yuda nakalonga,
"Gwa Mkulu Nguluwi uhulichize chililo cha nhanzi ya Yuda,

---

* **33:5** Isilaeli Kwa Chiebulaniya, Yeshulunindo ulonzi wunji kwa Isilaeli.

umuhiluse kahi kwa wanhu wa heye.
Utowanile kwa moko gako kwa chiwalo cha heye,
uitanze nhanzi ya Yuda kwa wang'honyo.”

8 Kwa chiwalo cha nhanzi ya Lawi, nakalonga,
“Gwa Mkulu Nguluwi uipe nhanzi ya Lawi ulonzi wa hegwe wa Ulimu,
ulonzi wa hegwe wa Sumimu kwa awo wouwaganilile,
nawouwajezile ako Masa,
na kitwanza na hewo kuli mazi ga Meliba.
9 Walawi nawawalechile wahaza wa hewo,
na kusemwa ivyazi lya hewo,
waleche kuwazela mbaka na wana wa hewo
mina nawebatilila malajizo ga hegwe
na kibatilila ilagano lya hegwe.
10 Nawawalanguse walelwa wa Yakobo mizilo ja hegwe,
wawalanguse wanhu wa Isilaeli malajizo ga hegwe.
Walawi na wafunyize ubani hali hegwe,
nhambiko yeng'ha ya kulakazwa hali honhu ha kulavila nhambiko ha hegwe.
11 Hegwe Mkulu Nguluwi, utambichize ludali lwa hewo,
kukunda mijito ja moko ga hewo,
ubenele kutali ludali lwa wang'honyo wa hewo,
ludali lwa walinguwazudila mbaka walemwele kwinuka kahi.”

12 Kwa chiwalo cha nhanzi ya Benjamini nakalonga,
“Ayi ndo nhanzi yaiganile Mkulu Nguluwi,

nayo yangikala habehi na heye.
Heye kanguilolela nemisi yeng'ha
na kikala hamwe na ayo nhanzi.”

13 Kwa chiwalo cha nhanzi ya Yusufu nakalonga,
“Mkulu Nguluwi yaitambichize isi ya heye kwa nhungwi,
na kwa mazi ga nzasa,
14 itambichizigwe kwa mafuza ganojile gapile kwa isanya,
kwa mafuza ga chila mhela,
15 kwa mbena inojile ya vidunda vya katali
na mbena imemile ya vidunda vya mazuwa gose.
16 Isi ya heye imeme geng'ha ganojile,
itambichizwe kwa isungu lya Mkulu Nguluwi,
yawele yolawila kuchisosolo chilingwaka.
Utambichizo awu uwadulichile wanhu wa nhanzi ya Yusufu,
nayawele mkulu hali wang'holoze.
17 Mong'ho wa heye ndo kota wa ibuguma lya mwaluko,
mbalati zake ndo za ibogo ilume.
Na mbalati azo zowanuga wanhu wa isi,
zowanuga wanhu mbaka kuduma kwa isi.
Mbalati azo ndo Efulaimu, kowa na wamizi awo maelufu kumi,
na Manase, kwa maelufu.”

18 Kwa chiwalo cha nhanzi ya Sebuluni na nhanzi ya Isakali, nakalonga,
“Wanhu wa Sebuluni, msangalale kuli majendo ga hemwe,

na wanhu wa Isakali, msangalale kuli mihema ja hemwe.
19 Wowachema wajenzi kuli vidunda vyao
na ako wanhu wolavila nhambiko itanganiche.
Mina hewo wopegwa lufufu lwa hewo kulawila kuli bahali
na ng'hano za hewo kuli misanga ja kumwani."

20 Kwa chiwalo cha nhanzi ya Gadi, nakalonga,
"Yatogoligwe Nguluwi yalinguwapa wanhu wa Gadi honhu hakulu,
wanhu wa Gadi wangibandabanda kota isimba
likwanyule moko na unhosi wa mutwi.
21 Nawehagulila honhu ha mwaluko,
kwa vila ako ndo kuwichigwe honhu ha chilongozi,
nakoya hamwe na wakulu wa wanhu,
nakaidita hachi ya Mkulu Nguluwi,
na kutagusa kwa heye kwa Waisilaeli."

22 Kwa chiwalo cha nhanzi ya Dani nakalonga ahi,
"Wanhu wa Dani ndo kota mwana wa isimba,
yalingudwaluka kulawila Bashani."

23 Kwa chiwalo cha nhanzi ya Nafutali nakalonga,
"Hemwe wanhu wa Nafutali womganililwe,
mmemile utambichizo wa Mkulu Nguluwi,
isi ya hemwe ndo kusini kuwele na ilamba."

24 Kwa chiwalo cha nhanzi ya Asheli nakalonga,
"Wanhu wa Asheli watambichizwe kusinda nhanzi zeng'ha za Isilaeli
na waganililwe na wang'holoze weng'ha

na wajele magulu ga hewo kuli mafuta ga mzeituni.
25 Miji ja hewo ndo lwizi lwa chuma na shaba.
Kikala goya kwa hewo kochikala kwa ukomu wa hewo weng'ha.”

26 Musa nakagwisa chilasi kwa kulonga,
“Gwa Isilaeli†, kuduhu yawele kota Nguluwi wa hegwe,
heye kangukola kilanga kuya kukutanza,
kangukola kuchanya kilanga kuli ukulu wa heye.
27 Nguluwi wa mazuwa gose ndo hakubilimila kwa hegwe,
kangukupapa kuli moko ga heye.
Nakawawinga wang'honyo wa hegwe,
nakakulajiza, ‘Uwadumye.’
28 Ahyo, wanhu wa Isilaeli nawekala goya,
walelwa wa Yakobo waliyeka,
kuli isi imemile nyhule na divai,
isi iwele na ulanga ulingulagaza nhungwi.
29 Mbweda hemwe Waisilaeli.
Yalikohi yawele kota hemwe, wanhu mloholigwe na Mkulu Nguluwi,
yawele ndo ngwamo ya utanzi wa hemwe
na ipanga lilinguwegalila kusumya!
Wang'honyo wa hemwe wokuya wowadedeza hemwe,
namwe mowabiga hanyi.”

34

Kubagama kwa Musa

† **33:26** Isilaeli Kwa Chiebulaniya, Yeshulunindo ulonzi wunji kwa Isilaeli.

1 Lelo Musa nakoka kuli ibindi lya Moabu,
nakaluta kuchidunda cha Nebo, nakakwina kuli
chinhembenhembe cha Pisiga chiwele chichilola
na Yeliko. Aho, Mkulu Nguluwi, nakamlajila isi
yeng'ha kulawila Gileadi mbaka Dani 2 na honhu
heng'ha ha Nafutali na honhu ha Efulaimu na
Manase na honhu heng'ha ha Yuda mbaka Ba-
hali ya Mediteleniyani 3 na chiwala cha Negebu
na honhu ha chiwala cha ibindi lya Yeliko, muji
wa michikichi mbaka Soali. 4 Hamba Mkulu
Nguluwi nakamlonjela Musa, “Ayi ndo isi yila
yondimlahile Abulahamu na Isaka na Yakobo
kota ndowapa walelwa wa hewo. Ndikulajila
uyone kwa meho ga hegwe baho, ila hufika ako
hebu.” 5 Lelo Musa chitumagwa wa Mkulu
Nguluwi nakabagama ako kuli isi ya Moabu
kota ulonzi wa Mkulu Nguluwi navyoulonjile.
6 Mkulu Nguluwi nakamtila kuli ibindi lya Moabu,
halingilola na muji wa Beti-peoli ila mbaka lehano
kuduhu munhu yavizelele nakoyatiligwe. 7 Musa
nayali na miyaka miya imwe na makumi meli
naloyabagame, meho nagali makomu na lukuli
lwake nalwali na mong'ho. 8 Wana wa Isi-
laeli nawalombocheza kubagama kwa Musa kwa
mazuwa makumi gadatu kuli ibindi lya Moabu.
Kulawa aho zuwa lya kikala aho hali matanga na
kulombocheza nakumala. 9 Yoshua mwana wa
Nuni nakamemа muhe wa luhala, kwa vila Musa
nayali yamuwichile moko ga heye. Ahyo Waisi-
laeli nawamhulichiza Yoshua na kuwinza mala-
jizo gawele Mkulu Nguluwi nagoyampele Musa.
10 Hanalawila kahi mloli kuli Isilaeli kota Musa
nayawele Mkulu Nguluwi nayalongase hazelu.

11 Kuduhu mloli yunji nayawele yaditile ulajilo
na vinduzanduza kota vila Mkulu Nguluwi navy-
oyamlajize Musa yadite hali Falao na wakulu wa
heye na isi ya heye yeng'ha. 12 Kuduhu mloli yunji
nayawele yaditile mbuli ng'hulu na za kudumbiza
kota nazoyaditile Musa hali Waisilaeli weng'ha.

Ilagano lya Katali, Ilagano Linyale kwa Wanhu Weng'ha
The New Testament + Genesis in Vidunda

copyright © 2014 Pioneer Bible Translators

Language: Vidunda

Translation by: Pioneer Bible Translators

The New Testament in Vidunda

This translation, published by Pioneer Bible Translators and The Word for the World, was published in 2014.
If you are interested in obtaining a printed copy, please contact www.pioneerbible.org.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
c584e819-507e-56ab-bbd8-53371c39d20d